

**T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**BİREYİN BAĞLANMA STİLİ İLE EŞ SEÇİMİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Melike AKPINAR

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Deniz YILDIZ

İstanbul – 2021

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR ADI SOYADI** : Melike AKPINAR
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Bireyin Bağlanma Stili ile Eş Seçimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- ANA BİLİM DALI** : Psikoloji Ana Bilim Dalı
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 07.07.2021
- SAYFA SAYISI** : 134
- TEZ DANIŞMANLARI** : Dr. Öğr. Üyesi Deniz YILDIZ
- DİZİN TERİMLERİ** : Bağlanma, Eş Seçimi, Sosyal Güvenli Bağlanma, Korkulu Bağlanma, Saplantılı Bağlanma, Kayıtsız Bağlanma
- TÜRKÇE ÖZET** : Bu araştırma bireyin bağlanma stili ile eş seçimi arasındaki ilişkiye bakmak için yapılmıştır. Araştırmanın evreni Covid-19 salgını nedeniyle çevrimiçi uygulamayla sınırlı kalmıştır. Örneklemi ise 202 kadın ve 194 erkek olmak üzere toplam 396 katılımcı oluşturmaktadır. Çalışmamızın bulgularından hareketle, bireyin bağlanma stillerinin, bireyin eş seçme stratejileri ile ilişkili olabildiği söylenebilir.
- DAĞITIM LİSTESİ** :1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Melike AKPINAR

**T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**BİREYİN BAĞLANMA STİLİ İLE EŞ SEÇİMİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Melike AKPINAR

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Deniz YILDIZ

İstanbul - 2021

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Melike AKPINAR

... \ ... \ 2021

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Melike AKPINAR' ın Bireyin Bağlanma Stili ile Eş Seçimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Deniz YILDIZ

(Danışman)

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi İshak SAYĞILI

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Necmettin AKSOY

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2021

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bağlanma, bakıma muhtaç olarak dünyaya gelen bireyin yaşamında ihtiyaçlarını karşılayan ve birey için önem arz eden kişilere karşı oluşturduğu derin ve kalıcı duygusal bağ olarak tanımlanmaktadır. Yaşamın ilk evrelerinde oluşarak gelişen bağlanma stili fazla değişime uğramadan yetişkinlik dönemlerine aktarılmaktadır. Bağlanma stiline eş seçimini de etkileyeceği düşünülmektedir. Bu çalışmada, bireyin bağlanma stili ile eş seçimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma verileri Covid-19 salgını nedeniyle katılımcılardan çevrimiçi şekilde toplanmıştır. Katılımcılar çalışmaya gönüllülük esasına göre katılım sağlamışlardır. Çalışma kapsamında yararlanılan veri toplama araçları şunlardır; Sosyodemografik Bilgi Formu, Eş Seçme Stratejileri Envanteri (ESSE) ve İlişki Ölçekleri Anketidir (İÖA). Gönüllü olan katılımcılara, sosyodemografik özelliklerin öğrenilmesi amacıyla “Sosyodemografik Bilgi Formu” doldurtulmuştur. Araştırma sürecinde elde edilen veriler IBM SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 21.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçekler ve alt boyutları arasındaki ilişkinin incelenmesi için Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Alt boyutlar ile demografik veriler arasındaki ilişkiler incelenirken normal dağılım varsayımı altında bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır. Araştırma dahilinde sosyodemografik bilgi formu ve anket sorularını yanıtlayan 202’si (%51.0) kadın, 194’ü (%49.0) erkek olmak üzere toplam 396 katılımcı ile çalışılmıştır. Araştırmaya en çok 19-27 yaş arası bireyler katılım sağlamıştır.

Yapılan analiz sonuçlarına göre, bağlanma stilleri ve eş seçme stratejileri cinsiyetler arasında anlamlı farklılık göstermiştir. İlişki Ölçekleri Anketi'nin bağlanma stili alt boyutları ile ESSE alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır; ‘Güvenli bağlanma’ ile ESSE ‘dini-siyasi benzerlik’ ve ‘sosyoekonomik düzey’ alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde, orta düzeyde ilişki olduğu gözlemlenirken, ‘saplantılı bağlanma’, ‘korkulu bağlanma’ ve ‘kayıtsız bağlanma’ ile ESSE ‘aile kurumu ve güven’, ‘fiziksel özellik’ ve ‘aşk’ alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde, orta veya iyi düzeyde ilişki olduğu saptanmıştır.

Çalışmamızın bulgularından hareketle, bireyin bağlanma stillerinin, bireyin eş seçme stratejileri ile ilişkili olabildiği söylenebilir. Bu doğrultuda, bireyin hayatında

halihazırda oldukça önemli yer tutan anne-baba ilişkileri ve onlarla kurulan sağlıklı bağlanma örüntülerinin, bireyin hayatındaki ve seçimlerindeki önemi tekrar görülmüştür. Yapılacak olan benzer çalışmalarda daha geniş örneklemelere ulaşılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma stilleri, eş seçimi, güvenli bağlanma, korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma, kayıtsız bağlanma.

SUMMARY

Attachment is defined as the deep and enduring emotional bond that an individual who is born in need of care creates towards people who meet their needs and are important to the individual. The attachment style that develops in the early stages of life is transferred to adulthood without much change. It is thought that attachment style will also affect the mate selection. In this study, it was aimed to examine the relationship between the individual's attachment style and the mate selection.

Research data were collected online from participants due to the Covid-19 pandemic. Participants participated in the study on a voluntary basis. The data collection tools used within the scope of the study are; The Sociodemographic Information Form, The Inventory of Mate Selection Strategies and The Relationship Scales Questionnaire. Volunteer participants were asked to fill out a "Sociodemographic Information Form" in order to learn their sociodemographic characteristics. The data obtained during the research process were analyzed using the IBM SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 21.0 package program. Pearson correlation coefficient was used to examine the relationship between the scales and their sub-dimensions. While examining the relationships between sub-dimensions and demographic data, independent sample t-test and one-way ANOVA test were used under the assumption of normal distribution. Within the scope of the research, a total of 396 participants, 202 (51.0%) women and 194 (49.0%) men, who answered the sociodemographic information form and survey questions, were studied. Individuals between the ages of 19-27 participated in the research the most.

According to the results of the analysis, attachment styles and mate selection strategies differed significantly by gender. Between the attachment style sub-dimensions of the Relationship Scales Questionnaire and the Mate Selection Strategies Inventory (MSSI) sub-dimensions were found significant relationships. While it was observed that there was a statistically significant, positive, moderate relationship between 'secure attachment' and MSSI's 'religious-political similarity' and also 'socioeconomic level' sub-dimensions, it was determined that there was a statistically significant, positive, moderate or good relationship between 'preoccupied, fearful,

indifferent attachment' and MSSI's 'family institution and trust', 'physical characteristics' and 'love' sub-dimensions.

Based on the findings of our study, it can be said that there is a relationship with attachment styles of individual and individuals' mate selection strategies. In this direction, parental relationships which already have very important place in an individual's life and the importance of healthy attachment patterns established with parents, in the life and choices of the individual has been seen again. It is thought that it would be beneficial to study with larger samples in similar studies to be conducted.

Keywords: Attachment styles, mate selection, secure attachment, fearful attachment, preoccupied attachment, indifferent attachment.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
EKLER LİSTESİ	xi
ÖNSÖZ.....	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

1.1. Araştırmanın Problemi	5
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	7
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	7

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Bağlanma.....	8
2.1.1. Bağlanma Kuramı	8
2.1.2. Bağlanma Kuramı Tarihçesi	11
2.2. Bağlanma Dönemleri	13
2.2.1. Bebeklikte ve Çocuklukta Bağlanma Stilleri	13
2.2.1.1. Güvenli Bağlanan Bebekler	15
2.2.1.2. Güvensiz Kaygılı / Kararsız Bağlanan Bebekler	15
2.2.1.3. Güvensiz Kaçınmacı Bağlanan Bebekler.....	16
2.2.1.4. Dezorganize Bağlanan Bebekler.....	17
2.2.2. Ergenlik Döneminde Bağlanma	18
2.2.3. Yetişkin Bağlanma Stilleri	20
2.2.3.1. Güvenli Bağlanma Stili	22
2.2.3.2. Saplantılı Bağlanma Stili	23
2.2.3.3. Kayıtsız Bağlanma Stili	24
2.2.3.4. Korkulu Bağlanma Stili	24
2.3. Eş Seçimi.....	25
2.3.1. Eş Seçimi Üzerine Kuramlar.....	30

2.3.1.1. Evrimsel Kuram	30
2.3.1.2. Psikanalitik Kuram.....	31
2.3.1.3. Cinsel Stratejiler Kuramı	32
2.3.1.4. Benzerlik (Homogami) Kuramı	33
2.3.1.5. Zıtlık (Heterogami) Kuramı	34
2.3.1.6. Bütünleme Kuramı	34
2.3.1.7. Süreç ve Süzgeç Kuramı	35
2.3.1.8. Uyarın-Değer-Rol Kuramı	37
2.3.1.9. Uyarın Aşaması	38
2.3.1.9.1. Muhtemel Eşin Nitelikleri	38
2.3.1.9.2. Benlik Algısı	38
2.3.1.9.3. Evlilik Öncesi Pazarlık	39
2.3.1.10. Değer Aşaması	39
2.3.1.11. Rol Aşaması	40
2.3.1.12. Sosyal Rol Kuramı	41
2.3.2. Eş Seçimi Sürecini Etkileyen Faktörler	42
2.3.2.1. Aile Onayı Faktörü	42
2.3.2.2. Anlaşarak Evlenme ve Flört Faktörü	43
2.3.2.3. Cinsiyet	45
2.3.2.4. Yaş Faktörü	45
2.3.2.5. Eğitim Faktörü	47
2.3.2.6. Mesleki ve Ekonomik Durum Faktörü	47
2.3.2.7. Fiziksel Görünüm ve Sağlık Faktörü	48
2.3.2.8. Sosyal Medya ve Televizyon Programları Faktörü	48
2.3.2.9. Kültürel Etkenler	50
2.4. Bağlanma ve Eş Seçimi Üzerine İlgili Araştırmalar	51
2.4.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	51
2.4.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	53

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	57
3.2. Araştırmanın Hedefi ve Örneklemi	57
3.3. Veri Toplama Araçları	57
3.3.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	57
3.3.2. Eş Seçme Stratejileri Envanteri	57

3.3.3. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA).....	58
---	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

TARTIŞMA VE YORUM	87
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	95
KAYNAKÇA	96
EKLER	110

KISALTMALAR

DAS	:	Dyadic Adjustment Scale
ECR	:	Experiences in Close Relationships-Revised
ESSE	:	Eş Seçme Stratejileri Envanteri
İÖA	:	İlişki Ölçekleri Anketi
MSSI	:	Mate Selection Strategies Inventory
WHO	:	World Health Organization
YIYE	:	Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Sosyodemografik Değişkenler İçin Sayı ve Yüzde Dağılımının İncelenmesi	59
Tablo 2: Çalışmada Kullanılan İlişki Ölçekleri Anketi ve Eş Seçme Stratejileri Envanteri Ölçeklerin Genel Toplam Puanları ve Alt Boyut Puanlarının Betimleyici İstatistik Tablosu	60
Tablo 3: Kullanılan Ölçekler İçin İç Tutarlılık Güvenirlik Katsayıları	61
Tablo 4: Araştırma Ölçek ve Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi	62
Tablo 5: Cinsiyet Değişkeni İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi.....	65
Tablo 6: Cinsiyet Değişkeni İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi.....	66
Tablo 7: Medeni Durum İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi..	67
Tablo 8: Medeni Durum İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi..	68
Tablo 9: Eğitim Durumu Değişkeni İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi.....	69
Tablo 10: Eğitim Durumu Değişkeni İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi	69
Tablo 11: Anne Eğitim Durumu İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	70
Tablo 12: Anne Eğitim Durumu İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	71
Tablo 13: Baba Eğitim Durumu İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	72
Tablo 14: Baba Eğitim Durumu İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	73
Tablo 15: Aile Tipi İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi..	75
Tablo 16: Aile Tipi Durumu İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	76
Tablo 17: Ekonomik Durum Değişkeni İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	77

Tablo 18: Ekonomik Durum Değişkeni İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	78
Tablo 19: Anne Çalışma Durumu Değişkeni İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi	79
Tablo 20: Anne Çalışma Durumu Değişkeni İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi	80
Tablo 21: Ebeveynlerinin Evlilik Modeli Durumu Değişkeni İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi	81
Tablo 22: Ebeveynlerinin Evlilik Modeli Değişkeni İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi	82
Tablo 23: Yaş Grupları Değişkeni İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	83
Tablo 24: Yaş Grupları Değişkeni İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi	84

EKLER LİSTESİ

- EK-1** SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU
EK-2 EŞ SEÇME STRATEJİLERİ ENVANTERİ
EK-3 İLİŞKİ ÖLÇEKLERİ ANKETİ

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim sürecinde bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım, desteğini gördüğüm sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Deniz YILDIZ' a,

Her zaman destekçim ve duacım olan, benim için fedakarlıklarda bulunan annem, babam, biricik kardeşim ve geniş aileme,

En büyük destekçilerimden olan kilometrelerce uzaktan bana sevgi ve sabır gösteren sevgili yol arkadaşım, Serdar KADIOĞLU' na,

Daima yakın desteklerini gördüğüm Betül GENÇ ve Okan AKPINAR' a,

Küçük şans meleklerim, Zeynep ve Eymen AKPINAR' a

Mesleki kimliğimi oluşturmam ve kendimi geliştirmem konusunda önemli teşvikleri olan, Uzm. Dr. Filiz ÜNAL' a,

Çalışmaya vakit ayırıp katılan tüm katılımcılara,

İçtenlikle teşekkür ediyorum.

GİRİŞ

İnsanlar, bakıma muhtaç bir şekilde dünyaya gelirler. Bebekler yalnızca onlara sığınak ve bakım verenlerin varlığıyla hayatta kalabilirler. Bundan dolayı yaşamlarını idame ettirebilmeleri için kendilerinden daha büyük ve deneyimli insanlara ihtiyaçları vardır (Kahvecioğlu, 2014).

Yaşamın ilk yıllarında ihtiyaçlarının karşılanma şekli bağlanma stilini oluşturur. Bebeğin bakım vereniyle ilişkisi karakterini aynı zamanda çevresiyle ilişkisini şekillendirmektedir. Bebek dünyaya geldiğinde ihtiyaçlarını karşılamak ve hayatta kalmak için gelişimsel açıdan duygusal bağ kurmaya meyilli olarak bağlanma sistemini anlatır. Bağlanma sistemindeki en önemli amaç yakınlığın kurulması ve korunmasıdır, bununla birlikte bebek güven içinde keşfedebileceği alan sahibi olur. Kurulan yakınlık bebeğe tehlike anında korunabileceği alanı ifade eder (Bowlby J. Attachment and Loss aktaran Morsünbül ve Çok, 2011).

Ainsworth'e göre birey dünyaya geldiğinde yakınlık kurmak ve devam ettirmeye yönelik davranışlarla donatılmıştır. Bakım veren, bebeğin ağlamasıyla davranışa yönelir. Anne, bebeğin davranışlarıyla yakından ilgilendikçe bebek zamanla anneyi diğerlerinden ayırmaya başlar. Bu davranışla bebek bağlanmayı oluşturmaya başlar (Ünder, 2021).

Birey dünyaya geldiğinde yakınlık kurmaya programlanmıştır. Bu durumda iletişim tarzını güçlendirmekte, dolaylı olarak bağlanma modelini oluşturmaktadır. Ebeveynler, çocuklarıyla ne kadar çok iletişime geçerse, çocuklar da çevresindeki insanlarla aynı şekilde sağlıklı iletişime geçecektir. Çocuk bakım vereni güvenli bir liman olarak benimserse, bu durum kendine güvenin gelişmesine katkı sağlayacak. Zor durumda olan bireylere karşı daha anlayışlı ve yardımsever oldukları görülmüştür. Bireyin çocuğuyla geliştirdiği bağlanma stiline farklılık yaşam rotasında farklılıklara yol açar (Van der Kolk, 2020).

Çocuğun bakım vereniyle uyumluluğu durumunda, onun neşesi ve bağlantıda kalma hissi; vücut fonksiyonlarına sabit kalp atışı, düzenli solunum ve düşük düzeydeki hormon seviyesi olarak yansır. Bu durum bedene sakinlik olarak yansır ve dolayısıyla duyguları da sakin ve dingindir (Van der Kolk, 2020).

Çocuğun yanlış olan şeyi olduğu gibi algılamasına neden olan şeylerin başında çocuğun ihtiyaçlarına uyum sağlamaması ve içsel algılarına önem vermemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ebeveyne güvenle bağlanan çocuk için bu bağ ilişkileri için bir çerçevedir. Bağ sayesinde çevresindeki insanların duygularını hisseder, gerçeklikleri önceden fark ederler. Bu çocuklar, çevrelerindeki insanlarla ahenk içinde yaşamayı bildikleri için, karşısındaki kişilerin yüzlerindeki ve seslerindeki değişimleri fark edip davranışlarını ona göre yönetirler. Dünyanın paylaşımlı bir yer olduğunu bilirler, yaşamın kıymetli bir parçası olurlar (Van der Kolk, 2020). Öğrenilen bağlanma stili yetişkinlik döneminde de eşlik eder. Aynı şekilde kaygılı bağlanan çocuklar, kaygılı insanlar olurlar, kaçınan çocuklar ise duygularla ilgilenmezler (Van der Kolk, 2020). Bebekler eğer güvenli bir ortamda yetiştirilmezlerse, yaş aldıkça duygularını ve davranışlarını düzenlemekte zorluk yaşarlar (Van der Kolk, 2020).

Yakın ilişkiye girmekte zorlanan bireylerin ebeveynlerine bakıldığında geçmişte taciz öyküsü ya da doğum sonrası depresyonuyla ilişkili olduğunu görebilirsiniz (Van der Kolk, 2020). Kısaca bakım verenlerle olan ilişkimiz bize yaşamda nelerin güvenli, nelerin tehlikeli olduğunu gösterebilmektedir (Van der Kolk, 2020).

Kişinin bakıcısıyla geliştirdiği ilişki, çevresel birçok faktörle etkileşime girmiş olsa da aslında partneriyle oluşturduğu yakın ilişki de çocukluk dönemindeki bağlanma stiliyle benzerlik göstermektedir (Özteke ve Kesici, 2015).

Bireyin, kişiliğinin şekillenmesinde bakım verenin yetiştirme şekli önemlidir. Ebeveynlerin en önemli işlevi kişiyi yaşama hazırlamaktır. Ailede öğrenilenler hem bugünü hem de geleceği şekillendirmektedir. Öğretilenler birçok kararı etkilediği gibi eş seçimini de belirlemektedir. Bu nedenle yapılan eş seçimi ebeveynlik modeline de etki etmektedir (Doğru, 2017).

Evlilik olgusu, yaşam çerçevesinde alınan kritik kararlardan biridir, ortalama insan yaşamının yarısını kapsamaktadır. Yapılan tercih yaşama olumlu ya da olumsuz olarak etki etmektedir. Eş seçiminin doğru yapılması yaşamı pozitif yönde etkilerken, uyumu arttırmakta ve mutlu bir yaşamla ilişkili olduğu bulunmuştur (Solmaz, 2020).

Bireyin partneriyle ilişkisi de yaşamında önemli bir yere sahiptir. Birey bir başkasının yakınlığını hissetmek ve hislerini paylaşmak ister. Kişi, benlik duygusunu yeterince kazanmışsa, diğerleriyle kendi kimliğini birleştirmeye hazır demektir.

Bireyin gelişim aşamalarını başarıyla tamamlaması romantik ilişkiler açısından oldukça önemlidir. Partner seçiminde bulunacak kişinin romantik ilişkiye dair düşünceleri ideal bir eş seçimini, ideal bir eş seçimi de sağlıklı nesillerin doğması anlamına gelmektedir (Şimşek, 2018).

Bir çalışmaya göre ilişkiye yönelik kaygılar cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Erkeklerin, kadınlara göre beklenti ve kaygıları daha düşük bulunmuştur. Kadınlar ise ilişkilerini daha detaylı incelemektedirler. Bu bulgulara göre, çiftler arasında problem yaşandığında erkeklerin daha kaçınmacı ve öznel bir tavır sergilerken, kadınların daha hassas, nesnel ve yüzleşmeci davrandığı gözlemlenmiştir. Romantik eş seçimlerinde erkekler ilk izlenimde fiziksel çekiciliği ön planda değerlendirmektedir. Dolaylı olarak erkeklerin ilişkiden ve romantik ilgiden ilk görüşmede etkilenme oranı kadınlara göre daha yüksek olabilmektedir (Küçükarslan ve Gizir, 2014).

Kuramsal açıya göre bağlanma stili zaman içinde çok fazla değişiklik göstermez. Ebeveynler, romantik ve arkadaşlık ilişkileri, geçmiş deneyimler bağlanma davranışının biçimlenmesinde rol oynar. Bakım verenine güvenli bağlanma davranışı geliştiren bireyler, başka insanlarla yakınlaşma konusunda güvende ve rahat hissederler. Diğer taraftan, bakım vereniyse kaçınan bağlanma stili geliştiren bireyler diğerleriyle yakınlık geliştiremez ve romantik ilişkilerinde de mesafeli davranırlar. Süreğen bir yakın ilişki geliştiremezler. Endişeyle yetişen bireyler de başkalarına karşı yakınlık kurmak isterler, kıskanç ve sahiplenici tavırları ilişkilerini başarısız kılar. Yalnız bırakılmak ve kabul edilmemek konusunda şiddetli korkuları vardır. Bakım vereniyse olumsuz deneyim yaşayan birey, kendisini ve çevresini de olumsuz olarak algılamaya başlar. Dolaylı olarak güvensiz bağlanma oluşur. Kişi dünyayı güvenilmez, kendini de değer görmeyi hak etmeyen biri olarak algılar. Kaçınan bağlanma davranışı geliştiren bireyler, çevresindeki kişilerle olumsuz deneyim yaşayacağını düşünür, bu tutumdan korunmak için reddedilmeye ve kaybetme korkusuna yönelik hareket ederler (Muşdal, 2018).

Sadece kadınlar üzerinde yapılmış bir çalışmaya göre, kaygılı bağlanan bireylerin partnerleriyle olan ilişkilerinde cinsel uyarılma, yakınlık ve orgazm tepkisiyle birlikte, ilişki doyumunu ve cinsellik olumsuz olarak ilişkilendirilmiştir. Bağlanma kaygısı taşıyan bireyler, cinsellikten caydırıcı şekilde duyuşsal ve bilişsel

yönleriyle ilişkili bulunmuştur. Dolaylı olarak kaygı ne kadar yüksekse cinsel tatmin o kadar düşük bulunmuştur (Birnbaum, 2007).

Eş seçiminin önemi ile ilgili bir başka çalışmada, evliliğinde mutlu olmayan bireylerin yaşam doyumları, genel mutluluk düzeyleri ve benlik saygılarında azalma bulunmuştur. Bununla birlikte psikolojik rahatsızlık ve sağlık sorunları da ortaya çıkmaktadır. Eşlerinden ayrılmış bireylerin tekrar yeni bir eş seçimi yapmaları genel mutluluk düzeylerini arttırmaktadır. Eşinden ayrılmış ya da evlenmemiş bireylerin, mutsuz evlilik sürenlere göre sağlık düzeyleri ve benlik saygıları daha yüksektir. Mutsuz evliliği sürdüren bireylerin daha büyük sağlık sorunları yaşadığı hatta ölüm riskini bile düşündürmektedir. Mutsuz evliliği sonlandıran bireylerin, sürdürenlere göre yaşam şartlarını iyileştirme oranı daha yüksektir (Hawkins ve Booth, 2005). Çiftler ilişkilerini inşa ederken olumlu ve olumsuz duyguları, yargılama şekilleri önemli rol oynar. Bireylerin düşünceleri yaşamlarını sürdürme şekilleridir ve aktarmaları kaçınılmazdır. Çiftlerin evliliği değerlendirmesi, kendi düşüncelerindeki memnuniyetiyle ilişkilidir (Scorsolini vd. 2012).

Bu çalışma, yukarıda kaynak gösterilen literatürün işaret ettiği doğrultuda; bireyin bağlanma stiline, eş seçimi ile ilişkisi olabileceği düşünülerek bu ilişkinin incelenmesi adına tasarlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

Bu bölüm de araştırmanın problemi, araştırmanın amacı, önemi, araştırmanın varsayımları, tanımlar ve sınırlılıklar yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Problemi

Bireyin eş adayından emin olması kişinin yaşamında aldığı en önemli kararlardan biridir. Kişiler eş seçimi yaparken farkında olmadan birçok faktörü göz önünde bulundurmak zorundadır. Bu faktörler de seçimi karmaşık bir hale getirip, aşamalı bir sorun olarak karşımıza çıkarır. Eş seçiminde iki temel ilke vardır. ‘Benzerlik prensibine’ göre, ırk, etnik köken, yaş, din, kişilik, eğitim ve sınıf gibi faktörlerdeki benzerliğe göre seçim yapılmasıdır. Bu prensip benzer kişilerin birbirlerini bulduğu düşüncesi üzerine oluşturulmuştur. Bunun tersi olarak ‘‘Bütünlük prensibi’’ birbirlerinden çok farklı kişilerin birbirini bulduğu ve tamamladığı üzerine kurulmuştur. Bu prensip farklı bir ifadeyle birbirinden farklı özelliklere sahip eşlerin birbirini çektiği üzerine dayanmaktadır (Tüzemen ve Özdağoğlu, 2010).

Bebeğin ebeveyniyle geliştirdiği bağlanma stiline, yetişkinlik döneminde çevresinde yakınlık kurduğu kişilerle olan ilişkisindeki davranış şekliyle ilgili olduğu düşünülmüştür (Taycan ve Kuruoğlu, 2013).

Akciğer kanserine yakalanmış kişiler ve partnerlerinin, bağlanma özellikleri ile eş uyumu etkisinin araştırıldığı bir çalışmada, bağlanma tarzındaki kaygının evliliğin kalitesinde bozulma ve depresyon ile ilişkili olduğu gözlenmiştir. Ayrıca yine kaygılı bağlanan hastaların eşlerinde yüksek seviyede depresyon ve öfkeye rastlandığı bildirilmiştir (Porter, 2012).

Bir başka çalışmada, kişilerin bağlanma stiline eşin hayatın kaybetmesi sonucu yaşanacak olan yas sürecinde de etkili olduğu gözlemlenmiştir (Mancini vd., aktaran Taycan ve Kuruoğlu, 2013).

Bu çalışmalar ışığında bireyin bağlanma özelliklerinin eş seçimini de anlamlı derecede etkileyeceği düşünülmektedir. Çalışmanın problemi; bireyin bağlanma stili ile bireyin eş seçimi stratejileri arasında ilişki olup olmadığını saptamaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yapılan bu çalışmayla bireyin bağlanma stili ve bunun eş seçimine etkisi araştırılacaktır. Bu bağlamda ‘Bireyin bağlanma stili, eş seçiminde farklılık gösterir mi?’ sorusu çerçevesinde aşağıdaki hipotez araştırılacaktır.

Bireylerin geliştirdiği bağlanma stili ile bireyin eş seçimi arasında anlamlı derecede ilişki vardır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bağlanma şekli, bireyin davranış ve kişiliğiyle ilgili bizlere hipotezler sunmaktadır. Bunlardan ilki bağlanma stiline büyük bir kısmının çocukluk döneminde bakım verenlerle oluşturduğu ilişkiyle ortaya çıktığıdır. İkinci şekli ise geç çocukluk, erken ergenlikten yetişkinliğe doğru olan dönemde sabit kalmasıdır. Üçüncü şekli ise, erken dönemde oluşturulan bağlanma deneyiminin yetişkinlik döneminde oluşturduğu ilişkilerin etkilediği düşünülmektedir. Son olarak ailelerin birbirleriyle oluşturduğu bağlanma stillerinden çocukların etkilenmesidir (Rholes, Simpsons ve Stevens, aktaran Özteke, 2015).

Bağlanma stili çiftlerin ilişkisinde iletişim tutarlılığı, kararlılığı ve fiziksel teması kapsar (Dönmez aktaran Özteke, 2015). Çocuğun yetiştirildiği ailedeki dinamiklerin benimseme şekli gelecekte kurduğu ilişkinin temelini oluşturmaktadır (Burger, aktaran Özteke, 2015).

Çiftlerin bağlanma şekli, aidiyet hissi, duygusal olarak destek olmak gibi özellikleri barındıran ilişkilerin bireyleri daha sağlıklı ve işlevsel kıldığı kişilerin gelişime katkı sağladığı, iyilik halini arttırdığı bilinmektedir (Kalkan ve Yalçın, aktaran Özteke, 2015).

İlişkinin sağlıklı ve işlevsel olmasını etkileyen faktör ise eş seçiminin kişiye uygun yapılmasıdır. Kararı etkileyen ise bireyin ruhsal ve fiziksel olarak sağlıklı olmasıyla ilişkilidir. Bu bağlamda kişilerin evlilik öncesi yaşamının kalitesi, evlilik yaşamının kalitesini önemli derecede etkilemektedir (Larson, 1988).

Bu bilgiler ışığında da kişilerin bağlanma stillerinin, eş seçim stratejileri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Problemin çözümü ile sağlanacak yarar, bağlanma stili ve eş seçimi arasında bir ilişkinin var olup olmadığını saptamaktır. Ayrıca çalışma bağlanma stili ve eş seçimi ilişkisi açısından farkındalık

kazandıracak ve sonrasında bu konuda yapılacak çalışmalara da örnek teşkil etmiş olacaktır. Bu kapsamda problem daha önce farklı değişkenler üzerinde çözümlenmiş ancak bağlanma stili ve eş seçimi üzerine alanda çok fazla çalışma yapılmamıştır. Bu çalışma, alana katacağı yeni bulgular bakımından, literatüre bir katkı sunmuş olacaktır. Ayrıca bu çalışma vesilesi ile elde edilecek veriler, problemin olası çözümünde etkili olacak unsurların belirlenmesinde alanda çalışanlara yardımcı olacaktır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Çalışma ‘Bireyin bağlanma stili, eş seçimini anlamlı derecede etkiler’ varsayımı üzerinden temellendirilecektir.

Çalışmanın diğer varsayımları;

1. Çalışmaya katılan örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
2. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının ölçmek istediği özellikleri geçerli ve güvenilir şekilde ölçtüğü varsayılmaktadır.
3. Çalışmamıza katılan bireylerin sorulan sorulara doğru, tarafsız ve eksiksiz cevap verdiği varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın temel sınırlılığı, araştırma yöntemlerinden biri olan, önemli ve oldukça yararlı görülen yüz yüze görüşme tekniğinin, pandemi sürecinden dolayı kullanılamayacak olmasıdır. Bu çalışma 384 kişi üzerinde çevrimiçi şekilde uygulanacaktır. Araştırmanın bir diğer sınırlılığı ise verilerin ölçeklerle sınırlı kalacak olmasıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Bağlanma

Bowlby'nin tanımına göre bağlanma, bebek ile genelde annesi olmak üzere onun bakımını üstlenen birey ya da bireyler arasında oluşan, bebeğe bakım vereniyle etkileşim kurması, ona karşı yakın davranışlar sergilemesi ve onu aramasıyla kendini gösteren ve özellikle tehlike, tehdit stres ve kaygı seviyesinin yüksek olduğu süreçlerde kendini daha açık bir şekilde hissettiren, süreklilik gösteren ve şiddetli olan, etkisi bireyin yaşamı boyunca süren bir bağ olarak tanımlanır (Akdemir ve diğerleri 2009; Aslan ve Güven 2010).

Bowlby 1948'de hastanede, ebeveynlerinden ayrı kalan çocukların gereksinimlerinin karşılanması esnasında kaygı yaşadıkları fark ederek davranışlarını gözlemlemiş ve bağlanma üzerine çalışmalar yapmaya karar vermiştir. Çalışmaları neticesinde çocukların duygusal açlıklarının giderilmesi esnasında sevgiden farklı bir durumun oluştuğunu fark ederek, bu konu üzerine detaylı çalışmalar yapmak istenmiştir. Bu süreçte bağlanma kavramını ilk olarak psikanalitik kurama bağlı bir şekilde tanımlamaya çalışmıştır (Hazan ve Shaver, 1994).

Bağlanma figürlerinin bilişsel işleyiş modeli ve zihinsel temsiller aracılığıyla içselleştirildiği ifade edilmektedir. Bu temsil ve modellerin neticesinde, bağlanma eğilimlerinin gelişme gösterdiği ve bireyin romantik ilişkilerindeki beklentilerinin oluştuğu savunulmaktadır. Bireyin romantik ilişkilerinde oluşturduğu beklentiler, güven temelli olup, bağlılık ve terk edilme konularından oluşmaktadır (Gonzaga vd., 2001).

2.1.1. Bağlanma kuramı

Bağlanma, sosyal bilimlerin gelişmesiyle birlikte bilim insanlarının fazlaca üzerinde durduğu bir fenomen olarak görülmüştür. Bağlanmayı ilk olarak dile getiren Freud, bireyin yaşadığı ilk anksiyete tecrübesinin doğum esnasında annesinden ayrılması ile ortaya çıktığını ve bebeklik sürecinde bağlanma davranışlarının temelinde yatan motivasyonun oral haz arayışı olduğunu ifade etmiştir. Bu ifadeye göre bağlanma, oral arzuların karşılanması ve bu açıdan dolaylı olarak beslenme ile ilgili bir durumdur (Freud, 1984).

Bağlanma kuramının temellerinin psikanalitik yaklaşıma dayandığı ifade edilmektedir. Bebeklik evresinde yaşanan olayların, yetişkinliği etkileyebileceği düşünülmektedir. Psikanalitik kuramın bağlanma kuramına yönelik açıklamaları tatmin edici görülmemiştir. Bu konuya dair çeşitli araştırmalar yapılmıştır. İnsanlar ve hayvanları kapsayan bu araştırmalarda ilişkilerin gelişim süreci irdelenmiş ve engellendiğinde oluşan tepkiler incelenmiştir (Bowlby, 1973).

Psikanalitik yaklaşım bağlanma konusunu incelerken, ağırlıklı olarak içsel süreçleri göz önünde bulundururken; bağlanma kuramı ise bağlanmada bilişsel süreçlerin etkisinin patolojik süreçlerden çok daha önemli olduğunu iddia etmektedir (Güngör, 2000).

Bağlanma kuramında amaç; bebeklik döneminde birtakım durumlara gösterilen tepkileri anlamlandırmak ve bu gösterilen tepkilerin bireyin kişilik özellikleri oluşurken oluşan etkileri belirlemektir (Bowlby,1969). Bağlanma kuramına göre bebeğin üç yaşına kadarki dönemi, hayli önemlidir. Bu dönemde oluşan bağlanma stilleri, bireyin gelecekte olacak yaşantılarını doğrudan etkileme yetisine sahip olacaktır. Bağlanma, bireyin ilişkilerinin temellerini oluşturan bir tür ihtiyaçtır (Bowlby, 2012).

Bowlby'e göre bebekler ebeveynleri ile sıcak temas durumunda olmayı arzularlar. Bebeklerin temel gereksinimlerini karşılayan ilk nesne, bebekler için bağlanma figürünü oluşturmaktadır (Bowlby,1973) Bağlanma figürü kavramı, bağlanma kuramında önem arz etmektedir. Bağlanma figürleri, destek görme ve korunma ihtiyacı ortaya çıktığında bireylerin bu ihtiyaçları karşılamak üzere yöneldikleri özel kişilerdir. Bebeklik döneminde bağlanma işlevlerini, temel bakım veren olarak genelde ebeveynlerden biri ya da ikisi, yokluğunda ise, abla, ağabey, büyükanne veya kreş çalışanları gibi kişiler gerçekleştirmektedir. Çocukluk döneminde, ergenlik ve yetişkinlikte ise aile bireyleri, akrabalar, arkadaşlar, öğretmenler, iş arkadaşları ve romantik partnerler gibi daha geniş bir sosyal çevrede var olan ilişki kaynakları bağlanma figürü olarak görülmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2007).

Bebek doğduğu andan itibaren 8-12 haftalık süreçte annenin uyarıları ile hareketlenme gösterir (Bowlby,1958). Bağlanmanın ilk göstergeleri ise bu erken dönem ile başlayıp 6 aylık olan döneme kadardır. İlk 6 aylık dönem bebeğin annesini

tanımaya başladığı, ilgisini annesinin davranışlarına kilitlediği dönemdir. Sonrasındaki 6-24 aylık süreç ise bağlanma emarelerinin en aşikâr şekilde gözlemlenebildiği dönemdir. Bu dönem içerisinde bebekler bakım vereni ile yakınlık arayışı içerisinde ve bu dönemde birincil bakım veren uzaklaştığında ve bebeğin yakınlık gereksinimi giderilmediğinde huzursuzluk ve gerginlik duygusu oluşurken, yakınlık sağlandığında bebekte rahatlama davranışları gözlemlenmektedir (Bowlby,1979) Bebek annesinden ayrı kaldığında, içe kapanık tavırlar gösterdikleri ve yeme problemleri ile karşılaşılacağı, bunun ise gelişim geriliğine neden olabileceği ifade edilmiştir (Bildik ve Özbaran, 2006).

Bowlby bağlanmanın esas işlevinin tehlikelerden korunmak olduğunu belirtmiştir. Tehlikelerden kendini sakınmak adına bakım verenle kurulan yakınlık alanı güvenli bir alan olarak görülür. Fakat bakım verenden uzaklaşma gerçekleşir ya da bakım verene erişimde sorun hissedilirse bağlanma sistemi etkinleşmektedir. Bebekler bakım vereninden alacağı tepkiye göre güvenli bir his duyabilir ya da uzaklaşma gerçekleşmesi durumunda kaygı ve huzursuzluk içeren tepkiler verirler (Bowlby,1973,1979).

Bebeğin ebeveyniyle olan etkileşimi, ihtiyaç duyduğu anda ebeveynine olan ulaşılabilirliği ve sıcak temas kurma arzusunun oluşması durumlarında ebeveynin bebeğe göstereceği davranışlar bebeğin zihninde bilişsel kodlamalar oluşturmaktadır. Bowlby bu kodlamaların içsel çalışan modeli temsil ettiğini ifade eder (Bowlby, 1973).

Bowlby' nin kuramının temelini içsel çalışan modeller oluşturmaktadır. Bu model bebek ve bakım veren arasındaki ilişkinin zihinsel bir temsilini ifade etmektedir. Bowlby, bireyin kendilik değeri hakkındaki pozitif içselleştirilmiş temsillerin var olmasının bireyin daha olumlu kimlik oluşumuna sebep olurken, diğer bireylerle ilgili olumlu temsillerin ise ilişkilerindeki tatmini ve kaliteli etkileşimi sağladığını savunmaktadır (Bowlby, 1988). İçsel çalışan modeller bebeklikten ergenlik dönemine kadar sürekli pekiştirilir. Ergenlik dönemi sonunda içsel çalışan modeller daha sürekli hale gelir ve değişime karşı direnç kazanırlar. Ergen ve yetişkinler oluşturmuş oldukları içsel çalışan modelleri önemli gördükleri ilişkilerde kullanırlar (Bowlby, 1973).

2.1.2. Bağlanma kuramı tarihçesi

Bağlanma kuramının temelleri gelişim psikolojisi alanında çalışan Bowlby ve öğrencisi Ainsworth' un yaptığı çalışmalar ile atılmıştır (Seven, 2006). 1950 yılında, Dünya Sağlık Örgütü'nün John Bowlby'den Avrupa'daki savaş sonucu ailelerinden ayrılarak evsiz kalan çocukların ruh sağlığı üzerinde çalışmasını talep etmesi üzerine, çocuk bakımı ve psikiyatrisi alanında çalışmaya başlayarak bir bildiri yayımlamıştır. Bildiride geçen, ruh sağlığı açasından bebek ve küçük çocukların annelerinden gördükleri sıcak, samimi ve devamlı bir etkileşimi yaşamaları gerektiğini aktaran ilk yazıları bağlanma kuramının temellerini oluşturmaktadır (Bowlby, 1969).

Bowlby'nin erkek çocukların annelerinden mahrum kalmalarıyla ilerleyen yaşlarda suç işleme oranları arasında güçlü ve paralel bir bağlantı olduğunu belirten "Kırk dört çocuk hırsız: Kişilikleri ve yaşamları" başlıklı çalışması Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından yayımlanmıştır. Yayımlanan rapora göre bebeklerin doğumdan sonraki ilk üç yılda annesinden ayrı kalmasının bireylerin ileriki yaşlarda fiziksel ve ruhsal olarak hastalık riski taşıma ihtimalinden bahsediyordu (Holmes, 1993). Bu bağlamda Bowlby yaptığı çalışmaların sonuçlarından yola çıkarak, bebeklerin annelerini sadece açlık içęüdülerini doyurdukları için sevdikleri düşüncesini reddetmiş ve bağlanma kuramını kurmuştur (Çalışır, 2009; Bowlby, 1979).

Bağlanma kuramının gelişmesine katkı sağlayan diğer isim ise Kanadalı psikolog Mary Ainsworth'tur. Ainsworth 1950 yılında Bowlby'nin ekibine dâhil olmuştur (Slater, 2007). Kuram ilk olarak John Bowlby tarafından ortaya atılsa da Ainsworth ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Ainsworth, bağlanma kuramına davranışsal boyut kazandırmış, kuramı istatistiksel olarak ölçülebilir kılmış ve böylece bilimsel geçerlilik kazanmasını sağlamıştır. Ainsworth'e göre bağlanma olgusu, hayatta kalmayı sağlayıcılığı nedeniyle, bireylerde doğuştan vardır ve bu sayede çocuk kendisini güvende hissederek bakım vereni yanında olduğu zamanlarda çevreye ilgi göstermeye başlayacaktır (Ainsworth, 1989). Ainsworth, John Bowlby ve Londra'daki meslektaşı James Robertson ile yaklaşık 4 yıllık bir iş birliğinin ardından Uganda'daki Kampala, Doğu Afrika Sosyal Araştırma Enstitüsü'nde 2 yıl kalarak (1954-1955) bebek-anne etkileşimi üzerine ilk gözlemsel çalışmasını gerçekteşirmiştir.

Bowlby'nin Tavistock Enstitüsü'ndeki araştırma ekibinin bir üyesi olarak Ainsworth, bağlanma teorisinin ilk formülasyonlarına etoloji ve evrim biliminden fikirler katma girişiminde bulunmuştur. Ainsworth, Bowlby'nin 'ebeveyninden uzak kalan çocukların yanıtları' üzerine olan görüşlerine daha farklı bir yorum getirerek ilgi çekmiştir (Bretherton, 2013).

Ainsworth'ün John Hopkins Üniversitesi'nde yürüttüğü "Bağlanma paternleri: Yabancı durumun psikolojik bir çalışması" başlıklı Baltimore çalışması en ünlü çalışmasıdır. Baltimore çalışmasına katılan 26 aile, bebek doğmadan önce çocuk doktorları aracılığıyla gözlem altına alındı ve çocuk bir yaşına gelene kadar ziyaret edildi. Anneleri normal çocuk bakımı ve ev rutinlerini takip ederken doğal davranmaya teşvik etmek için aylık dört saat süren ev ziyaretleri şeklinde sürmüştür. Ainsworth, gözlemleri kaydetmek için hiçbir zaman kontrol listeleri kullanmadı. Ganda çalışmasından elde edilen bulguların yardımıyla eğitilen gözlemciler, interaktif davranış bağlamında birkaç dakikalık periyotlarla kısaltılmış notlar aldılar ve daha sonra, ziyaret bittikten hemen sonra bu notlara dayanan ayrıntılı bir anlatımı bir kayıt cihazına kaydettiler. Bu teknik, anne ve bebek davranışlarının anlamını ve modelini durumsal ve sosyal bağlamları içinde yakalamak için tasarlandı. Bu teknik, Ainsworth'ün klinik gözlemlerdeki uzmanlığından kaynaklanmaktaydı. Metne dönüştürülmüş anlatılar, ölçeklerin oluşturulması da dahil olmak üzere veri analizinin temelini oluşturdu. Veri toplama, Ainsworth'ün Bowlby'nin teşvikiyle üzerinde çalıştığı 1967'de Uganda'da Bebeklik kitabının yayınlanmasından hemen önce, 1966'da tamamlandı. Baltimore Çalışması hakkında birkaç etkili dergi makalesi ve bulguları özetleyen Bağlanma Paternleri kitabı (Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall) 1978 yılında yayımlanmıştır. Beslenme, yakın vücut teması, yüz yüze oyun ve ağlama sırasındaki anne-bebek etkileşim dizilerinin analizleri, bir annenin bebeğinin gereksinimlerine ve tepkilerine ilk üç ayda hassas yanıt vermesi, anne ve bebeğin yılın son çeyreğinde de uyumlu bir ilişki geliştirmelerine yol açtığı gözlemlendi. Aynı zamanda bir annenin bebeğinin ağlamasına ilk aylarda hızlı ve uygun bir şekilde tepki vermesinin, ilk yılın sonlarında daha az ağlamayla ilişkili olduğu bulgusu kaydedilmiştir. Bu bulgular o dönemin öğrenme teorileriyle çatışmaktaydı. Bir bebeğin ağlamasına müdahale etmenin zorunlu olarak ağlamayı pekiştirmeye hizmet ettiğine ve kesinlikle konuşma öncesi jest ve sesli iletişimi teşvik etmeyeceğine

inanılıyordu. Fakat çalışmaların sonunda, Ainsworth'ün sonuçları literatürdeki ebeveyn uygulamalarında değişikliklere yol açtı (Bretherton, 2013).

2.2. Bağlanma Dönemleri

2.2.1. Bebeklikte ve çocuklukta bağlanma stilleri

Doğum öncesine bakıldığında, bağlanma sürecinin bebek henüz doğmadan, anne karnında başladığına dair literatürde birtakım çalışmalar vardır (Bloom, 1995). Hamilelik sürecinde fetüsün anne duygularına yanıt verebildiği söylenmektedir. Bebekler 26. hafta sonrasında anne karnında iken çevredeki sesleri algılamaya, ayırt etmeye ve buna göre tepkiler vermeye başlarlar. Bu nedenle, annenin bebeğe duyacağı olumlu hisleri bebeğe henüz karnındayken aktarabilmesi bağlanmanın sağlıklı şekilde başlaması için önem arz etmektedir. Hamilelik sürecinde annenin kendi karnına dokunması tensel ilişkinin başlaması niteliğindedir (Zeanah, Boris ve Larriey, 1997). Bebekler doğduklarında hayati fonksiyonlarını sürdürebilmeleri için bakıma ihtiyaç duyar. Temel gereksinimlerini tek başına karşılaması çok güç bir durum olduğundan, bakım veren bir kişiyle bağ kurması gerekir. Bebeğin, birincil bakım vereniyle kurduğu bu duygusal bağ yetişkinlik döneminde kuracağı ilişkilerin temelini oluşturmaktadır (Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ, 2011).

Bebekler doğduktan sonraki 8-12 haftalık süreçte yalnızca annesinin kendilerine yönelik eylemlerine hareketlenerek cevap verirler (Bowlby, 1958). Fakat çevrelerindeki kişileri ayırt edememektedirler. 12. hafta ile 6 aya kadar olan süreç içerisinde bebekler anneyi diğer kişilerden ayırt ederek anneleriyle daha çok ilgilenmeye ve etkileşim kurmaya başlarlar. Sonraki 6-24 ay arası süreçte ise bağlanma artık gözlenebilir niteliğe ulaşacaktır (Bowlby, 1979).

Bağlanma kuramına göre; yaşamının erken dönemlerinde çocuklar çeşitli bağlanma stilleri geliştirmektedir. Bilhassa, birincil bakım verenleri ile etkileşimleri aracılığıyla kendi ve diğer bireylerin içsel çalışma modellerine hizmet eden, bakım verenin ulaşılabilirliği konusunda beklentiler geliştirmektedirler. Erken dönemlerde, bakım verenin bebeğe sevgiyle ve duyarlılıkla yaklaşması ve bebeğin beklentisini rahatça karşılaması çocuklarda güvenli bağlanma stili oluşumuna temel oluşturmaktadır. Bebeğin kendini sevilmeyi hak eden ve kıymetli biri olarak hissetmesine ve diğer bireylerin, sıcak ve sevecen olduğuna dair bir içsel model elde etmektedirler (Bretherton, 1985). Buna karşın, eğer ki bebekler yaşamlarının erken

dönemlerinde ebeveynlerini güven vermeyen ve reddedici olarak hissederlerse güvensiz bağlanma stili geliştirmeleri muhtemeldir. Bu hisler eşliğinde büyüyen çocuklar kendilerine yönelik olan sevilme ve reddedilme hislerini, diğer insanlar için de sevgisiz ve reddedici olduklarına dair içsel model geliştirerek sonuçlandırır. Sonuç olarak, gelişen güvensiz bağlanma stili ise öfke ve düşmanlık gibi karakteristik özelliklerin gelişmesine yol açabilir (Thoresen ve Pattillo, 1988).

Bowlby'e göre, bebekler bakım vereninden ayrıldıklarında üç farklı hisle tepki gösterirler. Bebekler bakım verenini çağırmak için ağlarlar ve eğer diğer kişi ya da kişiler onu sakinleştirmeye çalışırsa bu kişiyi reddederler. Bu tepki 'karşı koyma' olarak tanımlanır. Bazı bebekler bu gibi durumlarda üzülmeye belirtisi gösterirler ve bakım vereni haricindeki kişilere tepki vermezler. Bu tepki 'çaresizlik' olarak tanımlanır. Bebeklerin bazıları ise bakım verenleri geri geldiğinde onu tekrar benimsemez ve bakım verenlerine karşı kaçınmacı tutum sergiler. Bu tepki ise 'kopma' olarak nitelendirilir (Bowlby, 1999).

Bebeklerin bağlanma ilişkilerinde anneler kadar babaların da etkisi önemlidir. Babanın bebeğe teması, babanın tensel kokusu ve sesi gibi uyaranlar aracılığıyla bebek anne ve babanın iki farklı kişi olduğunu fark eder. Bunun sonucu olarak bakım verenlerinden birinin olmaması durumunda bebek kendini güvende hissetmeye devam eder. Yapılan çalışmalarda, bebekler temel gereksinimlerinin giderilmesi için annelerini isterken, oyun gereksinimlerinin karşılanmasında babalarını istedikleri gözlemlenmiştir (Biller, 1993).

Bowlby'nin hipotezleri, Ainsworth ve arkadaşları (1978) tarafından 'Yabancı Ortam Deneyi' kapsamında test edilmiştir. Araştırma kapsamında sırasıyla gerçekleştirilen durumlar şu şekildedir; Testte öncelikle bebek ve anne rahat bir laboratuvar odasında yalnız bırakılırlar, sonrasında yabancı bir kişi yanlarına gelerek, önce anneye sonrasında da bebekle iletişim kurmayı dener. Bir sonraki adımda anne odadan çıkar ve daha sonra anne tekrar odaya gelir, yabancı kişi odadan çıkarak anne ve bebeği odada baş başa bırakır. Deneyin örneklem grubunu 12-18 aylık bebekler oluşturmaktadır. Testin amacı bebeklerin bağlanma yapılarının aktive edilmesidir. Teste tabi tutulan bebeklerden elde edilen verileri Ainsworth ve arkadaşları ayrılma, yabancıyla yalnız bırakılma ve tekrar bir araya gelme anlarında gösterdikleri tepkilere göre kategorize ederek, bebeklerde üç farklı tip bağlanma stiline olduğu kanısına

varmışlardır. Bunlar güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanmadır (Sümer ve Güngör, 1999b).

2.2.1.1. *Güvenli bağlanan bebekler*

Ainsworth tarafından uygulanan ‘Yabancı Ortam Deneyi’ neticesinde bu bebekler laboratuvarında anneleri yanlarında olduğu esnada çevreyi incelemişler, yabancı bir insanın varlığı onlarda kaygı uyandırmış ve kısa süre de olsa annelerinin yanlarından ayrılmasına üzülmüşler, ağlamışlar ancak anneleri geri geldiğinde yakınlaşarak, dokunsal temasta bulunmuşlar ve annelerine sarılarak etrafi incelemeye devam etmişlerdir. (Ainsworth ve ark., 1978). Güvenli stilde bağlanan bebekler, bakım verenini göremediklerinde huzursuzlansalar da bağlandığı kişinin geri döneceğine dair güven duyguları gelişmiştir ve bakım veren geri geldiğinde mutluluk belirtileri gösterirler. Etrafındaki kişiler ve dünya ile ayrılık kaygısı duymaksızın etkileşim kurabilirler. Bu bebeklerin güven hissi gelişmiş olduğundan ilişkilerinde uzaklaşma ve yakınlaşmanın getirdiği kaygılarla ilişki çabaları sayesinde başa çıkabilmektedirler. Bu tarz bebeklerin, bakım verenlerine karşı olumsuz duyguları bulunmamaktadır. Bebekler, yeni bir ilişkiye açık olup anne yanlarında olmadığı zamanlarda da keşfetme ve merak duygularını kaybetmemektedir. Bakım veren kişinin, bebekle daha fazla oyun oynaması ve bebeklerinin ihtiyaç göstergelerine derhal karşılık vermesi ve bunu bir tutarlılık dahilinde sergilemesi güvenli bağlanmayı sağlamaktadır. Güvenli bağlanan bebekler hem iç hem dış dünyalarında merak duygusuyla dolu birer gezgindirler (Hortaçsu, 1991).

Laible ve arkadaşlarının (2004) yaptığı çalışmada, güvenli bağlanan bebeklerin bakım verenine karşı pozitif zihinsel yargılar oluşturdukları ve diğer bağlanma stillerindeki çocuklara göre daha sosyal davranışlar gösterdikleri belirtilmiştir. Güvenli bağlanan çocuklar, yetişkinliklerinde uzun dönemli romantik ilişkiler deneyimlemeye daha meyillidirler. İlişkilerinde güven duygusunu temel alırlar, özgüvenleri yüksektir. Hissettiklerini ve kendilerini ifade etmekten çekinmez ve rahatsızlık duymazlar. Sosyal ilişki yönleri güçlüdür ve sosyalleşmekten keyif alan yetişkinlik dönemi geçirirler (Laible, 2004).

2.2.1.2. *Güvensiz kaygılı / kararsız bağlanan bebekler*

Yabancı ortam deneyine göre güvensiz bağlanan bebekler, güvenli stilde bağlanmadıkları için sürekli annelerinin nerede olduğunu düşünerek kendilerini etrafi

incelemekten alıkoyarlar. Güvensiz bağlanan çocuklar yabancılara karşı şüphe ile yaklaşarak etkileşim kurmazlar. Laboratuvardaki test boyunca bebekler anneleri yanlarındayken oyuncakları ile hemen hemen hiç oynamamışlardır, anneleri odadan gittiğinde çok üzülerek, bağıarak ağlamışlar ve anneleri geri geldiğinde dahi rahatlıkla sakinleşmemişlerdir. Bu stilde bağlanan bebekler anneleri ile iletişim kurmak isteseler bile sarılmaktan kaçınmış ve annelerince teskin edilmek istememişlerdir. Ayrıca sakinleşme süresince anneleriyle yakınlık kurmamışlardır. Bakım verenin güvenilir olmaması, kurulan ilişkide bebeğe kendini güvensiz hissettirir ve bebeğin dünya algısına karşı keşfini tetikleyecek merak hissi zayıf olur. (Ainsworth ve ark., 1978).

Kararsız bağlanan bebekler; duyarsız, güven vermeyen ve tutarsızlık barındıran muamele gördükleri bakım verenlerinden gelecek olan yakınlığı ve ilgiyi kazanmak adına bağlanma davranışlarını çok yüksek seviyelere çıkarmak zorunda kalır, böylece ebeveynlerinin onları görmezden gelmesinin, uygunsuzluklarının ve yanıt alamama durumlarını değiştirmeye çalışırlar. Bağlanma şekilleri bu nedenle bir öfke içerebilen, zorlanma şeklinde, mızımızlanma, bağırama ve tehditkâr şekilde olabilir. Bu ilgi arama yöntemleri, koruma ve ilgi talebi için bir çaba olarak değerlendirilebilir. Bu davranışlar en çok üzüntü, bilhassa ayrılık belirtileri, ebeveynlerin duyarsızlığı, terk etme tehdidi ve duygusal ulaşılmazlık durumlarında kendini gösterirler. Bu bağlanma stiline sahip çocuklar, kendilerini ilgiye değer görmezler. Gelişen sosyal yeterlilik algısı, güven duygusu ve keşfetme hünerleri; varlık, destek ve bakım verenin onayına bağlıdır. Diğer kişiler, çocuk için hem duygusal olarak istek duyulur halde hem de güvenilmezdir. Bu sebeple, çocuklar diğer bireyler ve ilişkileriyle ilgili kararsızlık sarmalında döner dururlar. Çocukların bakım verenleriyle etkileşimleri tamamen ya sevgi ya da öfke gibi güçlü duygularla yönlendirilir (Howe, Brandon, Hinings ve Schofield, 1999).

2.2.1.3. *Güvensiz kaçınmacı bağlanan bebekler*

Yabancı ortam deneyine göre kaçınmacı bağlanan bebekler laboratuvarında annenin varlığında genellikle oyuncaklarıyla oynamışlardır. Annelerinin varlığı diğer bağlanma stillerindeki bebeklere göre kendilerini güvenli bir ortamda hissettirmemiştir. Annenin odadan ayrılması durumuna tepki göstermemişler, ağlamamışlar ve bu durumdan rahatsız olmamışlardır. Anneleri yanlarına geri döndüğünde onu önemsememişler, etkileşime girmeyerek mesafeli bir tutumla

oyuncaklarıyla oynamışlardır. Bebek kucağa alındığında dokunsal davranışlardan kaçınarak başka yöne dönüp kurtulmaya çalışarak ebeveyninden kaçma çabası içine girmiştir ve kızgınlık, üzüntü gibi belirtiler göstermemiştir (Ainsworth vd., 1978).

Kaçınmacı bağlanan bebekler, annelerinden destek alacaklarına dair güvenleri bulunmayan bebeklerdir (Kesebir ve ark., 2011). Ebeveynlerini reddeden, müdahale eden ve kontrol eden otoriteler olarak görürler. Bu bebekler, huzursuz davranışlar sergilediklerinde bu durum bakım verenlerini tahrik eder ve sinirlendirir. Sonuç olarak bakım veren, bebeğin bağlanma davranışını reddeder ya da onu kontrol etmek adına saldırgan şekilde davranır. Kaçınmacı bağlanan bebeklerde, bağlanma göstergeleri (sıkılma, ağlama, ebeveyne yapışma, takip veya taleplerde bulunma) bağlanma figürüyle olan güvenliğe ve yakınlığa ulaşmayla ters orantılıdır. Bu nedenle bebek açısından en iyi savunma stratejisi, bağlanma duygu ve tutumlarını en aza indirmekten geçer. Bu stille bağlanan bebekler sıkıntılarını belirtmez ya da reddederler. Duygusal bağlamda kendilerini korumaya alırlar. Bu koruma tutumu dış etkenlerden fazla rahatsız olmadan bağlanma figürüyle uygun bir duygusal mesafede kalmayı sağlar ve bu şekilde reddedilme olasılıklarını azaltırlar. Bu bebeklerde duyguların önemsizmiş gibi lanse edilmesi ve zorlanma belirtileri, bağlanma ihtiyaçlarının belirtilmesinden gelen bir kaçış olarak tanımlanabilir (Howe vd., 1999).

2.2.1.4. *Dezorganize bağlanan bebekler*

Literatürde yer alan bu iki güvensiz bağlanma stiline, Main ve Solomon (1986) tarafından dezorganize bağlanma (düzensiz/yönsüz bağlanma) adı altında kaygılı-kaçınan davranış örüntülerinin birlikte gözlemlendiği, kaygıyla mücadele ve anksiyete denetiminde tutarsızlığın bir arada görüldüğü üçüncü bir güvensiz bağlanma biçimi eklenmiştir (Main ve Solomon, 1990).

Bu bağlanma stiline sahip bebeklerde, anneleri ile birlikteyken herhangi bir şekilde yakınlaşma ve uzaklaşma davranışı gözlemlenmezken, anneleri yanlarından ayrıldığında ve yabancı biriyle baş başa kaldıklarında aşırı panik hali ve anneleri tekrar yanlarına geldiklerinde karmaşık duygu belirtileri kaydedilmiştir. Bu stilde bağlanan bebeklerde, karmaşık ve çelişkili davranışlar ve duygular, tamamlanmayan ve yanlış yönlendirilen ifade ve hareketler, zamansız yapılan anormal hareketler, donuk ve hareketsiz ifade tarzı, oryantasyon bozukluğu, organize olamama gibi tekrarlanan anormal davranışlar gözlemlenmiştir (Main ve Solomon, 1990).

2.2.2. Ergenlik döneminde bağlanma

Ergenlik, çocukluktan yetişkinliğe geçiş süresince oluşan dönüşüm ya da başkalaşım süreci olarak nitelendirilir (Parman, 2000). Ergenlik dönemi mental, biyolojik ve sosyal açıdan değişimlerin fazlaca ön plana çıktığı, bunun yanı sıra insan gelişiminde nörolojik değişim hızının arttığı son ve özel bir dönemdir. Ergenlik çağındaki bireylerin fiziksel ve ruhsal olarak yaşadığı değişimlerin yanı sıra inanışları, değerleri ve davranışları da farklılaşmaya başlar. Ergenlik dönemi içerisindeki kişiler ilk olarak kimlik bulma sürecini yaşarken, aynı zamanda fiziki ve hormonal değişimlerini kabul etmeye başlarlar. Cinsel açıdan gelişim ve alaka düzeyinin artışıyla birlikte, önemli değişikliklerin olduğu bu süreçte, bireyin bağlanma özellikleri de elzem ölçüde değişime uğramaktadır. Bu değişim, güven duygusu içinde yaşamak ve gelecekte kendi çocukları ve eşine karşı bağlanmanın oluşabilmesi için gereken değişimdir. Bu dönem, etik kurallar ve değerlerini de oluşturacak tutumlar sergilerken, topluma faydalı birey olma bilincini edindiği ve meslek seçimi kararlarının alınmaya başlandığı dönemdir (Allen, Moore, Kuperminc ve Bell, 1998).

Ergenlikte, çocukluk ve yetişkinlikten farklı olarak, bağlanma stilinin sosyal işlevsellik için anlamı ve önemi, öncelikle teorik çıkarımlardan ve bunun ilişkilerini alışılmadık örneklerde inceleyen birkaç çalışmadan türetilir. Yine de bağlanma organizasyonu, hem ergenlerin sosyal ilişkilerinde sergiledikleri etkileme yöntemlerinin temel yönlerini yansıttığı için hem de ebeveynlerle devam eden ilişkilerin nitelikleriyle ilişkili olduğu için ergenlik dönemindeki bir dizi psikososyal işlevsellik alanıyla bütünsel olarak ilişki içindedir (Allen ve Hauser, 1996).

Ergenlik dönemi gelişimsel açıdan üç evrelidir. Erken ergenlik dönemi; 12-14 yaş, orta ergenlik dönemi; 15-18 yaş aralığı arasında gerçekleşir. Geç ergenlik dönemi ise; 18 yaş civarında başlar ve kimlik duygusu sona erdiğinde oluşumunu tamamlar. Ergenlik dönemi içerisindeki kişilerde görülen biyolojik, psikolojik ve sosyal olarak gelişimler aynı zamanda biyolojik açıdan kişinin iskelet sisteminde meydana gelen değişimler ve bu dönemde başlayan cinsel arzular bağlanma karakteristiklerinin değişimine yol açar. Psikolojik ve bilişsel anlamda gelişimin başladığı bu dönemde, kimlik gelişimi de meydana gelecektir. Ergenlik dönemindeki kişiler sosyal açıdan kendilerini yetişkinlik dönemine hazırlarlar. (Derman, 2008). Çocukluk döneminde bakım verenleri güvenli üs olarak algılanırken, ergenliğin başlamasıyla beraber kişiye sınırlar koyan ve onu birçok açıdan kısıtlayan yer olarak algılanır. Bu yüzden ergenlik

dönemindeki kişiler bakım veren kişilerden uzaklaşmak ve kendi kararlarını alma eğilimi göstermek isteyeceklerdir (Lee, 2003 akt. Yıldız, 2012).

Ergenlik dönemi boyunca, akranlarla kurulacak ilişkiler, duygusal yakınlık ve güvenin gelişmesiyle birlikte bazı değişimler ortaya çıkarmaktadır. Akran ve arkadaşlarla olan ilişkilerde gelişen güven, samimiyet, duygusal açıdan desteklenme hissi ve birlik olmanın önemi kendini göstermektedir. Bu dönemde bireylerin arkadaş ortamında birbirlerine kendilerini ifade etmesi ve aynı iletişim dilini konuşabiliyor olması yakın arkadaşlıkların oluşumunu sağlamaktadır. Yaşama dair deneyimler kazanması ve çevresindekilere karşı birtakım yaklaşımlar geliştirmesi bu dönemin en belirgin gelişimleri kapsamında gösterilebilir. Ergenlik döneminde kazanılan deneyimlerin akılcı yorumlanması, özsaygı oluşumu ve kurulan ilişkilerin kalitesi, bebeklik boyunca oluşmuş bağlanmanın kalitesi ile doğrudan ilişkilidir. Çocuk ile bakım vereni arasında kurulan ve hayatı boyunca sürececek olan güvene tabanlı ilişki akranlarıyla olan bağlanma oluşumunu da belirleyecektir (Fuller-Iglesias, Webster, ve Antonucci, 2015).

Güvensiz bağlanan ergenler kişiliklerini belirlemesi süresince pasif olmakla birlikte sosyal ve romantik ilişki girişimlerinde de kapalıdırlar. (Hazan ve Shaver, 1987) Kaygılı bağlanmış ergenler, aileleri tarafından sunulan “güvenli ortam” konusunda kararsızlık yaşadıklarından dolayı, ergenlik boyunca bağımsızlık kazanma çabalarını terk edilme düşüncesi ve yalnızlık kalma endişeleriyle birlikte kaygı dolu bir zeminde başarmaya çalışırlar (Reich ve Siegel,2002).

Bebeklik döneminde güvenli bağlanan çocuklar, ergenlik dönemi boyunca özerklik tutkusu ile özgürlüklerine ve yaşlılarıyla etkileşime düşkün tutum sergileyerek daha dışa dönük olsalar da gelişimsel bağlamda bir sorun yaşamazlar. Güvenli stilde bağlanan çocuklar daha az depresif tutumlar sergiler ve diğer bireylerle ilişki kurmaları çok daha kolaydır, özsaygıları gelişmiş ve daha az kaygılı davranışa sahiptirler. Araştırmalar ebeveynlerine güvenli bağlanmanın genç erişkinliğe dek bireylerin iyi olduğunu yordadığını göstermiştir (Larson vd., 1996; Nickerson, Nagle, 2005). Güvensiz bağlanma yaşayan bebeklerin, ergenlikleri süresince yaşayacakları değişimler farklı sorunlara yol açabilir. Bu stilde bağlanan ergenler, diğer bireylerle ilişki kurmaları açısından daha doyumsuz yaklaşım sergilerken güvenli bağlanan ergenlere nazaran daha depresif, yalnızlık hissiyle dolu, uyum problemleri olan ve kısa süreli ilişkiler yaşamaktadırlar. Bu stildeki ergenler için keşfetmek, olduğundan daha

stresli bir süreç olacaktır. Keşfetmek yerine başkalarını memnun etme ve onay alma çabası içerisinde davranışlar gösterebilirler. Bu stildeki ergenler ergenlik dönemi boyunca ebeveynlerine diğer zamanlardan daha fazla ihtiyaç duyar ve ebeveynlerini hata yaptıklarında sığınabilecekleri güvenli liman ve yeni keşifleri için kullanabilecekleri bir üs olarak görürler. Bu şekilde bağlanmalarının temel işlevlerini sürdürmeye çalışırlar. Fakat ergenlik döneminde ebeveynlerle geçirilen zamanda azalır ve tek taraflı etkileşimlerden karşılıklı ilişkiler ilkesine geçilir (Sümer, 2006). Güvensiz bağlanma stiline sahip ergenler bireyselliklerinin ve bağımsızlıklarının ebeveynlerince baskı altına alındığını düşünmeleri ebeveynleriyle çatışma yaşamalarına sebebiyet vermektedir (Çetin ve Alkan-Ersoy, 2017).

2.2.3. Yetişkin bağlanma stilleri

Bowlby'e göre, yetişkinlikteki bağlanma stili; bebeklik, ergenlik ve gençlik yıllarında oluşmuş bağlanma stiline devamı niteliğinde olduğundan, bağlanma "beşikten mezara" uzanan bir yapı olarak değerlendirilir (Bowlby, 1969). Ainsworth ve arkadaşları da üzerine çalıştıkları bağlanma stillerini, aynı şekilde bireyin yaşamının sonraki evrelerine büyük ölçüde benzer olarak devam ettiği ortaya koyulmuştur (Hamilton, 2000).

Bowlby'nin bağlanma kuramı temelinde çalışmalar yapan Bartholomew ve Horowitz, bireyin kendisi ve başkalarının içsel çalışma modeli olan iki modelden yola çıkarak ortaya koyduğu dört farklı bağlanma stilini oluşturmuşlardır: bireyin benlik imajı (olumlu ya da olumsuz) ve başkalarının imajlarının (olumlu ya da olumsuz) kavramları kullanılarak tanımlanmıştır (Kesebir ve ark., 2011).

Şekil 1. Dörtlü Bağlanma Modeli

		Benlik Modeli (ilişkilerde bağımlılık)	
		<i>Olumlu (Düşük)</i>	<i>Olumsuz (Yüksek)</i>
Başkaları Modeli (yakınlıktan kaçınma)	<i>Olumlu (Düşük)</i>	GÜVENLİ	SAPLANTILI
		Yakınlık kurma konusunda rahat ve özerk	İlişkilerde takıntılı
	<i>Olumsuz (Yüksek)</i>	KAYITSIZ	KORKULU
		Yakınlığa karşı kayıtsız	Yakınlıktan korkan ve sosyal açıdan kaçınan

Kaynak: Bartholomew ve Horowitz, 1991.

Hazan ve Shaver (1987) Bowlby'nin bağlanma teorisini yetişkin bireylere uyarlamıştır. Bebeklerde görülen kaygılı ya da korkması durumunda bakım vereni tarafından sakinleştirilme gereksinimi aynı şekilde yetişkinlerde de kendini göstermiştir. Bu gibi durumlarda yetişkinler partnerlerine yakın olmayı ve sakinleştirilip telkin edilmeyi beklerler. Bir yetişkinin bebeklik döneminde oluşan bağlanma stili yetişkinlikte de kendilerinden ve partnerlerinden beklenti boyutlarını belirlemektedir (Fraley ve Shaver, 2000).

Bowlby ve Ainsworth tarafından yapılan araştırmaların ışığında bireyin bebeklik döneminde ebeveyn ya da bakım vereniyle olan ilişki kalitesi, gelecek yaşamında kuracağı sosyal ilişkilerin temellerini oluşturacağı ve bu ilişkileriyle eşgüdümlü olarak oluşacak olan duyguları, gereksinimleri, inanç ve beklentileri de biçimlendireceği ileri sürülmüştür. Bireylerin hayatlarının ilk evrelerinde sahip oldukları bağlanma stilleri, erişkinlik döneminde bilhassa bireyin romantik ilişkilerinde belirleyici olmaktadır. Bebeklik döneminde güvenli bağlanan bireyler, yetişkinlik dönemlerinde hem çevreleri ile iletişim kurmaktan hem de çevrelerinin onlarla iletişim kurması durumundan rahatsızlık duymazlar. Güvenli bağlanmış bireyler hem kendisi hem de diğer kişilerle ilgili olumlu bakış açısına sahiptir. Romantik ilişkiye başlama

noktasında rahat olurlar ve ilişki bitiminde terk edilmekten ve yalnız kalmaktan korkmamaktadırlar. Kaçınmacı bağlanma stili ile bağlanan bireylerse duygusal yakınlaşma ve samimiyete müsaade etmezler. Başkaları ile yakınlaşmak bu bireyleri rahatsız eder. Kaygılı bağlanan yetişkinler romantik ilişki yaşadıkları kişiye çok yakın olmak isterken, ilişkilerinde kendilerine değer verilmediğini ve yeteri kadar sevilmediklerini düşünürler. Bu kaygıları ilişkileri boyunca partnerlerini kaybetme korkusu yaşamalarına yol açmaktadır (Ainsworth ve Bowlby, 1991).

Ayrıca ebeveynlerin sahip oldukları bağlanma stilleri, çocuklarının bağlanma stilleri açısından çok önemlidir. Yapılan çalışmalarda büyük annelerin bağlanma stillerinin çocukları ve hatta torunlarına etki ettiği ortaya koymuştur. (Parker,1994). Ebeveynlerin çocuklarına olan davranışları çocukların ileriki dönemde kuracağı ilişkiler açısından önemli rol oynar; annenin çocuğuna karşı ılımlı tutumu, sevgisini göstermesi ve çocuğu koşulsuz kabul edişi güvenli bağlanma stili oluşumunu sağlarken tam tersi durumda ise güvensiz ve kaygılı bir şekilde bağlanacaklarının göstergesidir (Bolattekin, 2014).

2.2.3.1. *Güvenli bağlanma stili*

Güvenli bağlanma stiline sahip kişiler kendilerine ve başkalarına karşı olumlu benlik imajına sahiptirler. Kendilerini değerli hisseder ve sevilebilir oldukları hissini genelde diğer kişilerin kabul edici ve karşılık vericiliğine dair beklentileriyle harmanlarlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Özgüvenleri, öz saygıları ve empati yetileri yüksektir. Karşısındaki insanlara güvenme hususunda rahattırlar. Eşlerine bağlı olmaktan rahatsızlık duymazlar. Uzun süreli ilişkiler yaşarlar ve partnerlerine karşı saygı ve sevgi içerisindedirler. Sağlık endişeleri ve ölüm kaygıları diğer bağlanma stiline sahip kişilere göre daha düşüktür. Bu bireylerin egoları esnek olduğundan, karşılaşılabilecek sorunları azimle, esneklikle ve kaynaklarını etkin şekilde kullanarak çözerler. Sosyal etkileşimleri ve becerileri diğer bağlanma stiline sahip bireylere nazaran daha iyidir. Toplumla uyum içinde hareket eder ve başkaları tarafından onaylanırlar. Bunun yanı sıra sorunla karşılaştıklarında diğer bireylerden yardım alabilecekleri, sosyal iletişimi ve beceriyi artıracak eylemlerde bulunabildikleri (gülümseme, rahatlatma ve empati kurma vb.), pozitif, dingin bir tutum sergiledikleri gözlenmiştir. Güvenli bağları olan bireyler, ilişkilerinde ciddi problemler yaşama ihtimali daha düşüktür. (Sümer ve Güngör, 1999). Bu bireyler

başka insanlara kolayca yakınlaşabilirken, özerkliklerini de muhafaza edebilirler. Yani yakınlığı ve bağımsızlığı denge içinde yaşamaktadırlar. (Griffin ve Bartholomew, 1994) Sonuç olarak, bu bağlanma stili Hazan ve Shaver'ın modelindeki güvenli bağlanma stili ile eş değerdir (Çalışır, 2009).

2.2.3.2. *Saplantılı bağlanma stili*

Olumsuz benlik ve olumlu başkaları modelini kapsayan saplantılı bağlanma stiliyle bağlanan bireyler, genel anlamda kaygılı yapıdadırlar, kendilerini sevmeye değer bulmazlar, diğer insanların sevmeye hak ettiğine inanırlar ve partnerlerine karşı ilişkilerinde sürekli kendilerini ispat etmeye çalışırlar. Bu stilde bağlanan bireylerin özgüven eksiklikleri vardır. Bu yüzden reddedilmekten ve romantik ilişkilerinde terkedilmekten korkarlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bu stille bağlanan bireylerin çocukluk dönemlerine bakıldığında, ebeveyn sevgisini ve onayını yeterince almadıkları söylenebilir (Crain, 1992) Partnerlerine karşı takıntılı, öfke ve kıskançlık duygusu içindedirler, ilişkileriyle ilgili takıntılıdırlar ve gerçekçi olmayan beklentilere sahiptirler. (Sümer ve Güngör, 1999). Olumsuz hislerini her daim ve abartılı olarak eşlerinin onayını almaya çalışarak gösterirler (Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ, 2011).

Romantik ilişkilerinde partnerleriyle veya yakın çevresindeki bireylerle duygusal yakınlık kurmak isterler, aksi durumda kendilerini rahatsız hissetmektedirler. Karşısındaki insanlarca yanlış anlaşıldıkları zaman kendilik değerlerinin gerçekten daha düşük algılandığını düşünürler ve diğer kişileri güvenilmez bulurlar (Tokuş, 2014). Partnerlerine sürekli kendilerinden bahsederler, âşık olma ve ilişkiyi bitirme davranışları ansızın ve dengesiz bir biçimde ortaya çıkabilir, bu nedenle birden âşık olup nedensiz biçimde ilişkiyi bitirebilirler (Cooper, Shaver ve Collins, 1998). Bu stilde bağlanan bireylerin ağlama sıklıkları, diğer bireylerden güvenli dayanak olarak faydalanmaları ve duygularının ifade etme seviyeleri oldukça fazladır. Arkadaşlık ilişkilerinde stabil ve tutarlı olamazlarken, romantik ilişkilerinde abartılı seviyelere çıkmaktadırlar. Problemler karşısında aşırı tepkiler gösterirler, mücadele etmek açısından güçsüzdürler ve umutsuzluğa düşme ihtimalleri yüksektir (Altundağ, 2011). Kalıp olarak Hazan ve Shaver'ın yetişkin bağlanma modellerinden kaygılı/kararsız bağlanma stili ile paraleldir (Görünmez, 2006).

2.2.3.3. *Kayıtsız bağlanma stili*

Kayıtsız bağlanma stili, olumlu benlik modeli ile olumsuz başkaları modelinin birlikte yer aldığı bir bağlanma stili olarak belirtilir. Bu bağlanma stiline sahip kişiler, kendilerini değerli görmektedirler. Fakat diğer bireylere karşı olumsuz tavır ve davranışlar içerisindedirler. Bu bireyler kendi özerkliklerini çok önemserler. Kendilerini sevmeye değer ve diğer insanlardan üstün görürler. Romantik ilişkilerde yakınlık kurmaktan kaçınırlar, kendilerini çok fazla karşı tarafa açmazlar. Çünkü, bu stile göre gereksinimlerin karşılanması için bir ihtiyacın yokmuş gibi davranmak gerekmektedir. Bu stilde bağlanan bireylerin, birilerinde yakınlık aramak ve sürdürmek adına motivasyonları mevcut değildir. Yakın duygusal ilişkiye sahip olmadıklarında kendilerini iyi hissederler. Kendilerini bağımsız hissetmek ve kendi kendine yetmek kayıtsız bağlanma stiline sahip birey için çok önemlidir. Kendisinin birine ve birilerinin kendisine bağlı olmasından hoşnut olmazlar. Bu tarz bağlanan kişiler daha çok kendilerini sahiplenen ve ilgi beklentisi olan bireyleri seçerler. Yani, kendisini onun modelini kabullenecek kişileri bulmaya programlamazlar (Bartholomew, 1990: akt. Sümer, 2006).

Bu stilde bağlanan bireyler ilişkilerindeki yakınlığın olumsuzluklar doğuracağı inancıyla ilişkilerden kendilerini sakınmalarına rağmen yakın ilişkilerin değerli olduğunu savunarak bu inançlarını inkâr ederler. Bu tutarsızlık sayesinde benlik saygılarını sürdürmeyi hedeflerler. Bu bağlanma stilinin özünde kendini korumak adına yakın ilişkilerden kaçmak ve bu sayede düş kırıklıkları yaşamaktan uzak kalarak incinmekten korunmak yatmaktadır (Bartholomew ve Shaver, 1998).

Kayıtsız bağlanan kişilerin sıklıkla yakın ilişkilerinde sıkıcı ve lüzumsuz davrandığı bildirilmektedir. Bu kişilerin mükemmeliyetçi, öfke, inkâr ve narsizm davranış örüntülerine paralel biçimde davrandığı gözlemlenmiştir. (Bartholomew, 1990) Bu stile sahip kişilerin, ilişkilerinde karşılaştıkları problemlerin sorumluluğunu karşındakine atan, ilişki içinde olduğu kişiyle ilgili genelde olumsuz yorumlar yapan ve bunların yanı sıra diğer insanlar tarafından soğuk, sinsi ve kontrollü olarak nitelendirilen bireyler oldukları düşünülmektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

2.2.3.4. *Korkulu bağlanma stili*

Olumsuz benlik ve olumsuz başkaları modeli olan korkulu bağlanma stiline sahip olan kişiler; samimiyetten korkarlar ve sosyal açıdan kaçınmacı bir tutum

sergilerler. Bu bağlanma stili güvenli bağlanma stilinin karşıtı olarak değerlendirilirken; bu stilde bağlanan bireylerin kendilerini değersiz hissetme yatkınlıkları mevcuttur ve karşılarındaki insanları da olumsuz olarak değerlendirirler. Ayrıca özgüvenleri eksik olup son derece çekingen tutumlara sahiptirler. Kurdukları sosyal ilişkilerin sonucu olarak karamsar olan bu bireylerin kendilerini karşısındakine açmaktan kaçtıkları ve empati kurma kabiliyetlerinin olmadığı iddia edilmiştir (Finzi ve ark., 2000).

Bireylerin olumsuz sonuçlar bekledikleri için başka insanlarla etkileşimden kaçınma derecelerini yakınlıktan kaçınma durumları belirlemektedir. Bu stilde bağlanan bireyler ilişki içinde olumsuz yargılanacakları ve terk edilebilecekleri korkusu barındırırlar. Bu nedenle risk almayarak yakın ilişkilerde bulunmaktan kendilerini sakınırlar ve kabuklarına çekilerek güvenliklerini ve bağımsızlıklarını koruma çabası gösterirler. İnsanlardan uzak kalmaya çalıştıkları için toplumsal alanlarda sıkıntılarla boğuşurlar. Yakınlık kurmaktan kaçınma açısından korkulu ve kayıtsız bağlanma stili birbirine benzerlik gösterir. Fakat bu iki stil bireylerin olumlu benlik modeli geliştirmesi adına başkalarının onayına ihtiyaç duymaları yönünden farklılaşmaktadır. Benzer biçimde saplantılı ve korkulu bağlanma stili, olumlu benlik modeli oluşturmak adına başkalarına şiddetle bağımlılık açısından birbirlerine benzer fakat yakın ilişkilere hazır bulunma açısından farklılaşmaktadırlar. Korkulu bağlanma stiline sahip kişiler hayal kırıklığı ihtimalini minimuma indirme maksadıyla yakınlıktan kaçmayı tercih ederlerken, saplantılı bağlanma stili grubundaki kişiler bağımlılık gereksinimlerinin karşılanması için başka insanlara erişme çabası gösterirler (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bireyler Hazan ve Shaver'ın yetişkin bağlanması modelinde kaçınmacı bağlanma stiline paralel özellikler gösterirler (Sümer ve Güngör, 1999).

2.3. Eş Seçimi

Evliliklerde mutluluk eş seçiminin doğru yapılması ile doğrudan ilişkilidir. Eş seçiminin başarı ile yapılabilmesi için şahısların evlilik beklentilerini ve amaçlarını çok iyi tespit etmesi ve bu beklentilerin seviyesinin gerçekçi olup olmadığını kavraması gerekir. Ortak yön açısından birbirleriyle uyum sağlayan çiftlerin evlilikte mutluluk şanslarının yüksek olduğu görülecektir. Fakat beklenti olarak kendisine tümüyle benzer bir partner bulmayı ve tüm yönleriyle olumlu ilişkiler kurmayı beklemek gerçek dışı olmak demektir. Bu bağlamda evlilik, ilişkilerin dayanağı olan

yakın gereksinimler ve zıt yahut tamamlayıcı ihtiyaçları tatmin edecek özellikte olmalıdır (Ceylan, 1994).

Larson 1992’de gerçekleştirdiği çalışmada eş seçimi ve evlilik öncesi danışmanlık literatürünün kapsamlı bir biçimde inceleyerek, eş seçimi hakkında gerçekçi olmayan dokuz inancı belirlemiştir. Bunlar aşağıda sıralanmaktadır:

1- ‘Yalnızca tek bir ideal eş var’ inancı

Bu gerçekçi olmayan inanca göre birey dünyada her insanın evlenmesi için "bir ve tek" doğru kişi olduğuna inanır. Bu inancı savunan bireyler için birçok olumsuz sonuç vardır. Bir kişi, bu tek doğru kişiyi bulduğunu nasıl anlar? Büyülü, özel bir his yaşayacak mı? Bir kişi bu özel duyguyu beklerken başka iyi evlilik beklentilerini de gözden kaçırabilir mi? Böyle bir inanç bireyi eş seçim sürecinde pasifliğe de teşvik edebilir. Örneğin, bazı kişiler bekledikleri tek ideal eşlerinin eninde sonunda birden ortaya çıkacağına inanırlar; bu nedenle, aktif bir şekilde flört etmek ve başkalarını daha yakından tanımak için herhangi bir çaba sarf etmezler. Dünyada herhangi bir bireyin evlenebileceği "bir ve tek" en iyi kişinin olduğuna dair ampirik bir kanıt yoktur. Öyleyse, insanlar neden boşanıp yeniden evlensin? Bu gerçekçi olmayan inanca alternatif inanç şudur: Mutlu bir şekilde evlenebileceğiniz birkaç kişi vardır.

2- Mükemmel eş inancı

Bazı kişiler bir kişinin evlenecek mükemmel kişiyi bulana kadar tatmin olmaması gerektiğine inanır. Bu literatürde "irrasyonel beklenti" olarak adlandırılır. Böyle bir mükemmellik arzusu, bir kişinin çözüm bulma yeteneğini azaltır ve istenen sonucun tam tersine yol açabilir. İnsanlar olasılıklar dünyasında yaşarlar. Mutlak hakikat ve güvenlik isteği, yerine getirilemeyen abartılı beklentilere yol açar ve sonuç olarak kararsızlık ve endişe yaratır.

Dışarıda bir yerlerde kendileri için mükemmel bir eş olduğuna inanan bireyler, genellikle kısa vadeli "değerlendirme ilişkileri" kurarlar. Yani, muhtemel eşlerle görüşmek ve onları yakından tanımak yerine, flört ilişkisinde onları erkenden değerlendirip derecelendirirler. Bu bireyler daha sonra hem kendileri hem de flört partnerleri için hayal kırıklığına yol açan çok sayıda kısa vadeli ilişki modeli geliştirir. Bu inancın faydasızlığı, insanların zamanla değişmesi gerçeğiyle daha da güçlenmektedir. Bu kişilere evliliğin başlangıcında mükemmel görünen eş, daha sonra kaçınılmaz olarak kusurlu görünecektir.

3- Mükemmel ben inancı

Bazı bireyler bir kişinin evlenmeye karar vermeden önce gelecekteki bir eş olarak kendini tamamen yeterli hissetmesi gerektiğine inanır. Bu inanç birçok kişiyi uzun süre bekar tutar, çünkü çok az kişi karı ya da koca olmaya tamamen kendini yeterli hisseder. Ayrıca başarılı bir evlilik, bireyin kendinde veya karşısındaki insanda mükemmellik değil, iki kişinin iş birliği ve çabasını gerektirir. Bazı bireyler bu inancı, yakın ilişki veya evlilik korkusunun altında yatan bir rasyonellik olarak kullanırlar. Bu gerçekçi olmayan inancın alternatifi ise, birey eş olmak için kendini yeterli hissetmeli, ancak çoğu insanın yeterlilikleri konusunda biraz endişe duyabileceğidir. Bu kaygı, bir bireyi evlenmekten alıkoymamalıdır, kimse mükemmel değildir.

4- Mükemmel ilişki inancı

Bazı insanlar evlenmeden önce ilişkilerinin süreceğini kanıtlaması gerektiğine inanır. İlişkinin işe yarayacağını kanıtlamaya çalışarak randevulaşabilir, flörtedebilir veya gereksiz uzun süre birlikte yaşayabilir. İlişkinin gücünü test etmek adına partnerin kıskanç olup olmayacağını veya öfkeyi nasıl idare ettiğini görmek için beklenmedik bir şekilde başka bir kişiyle randevulaşma gibi eylemlerde bile bulunabilirler. Bu tür davranışlar, ilişkide altta yatan bir güven veya bağlılık eksikliğini veya aşırı başarısızlık korkusunu gösterir. Kişinin partneri muhtemelen testlerden yorulacak ve ilişkiyi sonlandıracaktır. Ne yazık ki böyle bireylerin dünyası, kusurlu insanlar ve kusurlu ilişkilerle dolu kusurlu bir dünyadır. Bilinmelidir ki, gelecekteki stres faktörleri, krizler ve bir ilişkiye yönelik zorluklar doğru bir şekilde tahmin edilemez. Daha gerçekçi bir inanç şudur, evlenmeden önce bir evliliğin süreceğini kanıtlamanın bir yolu yoktur. Evlilik flört veya birlikte yaşamadan farklıdır; bu nedenle, bir çiftin yapabileceği en fazla şey, evlenmeye hazır olduklarında, iyi eşleştiklerinde, iyi iletişim ve problem çözme becerilerine sahip olduklarında, evliliğe ve ilişkiye bağlı olduklarında kendilerini rahat hissetmek ve sonra bunu yapabilecekleri hususunda birbirlerine güvenmektir.

5- Daha fazla çaba sarf etmeliyim inancı

Bu gerçekçi olmayan inanca göre; birey, yeterince çabalarsa evlenmeyi seçtiği herhangi biriyle mutlu olabilir. Bu inancın olumsuz sonuçları olarak, eş seçimi için fazla gündelik bir yaklaşım benimsenir ve düşünce olarak; hemen hemen herkesle yapabilirim, yeterli çabayla her şeyin mümkün kılabilirim... gibi yanlış inançlar

beslenir ve benzerlikleri, farklılıkları, değerleri, hedefleri, beklentileri vb. dikkatlice değerlendirmeden erken evlilik ihtimali doğar. Bu inanca sahip birçok evli birey, uzun süreler boyu evliliğin başarılı olması için çok fazla nafîle çaba sarf eder. Bunun nedeni, evlilik, her iki eşin de ilişki sorunlarını çözmek için birlikte çalışmasını gerektiren karşılıklı bir birliktelik olmasıdır. Gerçekçi, bir alternatif inanç olarak, bir evliliği yürütmek için iki olgun ve anlayışlı birey gerekmesi, bu nedenle bir kişinin eş seçiminde makul derecede duyarlı ve seçici olması gerekliliği görülebilir. Müstakbel eş, ilişkiye adaletli olarak pay vermeye, uzlaşmaya ve ilişkide eşitliğe duyarlılığa istekli biri olmalıdır.

6- Sevgi yeterlidir inancı

Birçok kişi birisine âşık olmanın o kişiyle evlenmek için yeterli sebep olduğu yanılgısına düşer. İnsanlardan derinden etkilenmemiz ve tutkulu sevgi duygularımız, onlarla evlenmemiz gerektiği anlamına gelmez. Âşık olmak kolaydır. Akıldan çok duyguya dayalı evlilik tehlikelidir. Duyguya dayalı evlilikler genelde bireyler birbirlerini gerçekten tanımadan gerçekleşen erken evliliklerdir.

Romantik aşk aslında güçlü bir cinsel dürtü, yalnızlıktan kaçış, nevrotik bir bağlanma veya bir dominantlık ve kontrol etme güdüsü gibi başka bir şey olabilir. ‘Seni seviyorum’ ifadesinin geleneklerimizde o kadar değişmez bir yeri vardır ki, her şey için, hatta bencillik ve kötülüğe bile hizmet edebilir. Romantik aşk, çoğu çiftin evliliği için bir ön koşul olsa da evlilik başarısı, değerlerin benzerliği, geçmişlerin benzerliği, evlilik yaşı, kişisel ve çiftlerin evliliğe hazır olma durumu, gerçekçi beklentiler dâhil olmak üzere daha birçok önemli faktöre dayanmaktadır. Literatürde yer alan evlilik tatmini ile ilgili çalışmalarda 25 evlilik öncesi faktörden yalnızca biri romantik aşktır.

Daha gerçekçi bir alternatif inanç olarak; romantik aşkın, özellikle bir ilişkinin erken dönemlerinde önemli olsa da diğer faktörlerin evlilik tatmini için önemli olduğu ve evlilikten önce dikkate alınması görülebilir.

7- Birlikte yaşama inancı

Evlenmeden önce birlikte yaşamanın bir çiftin mutlu bir şekilde evlenme şansını artıracığına inanan pek çok insan vardır. Bu bireyler, birlikte yaşamanın evlilikten önemli ölçüde farklı olduğunun ve birlikte yaşamanın bir deneme evliliği olarak kullanılmasının genellikle çiftin daha sonraki evlilik başarısı için şanslarını

artırmadığının bilincinde değillerdir. Birlikte yaşama inancını evlilik sigortası olarak görmenin olumsuz sonuçları arasında; kişinin ahlaki standartlarının ihlal etmesi ve daha sonra pişman olabilmesi, ebeveynleriyle gerilim yaşaması gibi olumsuzluklar görülebilir. Daha gerçekçi bir inanç olarak; birlikte yaşamanın, bireylerin birbirini daha iyi tanınmasına yardımcı olabileceği, fakat bir deneme evliliği olarak hizmet etmeyerek, mutlu evlilik şansını artırmayacağı da bilinmelidir.

8- Zıt çiftler birbirlerini tamamlar inancı

Pek çok kişi tarafından uzun süredir benimsenen bir inanca göre, kişisel özellikleri kendisinininkine zıt olan biri ile evlenmenin başarılı bir evlilik olacağı yanılgısı mevcuttur. Bu inanç; bireyleri kendilerine hiç benzemeyen çok farklı partnerler aramaya teşvik etmesi, sorumsuzluğa teşvik etmesi ve kendini değiştirmek yerine, kendisine zıt olan ve eksikliklerini telafi edecek birini bulma arayışı yanılgısı gibi olumsuz sonuçlarla karşımıza çıkar. Bazı durumlarda zıtlıklar çekebilse de özellikleri önemli ölçüde farklı olan biriyle evlenmek genellikle çatışmaya ve memnuniyetsizliğe yol açar. Kutupsal zıtlıklar nedeniyle, sınırlı bir süre çiftler birbirlerini zevkli ve farklılık kaynaklı çekici bulabilirler. Uzun vadeli ilişkiler genellikle, farklılıktan ziyade benzerlik hâkim olduğunda gelişir. Daha gerçekçi bir inanç olarak; kişinin, kişisel özellikleri kendisinininkine benzer biriyle evlenecek birini seçmesi benimsenmelidir.

9- Seçim yapmak kolay olmalı inancı

Bazı bireyler, eş seçmenin kolay olması gerektiğine inanır. Evlilik ve eş seçiminin bir şans meselesi olduğuna dair popüler bir fikir vardır. Eş seçiminin tesadüfi olduğu efsanesi, bazı bireyleri ilişkilerdeki başarısızlıktan ve bir ilişkinin gelişmesine yardımcı olmak için harekete geçme sorumluluğundan kurtarır. Dahası, insanları evlilik hazırlık programlarına ve evlilik öncesi danışmanlığa katılmaktan caydırabilir.

Kişisel gelişim kitaplarının, eş bulmayla ilgili dergi makalelerinin ve evlilik hazırlık kurslarının bugün geldiği nokta, eş seçiminin eskisi kadar kolay olmadığını göstermektedir. Uzmanlar bireyleri, evlenmek için kötü nedenler, evlenmemesi gereken insanlar, ilişkiye zarar verebilecek evlilik mitleri ve bağımlılık yapan ilişkilerden kaçınma gibi eserlerle bilgilendirmektedirler. Bu kitap ve makaleler evlilikten önce kişinin hata yapmasına odaklıdır. Kişilerin evlenmeden önce

kendilerine sormaları gereken soruların listelerini içerirler. Bu sorulardan bazıları; Birbirimizle ne kadar iyi iletişim kurar ve anlarız? Anlaşmazlıkları genellikle nasıl ele alırız? Birbirimizi ne kadar iyi tanıyoruz? şeklindedir. Gerçekçi bir alternatif inanç olarak bilinmelidir ki; Bir eş seçmek kolay değildir, bu nedenle dikkatlice düşünülmelidir. Toplumlar, evlilik ve kariyer kararlarını birbirine karıştıran hızlı değişimler geçirdi. Değişen cinsiyet rolleri, yüksek boşanma oranı, ekonominin aile üzerindeki etkisi, yüksek eğitime duyulan ihtiyaç ve daha yüksek evlilik beklentileri, eş seçmeyi giderek daha karmaşık hale getirmiştir (Larson, 1992).

2.3.1. Eş seçimi üzerine kuramlar

2.3.1.1. Evrimsel kuram

Eş seçimiyle ilgili evrimsel düşünceler Darwin'e (1871) kadar uzanmaktadır. Darwin, 'Türlerin Kökeni Üzerine' adlı çalışmasını 1859 yılında tamamladıktan sonra, evrimsel değişim için tek mekanizma olan doğal seçimden hoşnut kalmadı. Darwin, evrimsel değişime neden olan ikinci bir süreç olarak "cinsel seçim" kavramını önerdi. Cinsel seçilimin tek başına doğal seçim ile açıklanamayacağına inandığı bulguları açıklayacağını düşünüyordu.

Darwin'in cinsel seçim kavramı, birbiriyle yakından ilişkili iki süreci kapsıyordu. İlki, intraseksüel seçim olarak adlandırıldı ve bir cinsiyetin üyelerinin karşı cinsten üyelere erişim için birbirleriyle rekabet etme eğilimini tanımladı. İkincisi, interseksüel seçim (aynı zamanda "epigamik seçim") olarak adlandırılan, bir cinsten bireylerin, karşı cinsten belirli üyeleri tercihli olarak eş olarak seçme eğilimi olarak tanımlandı.

Darwin, hayvanlar aleminde dişilerin çiftleşme seçimlerinde erkeklerden daha seçici ve ayrımcı olma eğiliminde olduklarını gözlemlediği için, interseksüel seçilimi "dişi tercihi" olarak adlandırdı. Cinsel seçim kalıpları, çevresel veya ekolojik adaptasyonları içermiyordu.

Prensip olarak, tarafsız veya hatta işlevsiz özellikler, kadınların seçimi veya cinsel ilişki içi rekabet yoluyla gelişebilir. Bu nedenle, cinsel seçim, tür üyelerinin birbirleriyle davranışsal etkileşimlerini, hâkim ekolojik taleplere gerekli atıfta bulunmaksızın tanımlayıcı niteliktedir (Buss ve Barnes, 1986).

Eş seçiminde evrimsel kurama göre erkekler soyun devamını sağlamak maksadıyla büyük oranda doğurgan kadınları tercih ederler. Dolayısıyla evleneceği kişinin sağlıklı olması ve fiziksel açıdan çekici kadınları eş olarak seçerler. Kadınlarda ise bu durum; kendisine ve doğuracağı çocuğa bakabilecek, uzun süre terk edilmeksizin kendisine eşlik edecek erkekleri tercih etmek yönündedir. Bu davranışların özünde, üreme davranışlarının erkek için kısa süreli bir yatırım olarak görülürken, kadınlar açısından uzun süren bir durum olması yatmasıdır. Kadın bireyler için eş seçerken ekonomik güç, bedensel güç, sağlık, aşk, sosyal statü, zeka, yaş, çalışkanlık, hırs, güven duygusu, bağlılık ve istikrar gibi özellikler önem arz etmektedir (Buss, 1994).

2.3.1.2. *Psikanalitik kuram*

Freud'un psikanalitik teorisi, eş seçimi yaklaşımlarının en eskisidir. Esasında Freud, eş seçiminin, bireyin psikoseksüel gelişim dönemleri olan oral, anal, fallik ve genital aşamalarında ilerlemedeki başarısı tarafından belirlendiğini varsaymıştır. Bu nedenle, çözülmemiş bir ödipal kompleksi olan bir erkek, annesine benzeyen yaşlı bir kadına veya tamamen zıt birine ilgi duyabilir. Psikanalitik teori ile ilgili araştırmalar genellikle bir erkeğin annesine benzer biriyle evlenme olasılığını ve bir kadının babasına benzer biriyle evlenme olasılığı ile ilgili olmuştur (Parsons, 1997).

Jung'a göre nesiller boyu kadınla yaşamını paylaşan erkek, anima arketipini, erkekle yaşayan kadın ise animus arketipini oluşturmuştur. İnsanlık boyu etkileşimi süren olan erkek ve kadının birbirine ait birtakım özelliklere sahip olmaları, karşı cinsi daha iyi anlamlandırabilmelerine katkı sağlamıştır. Neticede, persona gibi anima ve animus da kişinin hayatını sürdürebilmesinde büyük etki gösterir. Uyumlu kişide karşı cinse ait özellikler tutumlarda da kendini gösterir. Örneğin erkek birey sadece erkeksi tavırlar gösterirse, dişilik karakteristikleri bilinçdışında kalarak gelişim göstermez. Bu durum, erkeğin bilinçdışının güçsüz ve tesirsiz kalmasıyla sonuçlanır. Fazlasıyla erkeksi görünüme sahip olan ve erkeksi tavırla hareket eden erkeklerin, bu görünümün arkasında çoğunlukla güçsüz ve bağımlı yapıda olmalarının sebebi de budur. Jung'a göre, erkeklerde yaratılıştan mevcut olan kadın imajı (anima), erkeğin bilinçdışını etkileyerek bazı normlar oluşmasına sebep olur. Erkek birey bu normlar vasıtasıyla seçim yapar; bazı kadınlardan hoşlanır, bazı kadınlara karşı ise istek duymaz. Erkek çocuklarda animanın öncelikli olarak yansıdığı birey anne, kız çocuklarda animusun

öncelikli yansıdığı birey ise babadır. Bir erkeğin kadına karşı "istek" duyması demek, bu kadının erkekteki animaya uygun karakterler taşıdığına işarettir. Bir kadının bir erkeğe "itici" gelmesi, kadının o erkekteki anima imgesine uyumsuz özelliklere sahip olduğunun göstergesidir. Benzer oldular kadının animusunun yansımada da mevcuttur (Geçtan,1995).

Fromm'a göre bireyin hayatını tümüyle bir başkasıyla birleştirme arzu ve isteği sevmek anlamına gelmektedir. Evliliğin yıkılmazlık minvalinde kurulmasının altında yatan mantık buna dayanır. Geleneksel evliliklerin mantığında da yatan, eşlerin birbirlerini seçmedikleri fakat birbirleri için seçildikleri düşüncesidir. Batı toplumlarında bu düşünce yapısı tamamen yanlış olarak kabul edilmektedir. Sevgi kendi başına ortaya çıkan duygusal bir tepki, insanı aniden pençesine alan karşı koyulamaz bir sezgi olduğu sanılmaktadır. Bu açıdan baktığımızda, iki bireyin birbiriyle iç içe girme özelliğidir. Tüm kadınların Havva'dan erkeklerin ise Adem'den, bir parça oldukları gerçeği gözlerden uzak tutulmalıdır. Kişi, cinsel sevgide önemli bir faktörü gözden geçirir. Birisini sevmek yalnızca güçlü bir duygu değildir aynı zamanda bir yargı, bir düşünce şekli ve verilen bir sözdür. Eğer sevgi yalnızca bir duygu olsaydı, karşılıklı birbirine verilen sevme sözlerinin hiçbirinin aslı kalmazdı (Fromm, 1998).

2.3.1.3. Cinsel stratejiler kuramı

İnsanın evrimsel tarihinde hem erkekler hem de kadınlar, üremeden sağlayacakları faydanın maliyetlerden ağır bastığı belirli koşullar altında kısa vadeli ve uzun vadeli çiftleşme stratejileri peşinde koşmuşlardır. Çiftleşme stratejileri izlenirken ortaya çıkacak uyum problemleri stratejinin uygulanabilirliği açısından çözümlenmelidir. Cinsiyetler arasında bulunan temel asimetri nedeniyle, ebeveynlik yatırım seviyesi açısından erkekler toplam çiftleşme eforlarının daha büyük bir kısmını kadınlara göre kısa vadeli çiftleşmeye harcamaktadırlar. Üreme fırsatları ve üreme kısıtlamalarında karşılaşılabilecek uyum sorunlarından bazıları her iki cinsiyet için ortak olsa da genel anlamda sorunlar erkekler ve kadınlar için farklılık göstermektedir. Bu bağlamda kadınların her bir stratejiyi takip ederken çözmesi gereken uyum sorunları erkeklerin çözmesi gerekenlerden farklıdır. Erkekler tarihsel olarak üreme başarılarında, öncelikle dölleyebilecekleri doğurgan kadın sayısı ile sınırlandırılmıştır. Erkekler üzerindeki bu üreme kısıtlaması sebebiyle, kısa vadeli bir çiftleşme

stratejisini etkili bir şekilde takip etmek için çözmeleri gereken dört sorun olarak karşılıklarına çıkmıştır: (a) eş sayısı sorunu, (b) hangi kadınların cinsel olarak erişilebilir olduğunu belirleme sorunu (c) hangi kadınların doğurgan olduğunu belirleme sorunu ve (d) bağlılık ve yatırımı en aza indirme sorunudur. Erkeklerin çözmesi gereken uzun vadeli çiftleşme stratejisi sorunları ise; (a) üreme açısından değerli kadınları belirleme sorunu, (b) babalık rolünü yerine getirebilme sorunu, (c) iyi ebeveynlik becerilerine sahip kadınları tanımlama sorunu ve (d) uzun vadeli bir çiftleşme ilişkisine istekli ve buna muktedir kadınları tanımlama sorunu. Kadınlar tarihsel olarak üreme başarılarında, cinsel olarak erişebilecekleri erkeklerin sayısı ile değil, daha çok kendileri ve çocukları için temin edebilecekleri dış kaynakların miktarı ve kalitesi ve belki de ikincil olarak adamın genleri ile sınırlandırılmışlardır. Bu üreme kısıtlamaları, kısa vadeli bir çiftleşme stratejisini etkin bir şekilde takip eden kadınların tarihsel olarak çözmek zorunda kaldıkları iki ayrı soruna ayrılabilir: (a) kriteri sağlayan eşini anında sağlama sorunu ve (b) muhtemel eşleri uzun vadeli değerlendirme sorunu. Kadınların uzun vadeli bir çiftleşme stratejisini etkin bir şekilde takip etmek için çözmeleri gereken uyum sorunları şu şekildedir: (a) Kendisine ve çocuklarına uzun vadede kaynak yatırımı yapabilecek erkekleri tanımlama sorunu, (b) uzun vadede kendisine ve çocuklarına kaynak yatırmaya istekli olan erkeklerin belirlenmesi sorunu, (c) iyi ebeveynlik becerilerine sahip erkeklerin belirlenmesi sorunu, (d) Uzun vadeli bir ilişki kurmaya istekli ve muktedir olan erkeklerin belirlenmesi sorunu (e) onları saldırgan türdeşlerinden koruyabilen ve buna istekli erkeklerin belirlenmesi sorunu. Erkekler ve kadınlar, kısa vadeli ve uzun vadeli çiftleşmeleri etkin bir şekilde takip edebilmek için karşılaştıkları sorunları çözmek için farklı psikolojik mekanizmalar geliştirmişlerdir. Bu psikolojik mekanizmalar ve onların davranışsal tezahürleri, evrimsel süreçte erkeklerin ve kadınların cinsel stratejilerini oluşturmuştur. Stratejiler, stratejistin gösterdiği herhangi bir bilinç veya farkındalık olmaksızın, uyarlanabilir sorunlara yönelik gelişmiş çözümler olarak tanımlanır (Buss ve Schmitt, 1993).

2.3.1.4. Benzerlik (homogami) kuramı

Bu kurama göre partnerlerin ortak yön fazlalığı evliliklerinin başarılı olma ihtimalini arttırmaktadır. Bu tarz evliliklerde sosyal değerler, ırk, din, yaş ve ekonomi açısından büyük oranda benzerlik ve yakınlıklar var olduğundan çatışma konusu ve fikir anlaşmazlıkları daha düşük seviyelerde olmaktadır ve muhtemel problemlerin çözümü de daha kolay bulunmaktadır (Ceylan, 1994).

2.3.1.5. Zıtlık (*heterogami*) kuramı

Zıtlık kuramına göre eş seçerken zıt özelliklerin hüküm sürdüğü iddia edilmektedir. Bilhassa ilkel toplumlarda eş seçmek bireysellikten münferit bir eylem olarak nitelendirilir. Eş seçimi ile aile, akrabalar ve hatta devlet bile alakadar olabilir. Çoğu durumda partnerlerin istekleri ve tercihleri dikkate alınmaz. Günümüz toplumlarında eş seçerken her ne kadar çevresel etkenlerin etkili olduğu görülse de şahsi tercihlerin ağır bastığı görülmektedir (Alkan, 1981).

2.3.1.6. Bütünleme kuramı

Seçim yapacak eş adaylarının karakteristik ya da sosyokültürel anlamda birbirinden farklı olduğu fakat eş adaylarından birinde olmayan eksikliğin diğer eş adayında mevcut olması sonucu birbirlerini tamamlamalarını ve bu durumun sonucu birbirlerine çekici gelmeleri sonucu yapılan seçimdir (Bacanlı, 2002).

Winch ve Ktsanes'in 1954 yılında yaptıkları çalışmada, Murray ihtiyaç şemasının basitleştirilmiş ve değiştirilmiş versiyonunu kullanmışlardır. Motivasyon teorisi genel bir teori olduğundan, kur yapma ve eş seçiminin etkileşimsel süreçlerinde yer alan davranışlar da dahil olmak üzere tüm insan davranışlarını kapsayabilir. Eş seçiminde tamamlayıcı ihtiyaçlar teorisi, genel motivasyon teorisinin özel bir uygulamasıdır ve orta sınıf Amerika'da aşkın evliliğin olmazsa olmazı olarak görülmesi gözleminde yola çıkarak ortaya atılmıştır. Çalışmanın amacına yönelik olarak aşkın tanımı, karşı cinsten akraba yaştaki bir kişiden önemli psikik ihtiyaçlar için tatmin elde etme deneyimi veya böyle bir tatmin elde etme beklentisi olarak yapılmıştır. Tamamlayıcı ihtiyaçlar teorisinin temel hipotezine göre eş seçiminde her birey uygunluk alanında, kendisine maksimum ihtiyaç tatminini sağlama vaadi veren kişiyi değerlendirir. Bu süreç tamamen ya da büyük ölçüde bilinçsiz olarak gerçekleşir. Bu sürecin farkındalık düzeyi kişiden kişiye değişecek olup psikiklerini nispeten net bir şekilde algılayan aday kişilerin süreç sonuna yaklaşma ihtimali de artacaktır. Genel motivasyon teorisinden yola çıkarak hem kişinin ilgisini çeken hem de ilgisi çekilen kişi, davranışlarında kendi ihtiyaç kalıplarını yansıtabilir. Buna göre bir A bireyi bir B bireyine belirli gereksinimlerinde tatmin sağlayabileceğini düşünerek yönelir. Aynı zamanda B bireyinin A bireyini tercih etmesi veya ona karşılık vermesi A bireyiyle aynı gereksinim tatminine dayanmaz, fakat tamamlayıcı farklı gereksinimler yani B'ye özgü başka gereksinimlerin tatmin edilmesine dayanır. Böyle bir durumda B bireyi bir

C bireyine de alaka gösterebilir ve C'yi tercih edebilir, bunun altında yatan kendine özgü çeşitli gereksinimlerden dolayı motive olmasıdır (Winch, Ktsanes ve Virginia, 1954).

Amerika'da yapılan eş seçimi çalışmaları, homojen bir şekilde evlenme eğilimi olduğunu, yani çiftlerin ırk ve eğitim, sosyoekonomik düzey ve din gibi sosyal faktörler açısından kendilerine benzerlik gösteren kişilerle evlenme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Bu araştırmalar, kişilerin sosyal özellik bakımından kendisine benzer kişiler arasında arkadaş bulma ve bu arkadaşları arasında eşini bulma eğiliminde olduğunu yansıtır. Fakat homogami üzerine yapılan araştırmalar, bir bireyin, arkadaş grubu içinde nasıl bir eş seçtiğini açıklamaz. Tamamlayıcı ihtiyaçlar teorisi, kişinin olası eşler grubunda (veya "uygun eşler alanında") psikik faktörlere göre bir eş seçtiği hipotezini sunar. Hipoteze göre, eş seçiminde her birey, kendisine maksimum gereksinim tatmini sağlama konusunda en büyük sözü veren kişi için uygunluk alanında arama yaptığını; aynı zamanda, A kişisi tarafından kendisine çekilmeye çalışılan B kişinin ihtiyaç kalıbının, A'nın ihtiyaç modeline benzer olmaktan çok tamamlayıcı olduğunu göstermektedir. Tamamlayıcı gereksinimler kuramının başında yazarların tamamlayıcılığın doğasına ait bir hipotezleri yoktu ve homogami kuramının zıddını kendilerine hipotez olarak belirlediler. Başka bir deyişle, Baskın ihtiyaçları olan bir kişinin bu ihtiyacı karşılayacak birine çekici geleceğini varsayarak bu tamamlayıcılık tarzına Tip I adı verildi. Ayrıca Freud'en çıkarsama psikolojisinden ve sağduyudan esinlenilerek oluşturulmuş olan ve eşlerden birinin gereksiniminin ya da özelliğinin diğer tarafın gereksinim ya da özelliği tarafından tamamlanması şeklinde kendini gösteren tarza ise Tip II adı verilmiştir. Örneğin yüksek aşağılama gereksiniminde olan bir kişi yüksek muhalefet etme gereksinimindeki bir kişi tarafından çekilir. Çalışmalara göre her iki tipteki tamamlayıcılık türü de etkin olduğuna dair kanıtlar göstermiştir (Winch, Ktsanes ve Ktsanes, 1955).

2.3.1.7. Süreç ve süzgeç kuramı

Kerckhoff ve Davis (1962), Filtre Teorisi'ni geliştirirken hem homogamiyi hem de tamamlayıcı gereksinimler kuramını araştırdılar. Ve süzgeç kuramında, uygun adaylar alanı başlangıçta sosyal niteliklerin benzerliği temelinde daraltılırken, daha

sonraki filtreleme, değerlerin ve ihtiyaçların benzerliği olurken son olarak tamamlayıcılık bağlamında filtrelemeyi esas aldığını ortaya koydular (Deal, 1988).

Alan Kerckhoff ve Keith Davis (1962) flört eden çiftlerin deneyimlerinin boylamsal bir çalışmasına dayanarak, eş seçimi sürecinde çeşitli "filtreleme faktörlerinin" işlediğini öne sürmüşlerdir. Filtre Teorisine göre, kur yapmanın farklı aşamalarında belirli filtreler öne çıkmaktadır. İlk olarak, potansiyel eşler din, eğitim ve sosyal sınıf dâhil olmak üzere sosyal özellikler üzerindeki benzerlikleri açısından birbirlerini değerlendirir ve filtrelerler. Sosyal nitelikleri açısından çok farklı olduklarını düşünen insanlar, birbirlerini potansiyel eş alanından çıkarılır. İkinci olarak eş adayları birbirini, tutum ve değerlerin benzerliği veya değer mutabakatı açısından filtrelerler. Çok farklı olduklarına karar verdiklerinde seçimlerini birbirlerinden yana kullanmazlar. Son olarak, eşler gereksinimleri tamamlama ihtiyacını filtre olarak kullanarak birbirini değerlendirilir (Regan, 2008).

“Filtre teorisi” terimi, bireylerin evlilik veya evlilik dışı birlikte yaşama gibi uzun vadeli ilişkiler için romantik partnerlerini seçtikleri süreçleri tanımlamak için kullanılmıştır. Bu teoriye göre, bireyler tanıştıkları diğer bekar insanlar arasında romantik partner seçimi için birden fazla seçeneğe sahiptir. Fakat, tüm potansiyel eşlerle tanıştıkları anda uygunluk / uyumluluk testlerine girmek mümkün değildir veya istenmez. Bu nedenle, bireylerin uygun kişiler havuzunu diğer tüm bekar insanlardan ilişki yaşayacakları partnerlerine kadar daraltmak için bazı değerlendirme süreçleri kullandıkları varsayılmaktadır. Teori, her insan için yalnızca tek bir “gerçek aşk” olduğu varsayımına dayanmamaktadır. Aksine, her bir kişi için çekici ve uygun olan birden fazla potansiyel eş olabilir. Potansiyel eşlerin tanınması, bireylerin ilişki anlamında tercihlerini ve ihtiyaçlarını bildikleri varsayımına dayanmaktadır. Daha geniş anlamıyla bu, insanların sadece belirli bir partner türünü cazip bulduğu ifadesiyle yansıtılır. Teoriye göre bireylerin akıllarındaki eş tipine uyan kişilere anında aşık olacağı beklenmez ve çekici buldukları başkalarını fark etmeleri daha olasıdır. Potansiyel eşler arasındaki ilk etkileşim gerçekleştikten sonra, bireyler bir dizi bilgi arama stratejisi uygularlar. Burada buluşmaya gitmek veya sosyal eylemler planlamak gibi doğrudan stratejiler olabileceği gibi, arkadaşlar veya tanıdıklar gibi potansiyel partner hakkında fikir sahibi diğer insanlardan bilgi almak gibi eylemler de olabilmektedir. Teknolojik gelişmeler göz önüne alındığında, bilgi, sosyal medya mekanlarında yapılan aramalarla da elde edilebilir. Bu stratejiler, başarılı bir ilişki

oluşturmak için bir partnerle uyumluluk veya uyum olasılığını değerlendirmenin yollarıdır. Çiftler bu süreçte, ihtiyaçlarının karşılanmaması veya inanç sistemleri çatışması gibi çeşitli nedenlerden dolayı uyumsuz olduklarını görebilirler. Uyumsuzluk ortaya çıktığında, çiftler dağılıbilir. Bu durumda, bireyler diğer bekar insanlarla tanışma seçeneklerini inceleyebilir ve uyumluluk sağlayana kadar arama çabalarını tekrar edebilirler. Bu nedenle, eş seçimi, en iyi eşleşme yapılarına kadar birden fazla potansiyel ortağı filtreleme işlemidir. Bu teori 1960'lardan 1980'lere kadar bir miktar önem kazandı, fakat ilgi zamanla azaldı. Filtre teorisi, bireylerin kendi ilişkiel ihtiyaçlarına ilişkin görüşlerinin doğruluğunu değerlendirme zorluğu gibi kolayca ölçülemeyen üstü kapalı varsayımlara sahip olduğu için eleştirilmiştir (Fitzpatrick, 2016).

2.3.1.8. *Uyaran-değer-rol kuramı*

Eş seçimi ile ilgili olarak 1970 yılında Murstein, daha önceki çalışmalara dayanarak, üç aşamalı bir eş seçimi teorisi olan Uyaran-Değer-Rol (SVR) teorisini öne sürmüştür. Bahsi geçen üç aşama, ilişkinin gelişiminin kronolojik sırasına atıfta bulunmaktadır. Ve eş seçim alanları açık ve kapalı alan olarak nitelendirilmektedir. Kuram, toplumsal anlamda açık alanlarda yaşayan ve nispeten özgür eş seçimi imkânına sahip çiftlerin evlenmeye karar vermeden önce üç aşamadan geçtiğini savunur.

Açık alan, kadın ve erkeğin henüz birbirlerini tanımadıkları ya da sadece başlarıyla selamlaşacak kadar tanıdık olduğu bir durumu ifade eder. Açık alana örnek olarak büyük bir kurumda çalışan ve geniş bir çalışma alanına sahip muhtemel çiftlerin dışarıda birbirini gördüğünde verdiği baş selamı ya da ve ofiste kısa göz temasları verilebilir. Açık alan terimi, erkeğin ya da kadının ilişkiyi diledikleri gibi başlatmakta ya da başlatmamakta özgür olduklarını ifade eder. Kapalı alan kavramı ise hem erkeğin hem de kadının içinde buldukları çevresel şartlar nedeniyle etkileşime girmeye zorlandıkları alan anlamına gelir. Bu duruma örnek olarak, küçük firma çalışanlarının az kişi olduklarından ortamda üzerlerinde baskı hissederek tanışmaya direnç oluşturdukları alandır.

Etkileşim, muhtemel eşlerden birinin diğerinin klişe olmayan davranışıyla ilk karşılaştığı ve sonra bireyin kendi değerler sistemine göre bu davranışı değerlendirmeye geçmesi kastedilmektedir. Bu değerlendirme sistemi, toplumun

geleneksel veya güncel zevklerine göre kültürleşme sürecinde kazandığı, bireyin akranlarından ve ebeveynlerinden edindiği, deneyimlerinden elde edilen ve mizaç olarak adlandırılabilir genetik temelli yatkınlıkların oluşturduğu değerlere dayanır. Elbette ki, bireyler karşı cinsten evliliği düşünmek zorunda kalmadan da etkilenebilirler. Fakat genel bağlamda, heteroseksüel karşılaşmalar, olası evliliğe doğru ilk adım olarak görülür.

2.3.1.9. Uyarıcı aşaması

Açık alanda bir birey, muhtemel eşinin fiziksel, sosyal, zihinsel veya toplumsal itibarına ilişkin algısına ve aynı zamanda muhtemel eşi cezbedebilecek kendi niteliklerini algılamasına bağlı olarak bir başkasına çekilebilir. İlk hareket kişiler arası etkileşime bağlı olmayan ipuçlarından oluştuğu için, bunlar uyarıcı değerler olarak kategorize edilir.

2.3.1.9.1. Muhtemel eşin nitelikleri

Diğer bilgilerin yokluğundan kaynaklı, değerlendirilecek eşin çekiciliği genellikle görsel ve işitsel ipuçlarına bağlı olacaktır. Karşıdaki birey güzel görünebilir, seksi bir sese sahip olabilir veya çok yaşlı, kararında ya da çok genç olabilir. Karşıdaki bireyin çekiciliği, algılayıcının sahip olduğu değerler sistemini tatmin etmesine bağlı olarak ilk görüşmeden önce bile belirlenebilir. İlk aşama olan uyarıcı aşamasında, muhtemel eşin duysal ve duysal olmayan tüm özellikleri çok önemlidir. Bu aşamadayken muhtemel eşin değer sistemini yeterli etkiyle güçlendirilmezse, daha fazla temas olmayabilir. Eş seçimi yalnızca diğerinin çekiciliğine bağlı değildir. Böyle olsaydı büyük oranda evli olmayan bir nüfusa sahip olurduk, çünkü herkes nispeten daha az sayıda olan ve son derece çekici kişilere yönelirdi.

2.3.1.9.2. Benlik algısı

Önceki tecrübelerinin birikimi olarak, her birey karşı cinse olan çekiciliği açısından içinde kendi imajını oluşturur. Kendini ne kadar çekici görürse, çekici bir muhtemel eşi yaklaşma olasılığı da yükselir. Her bireyin benlik kavramının bir dizi farklı yönü kapsadığını ve kişinin kendisini bazı yönlerden yeterli, bazı yönlerden ise yetersiz hissedebileceği kabul edilmiştir. Kendini algılama konusunda dikkate alınması gereken bir diğer faktör de başarısızlık korkusudur. Bazı bireyler reddedilmekten korkar ve bu yüzden çekici kişilere yaklaşmaktan kaçınır bazıları ise

öz saygılarına bir zarar vermeksizin tek bir kişi veya farklı kişiler tarafından tekrarlanan reddedilmeleri umursamazlar. Benlik algısı ve başarısızlık korkusu arasındaki ilişki başkalarına yönelik yaklaşım davranışını belirlemede oldukça önemlidir.

2.3.1.9.3. Evlilik öncesi pazarlık

Her bir birey sosyal etkileşimini olabildiğince karlı hale getirmeye çalışmaktadır. Kar; etkileşimden elde ettiği ödüller eksi ödemesi gereken maliyetler olarak tanımlanır. Ödüller ile kastedilen, bir ilişkiden elde edilen bireysel kazançlar olan zevkler, faydalar ve memnuniyetlerdir. Maliyetler, daha çok tercih edilen davranışların performansını engelleyen veya caydıran faktörlerdir.

Örneğin bir erkek birey reddedilme şansının çok az olduğu (düşük maliyetli) kendisinden daha az çekici bir kadınla flört etmeye çalışırsa, başarıdan son derece emin olabilir. Bununla birlikte, böyle bir girişimin başarısının ödül değeri oldukça düşüktür, dolayısıyla böyle bir hareketin karlılığı da düşüktür. Sonuç olarak, birey önceki girişimlerinden deneyim kazandıkça, diğer tüm değişkenlerin sabit olduğunu varsayarak, ilgisini yaklaşık olarak kendisiyle eşit fiziksel çekiciliğe sahip birine yönlendirdiğinde, muhtemelen maksimum derecede çaba gösterecek ve aynı zamanda en büyük ödülü en düşük maliyetle elde etmiş olacaktır.

İlk etkileşim anlarında, birey karşıdaki kişinin toplumdaki rolü, sosyoekonomik durumu ve geçmişiyle ilgili görsel değerlendirme yaparak tamamlamaya çalışır. Bu nedenle, birbirlerini çeken kişiler arasında birtakım özellikler için eşitsizlikler mevcut olsa da, uyaran özelliklerinin toplam ağırlıklı karışımı hesaba katıldığında denge sağlanabilir. Erkekler, partnerlerinin fiziksel çekiciliğini kadınlardan daha fazla tartma eğilimindeyken, kadınlar partnerlerinin kariyer durumuna daha fazla önem verir.

2.3.1.10. Değer aşaması

Erkek ve kadın arasında karşılıklı uyaranlar sonucu çekicilik oluşması ve birbirleriyle temas kurmaları onların ikinci aşama olan 'değer karşılaştırması' aşamasına girdiğini göstermektedir. Partnerin niteliklerinin herhangi bir kişiler arası temas gerekli olmaksızın değerlendirildiği uyaran aşamasının aksine değer karşılaştırma aşaması, sözlü etkileşim yoluyla değer uyumluluğunun analiz edilmesi sürecini içerir. İletişim yoluyla keşfedilen değer türleri, uyaran aşamada mümkün

olandan çok daha çeşitlidir. Çiftler, hayata, siyasete, dine, cinsiyete ve toplumda ve evlilikte erkek ve kadınların rolüne ilişkin tutumlarını kıyaslayabilir. Çiftin artık etkileşim halinde olması, fiziksel görünümün yanı sıra mizaç, dünyayı algılama tarzı ve başkalarıyla ilişki kurma yeteneği gibi diğer önemli faktörlerin daha kapsamlı incelenmesine de izin verir. Fiziksel niteliklerin ve mizacın daha yakından değerlendirilmesi, partnerin arzu edilirliliği konusunda fikir değişikliğine yol açabilir ve bu, karşılıklı iletişimi mümkün olan en kısa sürede sonlandırmakla sonuçlanabilir. Çift, ilk aşama olan uyarıcı sürecini güçlü bir şekilde geçmişse, değerlerinin uyumluluğunu ölçmeye geçmesi daha olasıdır.

Önemli alanlarda benzer değer yönelimlerine sahip olduklarını fark ederlerse, birbirleri için uyarıcı aşamasında deneyimlediklerinden çok daha güçlü olumlu duygular geliştirirler. Bunun bir nedeni, bir bireyin benzer değerlere sahip bir başkasıyla karşılaştığında, kendi değerlerinin doğru olduğu sonucuna varması için destek kazanmasıdır. Dahası, birçok değer son derece kişiseldir ve benlik algısıyla o kadar bağlantılıdır ki, bu değerlerin reddi, benliğin reddi olarak deneyimlenir ve bunların kabulü, benliğin doğrulanması anlamına gelir. Ayrıca, değerlerin algılanan benzerliği, değerinin bizi sevdiği varsayımına yol açabilir ve bize benzer olduğunu düşündüğümüz bireyleri sevdiğimize dair ampirik kanıtlar vardır (Berscheid ve Walster, 1969).

Son olarak, benzer değerlere sahip kişilerin benzer faaliyetlerde bulunma ihtimalinin yüksek olduğunu ve dolayısıyla birbirlerinin faaliyete bağlılığını sağlayarak birbirlerini ödüllendirdiklerini söyleyebiliriz. Bu faaliyetler benzer olduğu için, benzer bir ödül değerine sahiptirler ve çevrelerinde eşit statüyü paylaşacakları için çifti daha da birleştirici etki gösterir. Özetle, benzer değerlere sahip olmak, iki kişiyi bir araya getirmede önemli bir faktördür.

2.3.1.11. Rol aşaması

Çiftler bu aşamada sözel olarak belirtilen değer ve tutumların davranış haline dönüşüp dönüşmediğini veya ne denli realize olduğunu gözleme şansı bulurlar. Rol aşaması üç farklı başlık altında değerlendirilmiştir. Bunlar; algılanan uygunluk rolü, kişisel yeterlilik ve cinsel uyumluluktur.

Algılanan uygunluk rolü ile ilgili olarak, ilişki olgunlaştıkça bireylerin giderek daha fazla birbirlerine güvenmeye başladıkları ve şimdiye kadar olduğundan daha

geniş bir yelpazede birbirlerinin davranışlarının farkına vardıkları söylenebilir. Ayrıca gelecekteki bir eşte ne istediklerinin daha fazla farkına varabilirler ve bu beklentileri eşlerini algılamaları sonucu daha bilinçli bir şekilde taleplerini aktarabilirler. Aynı zamanda, kendi davranışlarının partner üzerindeki etkisini ve partnerlerinin bu davranışları uygun görüp görmediğinin giderek daha fazla farkına varırlar. Kişinin kendi kişisel yeterliliğini ve partnerinin yeterliliğini ölçmesi bu aşamanın bir diğer ayağıdır. Karamsarlık, karar verememe, kendinden hoşlanmama ve nevroitiklik gibi evlilikte üstesinden gelinmesi zor maliyetlerin değerlendirildiği süreçtir. Son olarak, ister uygulamada iyi bir cinsel ilişki yaşayarak, ister evlilikten önceki rol aşamasında ifade edilecek olan cinselliğin derecesine ilişkin mutabakata vararak, cinsel uyuma ulaşma gerekliliği değerlendirilir (Murstein, 1970).

2.3.1.12. Sosyal rol kuramı

Bireylerin eş seçimi konusunda önemli verdikleri hususlardan biri de, içinde yaşadıkları toplumun görüşüdür. Eş seçerken erkeklerin ve kadınların farklı özelliklere olan yönelimi bu kuramla açıklanır. Sosyal rol kuramı, davranışlar arası cinsiyete göre değişen farklılıkların sebebinin, kadın ve erkeğin toplum içinde üstlendiği farklı roller olduğunu belirtmektedir. Bu farklılıklar özellikle kadına ve erkeğe yüklenen iş bölümleri rolleri ile karşımıza çıkmaktadır (Eagly, Wood ve Diekman, 2000).

Eş seçiminin psikolojisi, insanların seçim tercihlerini toplumsal cinsiyet rolleri ve evlilik rolleriyle ilişkili daha spesifik beklentiler tarafından kısıtlandığı bir ortamda faydalarını en üst düzeye çıkarma çabalarını yansıtır. Eş seçimi kararlarından sonuçlar, çiftlerin evlilik ve aile düzenlerine bağlıdır. Kadın ve erkeklerin farklı sorumluluklar ve yükümlülükler gerektiren evlilik ve aile rollerini üstlendikleri ölçüde, bu farklılıkları ve yükümlülükleri yansıtan kriterlere göre eş seçmeleri gerekir (Eagly ve Wood, 1999).

Endüstriyel ekonomilerde belirgin hale gelen aile düzenlerine göre kaynak sağlayan bir erkek ve ev işlerini düzenleyen bir kadına dayalı aile sistemine birçok dünya toplumunda yaygındır. Toplumların bu iş bölümüne sahip olduğu ölçüde, kadınlar ekonomik olarak güçlü rolde ve kazanç anlamında başarılı olması muhtemel bir eş arayarak sonuçlarını maksimize eder. Buna karşılık erkekler, ev içi rolünde başarılı olma olasılığı yüksek bir eş arayarak sonuçlarını en üst düzeye çıkarırlar. Tercih edilen eşlerin yaşlarındaki farklılıklar, erkeklerin ve kadınların toplumlarının

cinsiyete dayalı iş bölümüne ve evlilik rollerine iyi bir uyum sağlaması muhtemel eşler aramaya yönelik genel eğiliminin bir parçası olarak da anlaşılabilir. Özellikle, eve ekmek getiren bir erkek ve bir ev hanımı kadına dayanan evlilik sistemi, evlilikteki yaş farkını desteklemektedir gerekir (Eagly ve Wood, 1999).

Potansiyel eşlerinden daha genç olan evlenme çağındaki kadınlar, potansiyel eşlerle aynı yaştaki kadınlara göre daha az maaş, sosyal statü, eğitim ve bilgiye sahip olma eğilimindedir. Daha genç, daha az tecrübeli bir kadın ile daha yaşlı, daha tecrübeli bir erkeğin birleşimiyle, eve ekmek getiren bir erkek ve bir ev hanımı kadın tarafından tanımlanan evlilik rolleri için normatif olan erkeklerin lehine olan güç farklılığını kurmak daha kolay olacaktır (Lips, 1991).

Daha yaşlı kadınlarla karşılaştırıldığında, genç kadınlar bağımsız kaynaklardan yoksundur ve bu nedenle, hizmetlerinin ev hanımı rolünde maksimize edildiğini algılama olasılıkları daha yüksektir. Aynı zamanda, yaşça büyük erkeklerin, onlara ekonomik kaynak sağlama rolü için iyi adaylar haline gelmiş olma olasılığı daha yüksektir. Bu nedenle, yaşça büyük adam ve daha genç kadın, aynı yaştaki partnerlerden daha kolay, kültürel olarak beklenen eve ekmek getiren ve ev hanımı modeline uymaktadır gerekir (Eagly ve Wood, 1999).

Cinsiyetler arasındaki fiziksel farklılıklar, özellikle erkeklerin daha iri olması, kadınların doğurganlığı ve emzirmesi çok önemlidir. Çünkü bunlar, paylaşılan kültürel inançlarla, sosyal organizasyonla ve ekonominin cinsel iş bölümünü oluşturan rol atamalarını etkileme talepleriyle etkileşime girerler. Bu toplum içinde psikolojik cinsiyet farklılıkları üretir (Eagly, 1987).

2.3.2. Eş seçimi sürecini etkileyen faktörler

2.3.2.1. Aile onayı faktörü

Eş seçimi yapacak bireyler, karar aşamasında ailelerinin onaylarına ihtiyaç duyabilirler. Genellikle ebeveynler çocuklarına karşı büyük umutlar besler ve ölçüt olarak neyi seçerlerse seçsinler, çocuklarının eş seçimi yaparken kabul edilebilir bir eşi tercih edip edemeyecekleri konusunda kaygı duyarlar. Ebeveynler kimi zaman çocuklarının seçtikleri kız veya erkek partnerleri onaylamazlar ve bunu ciddi bir biçimde seçilmiş eş adayı için yaptıkları takdirde itirazları tepki alabilir (Wilson ve McLaughlin, 2002).

Böyle bir durum evlilik kurumu kurulacağında bir uyumsuzluk ve hoşnutsuzluğu tetikleyebilir ve çoğu toplumda rastlanan ailenin onay vermediği eş adayı ile kaçarak evlenme şeklinde gerçekleşebilmektedir (Akpınar, 2019).

Literatürde bulunan çalışmalara göre; “evleneceğin kişiyi kim seçmeli?” sorusu yöneltilen öğrencilerin %80’i kendisi seçeneğini seçerken %20’si ailem ya da başkaları cevabını vermiştir. Bir diğer çalışmaya göre; gençlerin büyük oranda görücü usulü ile evlilik modeline karşı olduğu, araştırmaya katılan erkeklerin %80’inin, kızların ise tümünün evlilik kararı hakkında bireyin kendisine ait olması gerektiği yönünde olmuştur (Özgüven, 2000).

Demir ve Fışiloğlu (1999)’nun 58 çift üzerinde yaptığı yalnızlık ve evlilik uyumu ilişkisi konulu çalışmada; eş seçimi sürecinde evleneceği eşi kendisi seçerek evlenen bireylerin evlilik uyumu açısından daha az problemle karşılaştıkları ortaya koyulmuştur (Demir ve Fışiloğlu, 1999).

2.3.2.2. *Anlaşarak evlenme ve flört faktörü*

İki bireyin birbirlerini arkadaş olarak algılamasıyla beraber ilişki süreci gelişim göstermeye başlamaktadır. Etkileşimin gelişim evreleri ve hızı her iki tarafa da bağlıdır. Her iki kişi de ilişkiye karşılıklı katılım sağlayarak arkadaşlık sürecine girerler. Karşılıklı olarak parterlerin yaşadığı duygular sevgi, paylaşma, saygı, güven, hoşlanma, kabul, yardımlaşma anlayış ve sırdaşlığın çeşitli evreleridir (Özabacı, 2004).

Flört süreci, birlikteliğin getirmiş olduğu kişisel doyumun yanında, asıl olarak, ilişki içinde partnerlerin birbirinden hoşlanması, özelliklerinin ve beklentilerin uygunluğunu ve birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılama bağlamında yeterliliğini gözlemlemek ve keşfetmektir. Flört döneminde, erkek ve kızın, arkadaşlıklarını "sürdürme", "sonlandırma" ya da birbirleriyle uyumlu olduklarını görerek, "evlilik karar verme" ihtimallerinin işletildiği önemli bir süreçtir (Özgüven, 2000).

Genel anlamıyla flört, “kadın ve erkek arasındaki duygusal alanı aşan ilişki” şeklinde tanımlanabilir (Öztürk, 2013).

Diğer bir tanıma göre, karşı cinslerin birbirini tanımak ve birbirlerine olan uyumunu deneyimlemek amacıyla arkadaşlık, cinsellik ve sevgililik süreçlerinin yaşandığı duygusal bir ilişki şeklindedir (Hortaçsu, 2002).

Flört çiftlerin birbirlerine olan özel yakınlığıdır olup birbirlerine karşı besledikleri duygu çok önemlidir (Saxton, 1982).

Karşı cinsteki bireylerin birbirleri ile arkadaşlık kurma istekleri, bireylerin psikolojik ve fizyolojik yönden önemli bir olgunlaşma ve gelişme dönemine girdiği "buluş" çağında başlamaktadır (Özgüven ve Bilge, 1997).

Fromm tarafından ifade edildiği şekliyle, doğu toplumlarına özgü bir geleneksel yapının ürünü olan görücü usulü evlilik eski Çin toplumlarına kadar uzanırken; batı toplumlarında yaşanan ilişkilerde cinsel özgürlük ve seçme özgürlüğü hakkı tanıyan flört ve duygusal arkadaşlıklar toplumsal yapının getirdiği sonuçlarıdır (Yılmazçoban, 2008).

İki bireyin bir arada olarak, mekânı ve zamanı paylaşmaya başlamasıyla birlikte iki kişilik bir psikolojik sistem kurulur. İki bireyin amacı ise psikolojik, fizyolojik ve toplumsal açıdan birbirlerinin ihtiyaçlarını giderecek bir ortam yaratmak adına evlenerek bir araya gelmektir (Gülerce, 1996).

Toplumlardaki dönüşüm eş seçimi konusunda etkili olmuştur. Giderek eskiyen ve yaygınlığını yitiren görücü usulü evlilikler yerini, kişilerin birbirini tanınması ve flört ederek evlenmesi yaklaşımına bırakmıştır. Bu yaklaşımla birlikte kişilerin kararları ön plana çıkmıştır. Flört sonrası evlenme, görücü usulü evliliğin otoriter tavrından kaynaklı problemlerin önüne geçse de yeni sakıncalar doğurmuştur. Eş seçme süreci boyunca çiftlerin romantik çekiminin yoğun olması, karar aşamasında mantık ölçülerinden uzaklaşarak olumsuz eşleşmelere sebep olabilir. Çiftler, karşılıklı olarak birbirine hoş görünmek için negatif yönlerini gizlemeye çalışmaktadırlar. Eş seçiminin sağlıklı yapılabilmesi için çiftlerin değerlendirmelerini akılcı ve realist bir tutumla yapmaları gereklidir (Özgüven, 2017).

Huston vd. (1981)'in çalışmalarında, ilişki ciddileşerek evliliğe doğru ilerledikçe çiftler arasında gelişen sevgi ve iletişimin olumlu etkileri kaydedilmiştir (Huston, Surra, Fitzgerald ve Cate 1981).

Evlilik boyunca eş olarak seçeceğimiz kişi gibi ailesi ve çevresi de önemlidir. Bu nedenle flört dönemi muhtemel eşi tanımak gibi çevresini ve ailesini tanımak için de verimli bir süreçtir. Flört süresi kişinin evlilik üzerine düşüncelerini de etkileyen önemli faktörlerdendir. Kişinin flört süresi uzadıkça birbirine olan sadakatleri artmakta ve evlilik hakkındaki düşünceleri sağlamlaşmaktadır. İleriki dönem evlilik

doyumları ve uyumları için kişilerin birbirlerini tanımaları önemli bir faktördür (Kaçar ve Parlar, 2019).

2.3.2.3. *Cinsiyet*

Eş seçimi sürecinde erkekler için önem arz eden özellikler geleneksel kültüre uygun bulunurken, kadınların önemsendiği özelliklerin daha çok modern kültüre uygunluğu göze çarpmaktadır. Bu durum, erkeklerin var olan düzeni korumaya çalışırken, kadınların hali hazırdaki toplumsal düzeni benimsemediklerini ve değiştirmek istediklerinin göstergesi olarak düşünülebilir (Bacanlı, 2001).

Erkek bireyler potansiyel eşlerinde fiziksel çekiciliği ve ev işi becerilerinin yüksekliği gibi özellikleri ön planda tutarken, kadın bireylerin potansiyel eşlerinde eğitim durumu, duygusal istikrar ve olgunluk, yeterli sosyal statü ve zekaya daha fazla önem verdiği gözlenmiştir (Buss, 1999).

Bir başka çalışmada kadın bireyler, cinsiyet rolleri ile uyumlu bir şekilde, romantik ilişkilerinde potansiyel eşlerinin daha girişken yapıda olması gerektiği konusunda hemfikir iken, erkek bireyler potansiyel eşlerinde kabul edici olmaları ve kendilerinin dominant karakterde olması gerektiği konusunda hemfikir olmuşlardır (Sakallı ve Curun, 2012).

2.3.2.4. *Yaş faktörü*

Bireylerin evlilik yaşları, yapacakları evliliğin uyumu ve sağlıklı yürütülmesin açısından elzem bir etkidir. Erken evlilik yapan kişilerin birçoğu halihazırda kendilik yapılarının oluşumunu tamamlamadan ve ebeveynlerinden bağımsızlaşmadan evlenmekte ve evlilikten doğacak sorumlulukları taşımakta zorluk çekebilmektedirler (Bacanlı, 2012).

Evliliğe hazır olmak, zihinsel, fiziksel, sosyal ve duygusal açıdan belirli olgunluğa ulaşmış olmayı zorunlu kılar. Bireyin eşiyile aynı ortamda yaşaması, cinsel açıdan olgunluk göstermesi, çocuklarına bakmanın yanı sıra evlilikten meydana gelebilecek diğer olumsuzlukları göğüsleyebilecek gücü elde edebilmesi yaş alması ile birlikte olgunlaşmayı da beraberinde getirmektedir. Fakat her bireyin olgunluk yaşı birbirinden farklıdır. Evliliğin sosyal bir kurum olmasından mütevellit, toplum tarafından tayin edilen belirli yaş aralıkları mevcuttur. Toplumun değişime uğramasıyla evlenme yaşı da zamanla bu değişimden etkilenmiştir. Tarıma dayalı

toplumlarda erken yaşta evlenmekte bir uygunsuzluk görülmezken, endüstri tabanlı toplumlarda evlenme yaşının daha büyük olduğu gözlenmektedir. Aynı ayırım günümüz dünyasında yaşanan kırsal ve kentsel bölgelere göre de varlığını sürdürmektedir (Nazlı, 2018).

Evlenme yaşı ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Avrupa ülkelerinde evlilik yaşının yükselmesi ve evlilik oranlarının düşmesine bağlı olarak nüfus azalışı tehlikesine karşı, bireyleri evlenmeye ve çocuk yamaya teşvik eden stratejiler gündemdedir (Santrock, 2014).

Orçan (2008) tarafından yapılan araştırmalarda, erken yaşta evliliklerin itici ve çekici sebepleri araştırılmıştır. Bilhassa kız çocuklarının ailelerinin fazla çocuğa sahip olması ve kız çocuklarının evlenerek aileyi ekonomik sıkıntılardan kurtaracağını düşünmesi ve kısmen de olsa başlık parası erken yaşta yapılan evlilikleri etkilemektedir. Ergenlik çağındaki kız çocuğunun, tahsiline devam etmeyecekse iffetiyle evlendirilmesi de bir başka sebep olarak karşımıza çıkmaktadır. Kız çocuklarının çevresinde akrabaları olan kızların evlenmesi de, çocukları küçük yaşta evliliğe özendirilmektedir. Ayrıca, evlilikte geleneksel eğilim gösteren bireyler, özellikle mutlak yoksulluk sınırında olmaları nedeni ile kredi almış, eğitimsiz ve yoksul bireylerde erken evliliğin devam ettiği görülmektedir. Erken yaşta yapılan evlilik riskinin farkında olsalar da, yaşamlarında bir değişiklik pek görülmemektedir. İdeal yaş konusunda 19-21 yaş tercih edilse de, küçük yaşta evlenen kızların sayısı halen çoğunluktadır. Burada geleceği olmadığını düşünen insanların kısa yoldan yaşamın içine atılmayı tercih ettikleri anlaşılmaktadır (Orçan ve Kar, 2008).

Ataerkil toplumlarda, evin reisi ve otorite sahibi erkek olarak görüldüğü için, yaş bakımından kadından büyük olması tercih edilmektedir. Fakat genel toplum algısına göre yaş farkının çok fazla olmaması da sıklıkla kabul gören bir diğer husustur (Uğur, 2017).

Tütengil tarafından 1978'de İstanbul Üniversitesi'nde yapılan araştırmaya göre katılımcılar kadının erkekten yaşça büyük olmasını (%52.4) ve kadının erkekten daha tahsilli olmasını (%56.5) evlilik açısından riskli bulmuşlardır ve bu durumun kendi eş seçim tercihlerinde olmasını istememektedir (Tütengil, 1978).

Toro-Morn ve Sprecher (2003) yaptıkları araştırmada katılımcı kadınların evlenecekleri erkeklerin yaşlarının kendilerinden büyük olmasını istemekte, aynı

şekilde katılımcı erkekler de kadın katılımcıların yaşça kendilerinden daha küçük olmasını tercih etmektedir. Buna göre, genel olarak, Amerikalı erkeklerin ve kadınların, eş tercihlerinde yaş faktörü bağlamında farklı olmaktan çok benzer olduğu gözlemlendi (Toro-Morn ve Sprecher, 2003).

2.3.2.5. *Eğitim faktörü*

Eşlerin eğitim seviyelerindeki denge evlilik kurumunda başarı sağlamanın esaslarından biridir. Çiftler arası eğitim seviyesinin farkındaki aşırılık demek, çiftlerin arkadaşlık, gereksinim ve ilgi alanlarında görülecek farklılıklar demektir. Eğitim seviyesindeki farklılık çiftlerin iletişim becerilerini de etkilemektedir. Büyük ve köklü farklılıklar durumunda, şahısların davranış ve tutumu, standartları, eğlenme şekli, okuma alışkanlıkları, tatil ve yeme-içme alışkanlıkları farklılık göstereceği için evliliklerinde mutluluk ihtimalleri zayıflayacaktır. Bu durum ulus farklılığı bulunan çiftler arasında da görülebilmektedir. Eşlerin kültürleri arasındaki fark kapandıkça mutluluk ihtimali artmaktadır. Topluma ait değer sistemi, anneanneler, örfler ve adetler bireyin tutumlarını belirleyen esas etkenlerdir. Çiftlerden birinin evlilik neticesinde kendi yurdundan ayrılması, lisan sorunu, çevre ile oluşabilecek uyum problemi vb. gerekçeler şahsın mutluluğunu örseleyebilir. Özetle, farklı ulusa mensup çiftlerin hayat felsefesi ve yaşam biçimi ne kadar benzer ise evliliklerde başarı ihtimali o denli yüksektir (Bilen, 1983).

2.3.2.6. *Mesleki ve ekonomik durum faktörü*

Eş seçimi yaparken her iki taraf için de muhtemel eşlerin ve ailelerinin maddi durumları önem arz etmektedir. Bu durum verilecek karar nezdinde önemli bir yere sahiptir. Evliliğin başarılı bir şekilde sürdürülebilmesi için her bireyin ihtiyaçlarının karşılanma düzeyi çok elzemdir. Aile ile ilgili araştırmalara bakıldığında ekonomik zorluk dönemlerinde artan boşanma oranları tesadüf değildir. İlişkilerde maddi durumun fazlaca öne çıkarılması eş adayı ya da adaylarının rekabet ortamı hissetmesine ve bazı doyumsuz tutumlar sergilemesine neden olmuştur. Maddi değer açısından önem arz eden hediyeleşmeler popüler kültür tarafından önemli kabul edilmekte, pahanın fazlalığı partnere verilen değer fazlalığı izlenimi uyandırmaktadır. Günümüz toplumlarında, maddi gelir düzey yüksekliği yalnızca erkek için aranan bir kriter olmaktan ziyade iki bireyin de sahip olması gereken durum

ve bir tercih nedeni olarak algılanmaya başlamıştır. Bu sebeple eş seçimi kararına olan etkisi yadsınamaz derecede büyüktür (Şenel, 2010).

Bilen (2004)'e göre bireylerin ekonomik olgunluğa haiz olmaları sağlıklı bir evlilik yapabilmeleri açısından çok önemlidir. Çatışmalı ilerleyen ve boşanmaya giden evliliklerin temelinde çoğu kez maddi sebepler yatmaktadır. Ekonomik olgunlukla anlatılmak istenen sadece kendi ihtiyaçlarını ve yaşadığı evin giderlerini karşılayabilmek değil, kendine ekonomik anlamda bağımlı bireylerin de ihtiyaçlarını karşılayabilecek ekonomik seviyeye sahip olmak anlamına gelmektedir (Bilen, 2004).

Türkarşlan ve Süleymanov (2010)'un yaptığı araştırmalara göre; Türkiye'de erkek katılımcıların %22.9'u eşlerinin geçerli bir mesleği olması, %21.6'sı eşlerinin kendisinden zengin olmasını, %18'i eş adayı olan kadınla evlenebilmeleri için bir iş sahibi olmasını tercih etmiştir. Bu durum kadınlarda %72.1'evlenecekleri erkeğin tahsil durumunun kendilerinden daha iyi olmasını istemiş, %62.8'i evlenecekleri erkeğin mesleklerinin kendilerini etkilemesini istedikleri sonucuna ulaşılmıştır (Türkarşlan ve Süleymanov, 2010).

Ondaş (2007) araştırmasında katılımcıların eş seçimi yaparken muhtemel eşlerinin ekonomik özgürlüğünün kararlarını etkilediği sonucuna varılmıştır (Ondaş, 2007).

Toro-Morn ve Sprecher (2003) çalışmasında kadın katılımcıların eş olarak seçecekleri erkeklerin maddi durumlarının kendi maddi durumlarının üzerinde olmasının pozitif etki yaratacağı sonucuna varmıştır (Toro-Morn ve Sprecher, 2003).

2.3.2.7. Fiziksel görünüm ve sağlık faktörü

Fiziksel görünüm ile; boy, kilo, güzellik, çirkinlik, çekicilik, fiziksel durumda mevcut olan sakatlıklar vb. tanımlanmaktadır. Bu görünüm özellikleri bağlamında birbirleriyle benzer çiftler için kayda değer bir problem yoktur. Fakat bu hususta çiftler arasında elzem farklar bulunması durumunda evliliklerde sorunlar baş gösterebilir. Toplumun açıkça dile getirmese de bu birlikteliğe onay vermediğini belirtmesi evlenecek çiftler açısından rahatsızlık verici olabilmektedir (Ceylan, 1994).

2.3.2.8. Sosyal medya ve televizyon programları faktörü

Bilgi, düşünce ve tutumların, dağınık ve büyük bir kitleye geliştirilen araçlar aracılığıyla aktarılmasına kitle iletişimi denir. İletişim araçları ve onu izleyenler

arasında paylaşılan anlamların oluşturulması kitle iletişim sürecini tanımlar. Bu iletişim şeklinde iletiyi bir kurum ya da kurumlaşmış kişi gönderir, takipçi ve izleyenlerin bilgilerine sunulur (Aziz, 1996).

Sosyal medya günümüzde geleneksel iletişim araçlarının önüne geçerek, gündelik hayatımızı ve kültürel alanları hızla dönüştürmektedir. Sosyal medya Yirmi birinci yüzyılın popüler kültür formu olarak, dünyada boş zaman aktiviteleri içinde şüphesiz ki en revaçta olanıdır. Her yaştan bireyin dahil olduğu sosyal medya ağları, popüler kültür ürünlerinin yayıldığı ve beslendiği ortamlar haline gelmiştir (Karaduman, 2017).

Medyanın toplum ve toplumu oluşturan birimler üzerindeki etkisinin günümüzde sıkça yer verilen araştırma konularından biri olduğu görülmektedir. Medya ve toplum etkileşimini yorumlayabilmek için bu ilişkiler sarmalının tüm yönlerinin incelenmesi zorunludur. Birbiri ile iç içe geçmiş bu sistemin anlaşılabilmesi için, medya organlarını oluşturan medya profesyonelleri, medya araçlarının fiziksel özellikleri, toplumun medyayla kurduğu ilişkilerin araştırılması şarttır. Bahsedilen tüm bu etkenler iç içe geçmiştir ve aralarında etki-tepki ilişkileri doğmuştur. Medya, aile değerlerini kaçınılmaz bir şekilde etkilemektedir. Medya profesyonellerinin aile algısı medyaya mesaj üretmeleri nedeniyle çok elzemdir (Şentürk ve Turğut, 2011).

Toplum düzeni içinde medya istisnasız her kurumu ve alana etki eder. Aile de medyanın etkileşim halinde olduğu kurumlardandır. Ebeveynler ve çocuk ilişkilerinden oluşan aile kurumu bilhassa son dönemlerde sosyal medya etkisinde kalmaktadır. Örneğin hem anne hem de eş sıfatlarıyla ailede pozisyon alan kadın, eğer iş hayatında da yer almaktaysa, işten gelip evin çeşitli ihtiyaçlarını giderdikten sonraki, ev hanımı ise bütün gün medya ve sosyal medyadan eşine, çocuklarına nasıl tutum sergileyeceği ve aile bireylerinin de kendisine nasıl davranacağına dair önem arz eden uyarılar ile yüzyüze gelmekte ve beklentilerini bu yönde şekillendirmektedir. Bu beklentiler karşılanmadığında ise ailede çözümler olabilmektedir. Medya ve medya kanalları toplumları oluşturan bireyler arası ilişkilerin farklılaşmasına sebep olabilmekte, bireylerin birbirine olan algılarını şekillendirebilmektedir (Özdemir, 2009).

Uçar (2015)'in evlilik programlarının etkileri üzerine yaptığı araştırmaya göre; Tokat'ta yaşayan kadın ve erkek katılımcılar televizyonda tesadüfen açtıkları evlilik

programını izlemeye devam ettiği sonucuna ulaşmıştır. Araştırmaya göre bu tarz izdivaç programına katılım sağlayan kadınların evlenmek niyetinde oldukları saptanırken, erkekler daha çok şöhret olma amacı gütmektedirler. Aynı zamanda katılımcıların neredeyse tamamı izdivaç programlarının olumsuz etkiler yaratabileceği hususunda hemfikir olduğu sonuçlarına ulaşmıştır (Uçar, 2015).

2.3.2.9. Kültürel etkenler

Bir toplumda kültürel yapı kaynaklı normlar o toplumun bireylerinin yaşam tarzlarını, evlenme modelleri ve aile yapılarının şekillenmesinde büyük etki gösterir. Hatta eş seçimi ve aile ile ilgili kararların bireyin kontrolünden alınarak, başkalarınca verilip ve uygulanabildiği görülmektedir. Türkiye’de de eş seçimi genellikle kırsal kesimlerde aile büyüklerinin kararı ile yapılır. Evliliklerin görücü usulü ile gerçekleşebilir ve genelde aynı sosyal grup içerisinde tercihler yapılır. Çocuğun doğduktan hemen sonra büyüdüğünde kiminle evleneceğinin belirlenip ve aileler arası sözlerin verildiği ‘beşik kertmesi’ biçimi evlendirme şekli bile karşılaşılan bir durumdur. Bu şekilde gerçekleşen evlendirmelerde aileler arası dostluklar akrabalığa dönüştürülerek iki aile birbirlerine olan yakınlık, samimiyet ve sevgilerini pekiştirmeyi amaçlarlar (Örnek, 1979).

Buss ve arkadaşları (1999)’nın yaptığı, 6 kıta ve 37 ülkede 9474 yetişkinin katılımı ile gerçekleştirilen araştırmaya göre, Norveç, İsveç, Hollanda, Finlandiya ve Almanya gibi ülkelerde bireyler eş seçiminde bakireliğin önemli bir faktör olmadığına işaret ederken; Çin, Hindistan, Tayvan, Endonezya, İran ve Orta Doğu’daki ülkelerde bakirelik eş seçiminde en önemli faktör olarak kabul görmüştür. Benzer şekilde, Güney Amerika’da ev işlerinde becerikli olmak eş seçimi açısından önemli bir kriter iken, Batı Avrupa ülkelerinde ev becerileri eş seçimi açısından aranan özellikler arasında yer almamıştır (Buss,1999).

Eş seçiminde önemli kriterler arasında kabul edilen diğer bir kavram dini değerlerdir. İslam dinine göre namus ve iffet kavramları kadın ve erkek açısından eş seçiminde önemli görülmektedir (Santrock, 2014).

Evlilik kurumu kültür değerlerine önemli ölçüde bağlı bir kurumdur. Bu sebeple evlilik, eş seçimi, eşlerin birbirlerinden beklentileri, eşlerin birbirine yükleyeceği psikolojik anlamlar, roller ve sorumluluklar gibi ilişkiye yönelik detaylara doğrudan ya da dolaylı olarak tesir eder. Kültür evlilik ilişkileri bağlamında genel olarak doğu

ve batı kültürü şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Yaşam tarzları, toplumun sahip olduğu kültürel miras ve tarihten günümüze gerçekleşen kültürel etkileşimler bu ayrımda etkili olmaktadır. Son zamanlarda batı kültüründe evlilik kurumunun yerini birlikte yaşama şekli beraberlikler almıştır. Kültüre bağlı ritüeller, toplumca gereksiz bir sorumluluk olarak algılanmaya başlamıştır. Batı toplumunda çiftler daha çok birlikte yaşamaya ve evlenmeden çocuk sahibi olmaya sıcak bakmaktadırlar (Cohan ve Kleinbaum, 2002).

2.4. Bağlanma ve Eş Seçimi Üzerine İlgili Araştırmalar

2.4.1. Yurt içinde yapılan araştırmalar

Özteke (2015), araştırmada romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin bağlanma, eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ve beden imgesi baş etme stratejilerinin romantik ilişkilerde mükemmeliyetçiliklerini yordama düzeyini incelenmiştir. Konya’da Necmettin Erbakan Üniversitesinde yapılan araştırmada 238 kız 166 erkek olmak üzere toplam 404 kişiye uygulanan ölçekler ile bulgular elde edilmiştir. Araştırma sonucunda ise eşe yönelik mükemmeliyetçilik ile bağlanma stilinin alt boyutlarından kaçınma ve kaygı arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Korunur (2020), araştırmada üniversite öğrencilerinin eş seçimi kriterleri ile bağlanma stilleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki ve katılımcıların eş seçimi kriterlerinin demografik özelliklerin yordama düzeyi incelenmiştir. Tunceli Munzur Üniversitesi’nde yapılan araştırmada 229 kadın, 152 erkek olmak üzere toplam 381 kişi üzerinde uygulanan ölçekler ile bulgular elde edilmiştir. Araştırma sonucunda ise eş seçimi ve kişilik ölçeği alt boyutlarından dışa dönüklülük puanları arasında pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin eş seçimi ise cinsiyete göre değişiklik gösterdiği elde edilmiştir.

Kul (2019), çalışmasında kuşaklar arasında yakın ilişkilerde, romantizm ve eş seçimi tutumlarını incelemiştir. Araştırma 384 kişi üzerinde yapılmış ve örneklemin çoğunu kadınlar temsil etmiştir. Araştırma sonucunda ise kaçınan ve kaygılı bağlanma stili ile kuşaklar arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, romantizm ve eş seçimi tutum ölçeği puanlarının yaş değişkenine göre güven ve aşk alt boyutlarıyla ilişkili olduğu saptanmıştır. Bu farklılığın B kuşağı (54-71) ile Z kuşağı (18-22) arasında diğer gruplarla bir farklılık olmadığı görülmüş ve Z kuşağı (18-22)

yaşındakilerin ise aşk ve güven alt boyutlarının puanlarının yüksek olduğu da saptanmıştır.

Uğur (2017), çalışmasında heteroseksüel çiftlerin bağlanma stili, romantizm ve eş seçimine yönelik tutumların çift uyumu ile ilişkisini incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 100 kadın ve 100 erkek oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda ise kadın ve erkek katılımcıların puanları kıyaslandığında, Romantizm ve Eş Seçim Tutumu Ölçeğinin çaba göstermeme alt boyutu ölçeğinden alınan puan ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri ile bulunan kaygılı bağlanma stilinin cinsiyete göre değiştiği saptanmıştır. Bir başka sonuca göre erkek katılımcıların, kadın katılımcılara göre ilişkilerinde daha uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Kadın katılımcıların ise çaba göstermeme alt boyut puanları erkek katılımcılara oranla daha yüksek bulunmuştur. Erkek katılımcılar ise kadın katılımcılara oranla kaygılı bağlanmaya daha yatkın olduğu saptanmıştır.

Korkulu (2019), araştırmasında anne ve baba tutumunun eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ile ilişkisini incelemiştir. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde yapılan araştırmada 222 kadın, 79 erkek, 7 cinsiyet belirtmeyen toplam 308 kişi üzerinde uygulanan ölçekler sonucunda bulgular elde edilmiştir. Araştırma sonucunda Ebeveyn tutumu ve Romantizm arasında anlamlı derecede pozitif yönde ilişki tespit edilmiştir. Anne-Baba tutumu ise cinsiyete göre anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Erkeklerin puanı kızlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Cinsiyete göre Ebeveyn tutumunun Demokratik Tutum boyutu puanı istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık göstermektedir. Kadınların puanı erkeklere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Romantizm ve Eş Seçimi Tutum ölçeğinin 'Aşk Yeterli' ve 'Beraber Yaşama' alt boyutlarıyla cinsiyet arasında fark bulunmuştur. Erkeklerin puanları kızlara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Özenç (2002), yaptığı çalışmada bireylerin ve eşlerinin bağlanma stillerine bağlı olarak, eşlerin evliliğin farklı dönemlerindeki evlilik doyumlarını incelemiştir. Ayrıca çalışmada bir diğer amaç olarak belirli bir bağlanma stiline sahip kişilerin evlilik için hangi bağlanma stiline sahip eşleri tercih ettiğini ve hangi bağlanma stiline sahip eşlerin birbiri ile daha uyumlu bir evlilik sürdürdükleri incelenmiştir. Veriler, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği (ECR), Çiftler arası Uyum Ölçeği (DAS)'nin 70 çifte uygulanması ile elde edilmiştir. Örneklem yöntemi olarak olasılıklı olmayan örneklem yöntemlerinden kartopu örnekleme kullanılmıştır. Tüm katılımcıların

yaşları 21 ile 75 arasında değişmektedir ve ortalama 40,72 yıldır. Evlilik öncesi eşler arası ortalama tanışıklık süresi 3,15 yıldır. Bulgulara göre örneklemede en sık rastlanan çiftler her iki eşin de güvensiz bağlanma stili geliştiren çiftlerdir. Araştırmaya katılan çiftlerin bağlanma şekilleri arasında bir ilişki saptanmamıştır. Her iki eşin de güvensiz bağlandığı çiftlerin duygusal ifadeleri evliliğin kritik olan ve olmayan dönemlerinde farklılık göstermiştir. Her iki eşin de güvensiz bağlanma stiline sahip olduğu çiftler kritik olmayan evlilik dönemlerinde daha güçlü duygu ifadeleri sergilemişlerdir. Düşünce birliği söz konusu olduğunda ise kritik olmayan dönemlerde kadının güvensiz bağlanma stili geliştirmesi karşılıklı düşünce birliğini olumsuz etkilemektedir, öte yandan kritik dönemlerde kadının güvenli bağlanması karşılıklı fikir birliğini olumlu olarak etkilemektedir. Kadınların güvenli bağlanma stilini geliştirmesi ayrıca her iki dönemde de karşılıklı doyumu olumlu olarak etkilemektedir. Her iki dönemde de eşlerden en az birinin güvenli bağlanma, stiline sahip olması karşılıklı doyum üzerinde olumlu etkiye sahiptir. En yüksek evlilik uyumu puanları her iki dönem için de çiftlerin güvenli olarak bağlandığı eşlerden edinilmiştir.

2.4.2. Yurt dışında yapılan araştırmalar

Demografik değişkenlerin eş seçimine etkisini araştıran Sprecher vd., 1994 19-35 yaş aralığında 1329 kişi ile yaptıkları çalışmaya göre, erkeklerin eş seçiminde fiziksel çekiciliğe daha fazla önem verdikleri, ekonomik kazanç ve eğitim seviyesi açısından her iki cinsin de erkeğin üstün olmasından taraf olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca, 28-35 yaş arası kadın ve erkek bireyler evlenecekleri kişinin yaşça kendilerinden küçük olmasını diğer yaş gruplarıyla kıyaslandığında daha fazla istediği görülürken, erkeğin ekonomik kazancının kadınıkinden az olmasını en fazla isteyen yaş grubunun 23-27 yaş olduğu gözlemlenmiştir (Sprecher, Sullivan ve Hatfield, 1994)

Muhtemel eşin farklı bir ırktan olmasını erkekler daha fazla tercih ederken, muhtemel eşin çocuğa sahip olmaması erkeklere kıyasla 28-35 yaş arası kadınlar için daha az önem arz ettiği saptanmıştır.

Strauss (1974)'un nişanlı ya da henüz bir yıllık evli 173 erkek ve 200 kadın üzerinde yaptığı çalışmaya göre; genellikle eş olarak seçilecek kişide ideal bir tip arayışı yerine, bazı spesifik nitelikler aramanın yaygın olduğu gözlemlenmiştir. Sonuçlar göre; kadınların % 65.5, erkeklerin de % 49.7'si başka ırktan bir kimse ile

evlenmeyi tercih etmeyecekleri, yine kadınların % 42.5'i erkeklerin % 41.6'sı başka dinden olan bir kimse ile evlenmeyi tercih etmeyecekleri, kadınların % 40.5, erkeklerin % 33.5'i kendilerinin öğrenim düzeyleri arasında belirli bir fark olan kimse ile evlenmeyi tercih etmeyecekleri, kadınların % 34.0'ü erkeklerin % 28.2'si kendilerinden çok farklı sosyal sınıftan olan bir kimse ile evlenmeyi tercih etmeyecekleri, kadınların % 26.5, erkeklerin de %27.2'si organsal bir sakatlık veya özürlü olan kimse ile evlenmeyi tercih etmeyecekleri, kadınların % 13.5, ve erkeklerin de % 21.9'u normalin altında güzellik ve yakışıklılıkta yani çirkin olan kimselerle evlenmeyi tercih etmeyeceklerini söylemişlerdir (Akt. Şahinkaya, 1979).

Doumas ve diğerleri (2008) yaptıkları çalışmada, 70 heteroseksüel çiftten oluşan bir örnekleme partner şiddeti ile yetişkin bağlanma stili arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Katılımcılar, yerel gazetelerde ve kuzeybatıda büyük bir metropol üniversite kampüsünde verilen ilanlar aracılığıyla işe alındı. Çalışmaya katılmak için çiftlerin en az 6 ay birlikte olması gerekiyordu. Kadınların yaşları 17 ile 67 arasında değişirken, erkeklerin yaşları 16 ile 69 arasında değişiyordu. Her partnerin bağlanma stili ve partnerlerin bağlanma stillerinin etkileşimi, yakın partner şiddetinin yordayıcıları olarak incelendi. Şiddetin karşılıklılığını incelemek ve bağlanma ile şiddet arasındaki ilişkideki farklılıkları sürekli ve ikili şiddet ölçütleri kullanarak keşfetmek için ek analizler yapılmıştır. Hiyerarşik regresyon analizlerinin sonuçları, çekingen bir erkek partnerin kaygılı bir kadın partnerle “yanlış eşleşmesinin” hem erkek hem de kadın şiddeti ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Partner şiddetini kontrol ederken, bağlanma ve şiddet arasındaki ilişkinin sadece erkekler açısından anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Pishva ve Besharat (2011), katılımcılarını Tahran Üniversitesi'nden İranlı 461 öğrencinin (204 erkek ve 257 kız) oluşturduğu çalışmalarında, bağlanma stillerinin pozitif ve negatif mükemmeliyetçilik boyutu ile ilişkisini incelemektedir. Sonuçlara göre; güvenli bağlanma stili pozitif mükemmeliyetçilikle pozitif, negatif mükemmeliyetçilikle negatif yönde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan, kaçınmacı ve kararsız bağlanma stili bağlanan bireylerin pozitif mükemmeliyetçilikle negatif, negatif mükemmeliyetçilikle pozitif yönlü bir ilişkisi olduğu görülmüştür.

Stackert ve Bursik (2003) yetişkin bağlanma tarzlarındaki (güvenli, endişeli-kararsız veya kaçınan) bireysel farklılıklar ile irrasyonel inançlar ve irrasyonel

ilişkilerin onaylanması ile ilişki tatminsizliği arasındaki bağlantıyı incelemişlerdir. Çalışma 118 erkek ve kız üniversite öğrencisinden oluşan bir örnekleme araştırıldı. Sonuçlar, güvensiz bağlanan bireylerin (kaygılı-kararsız veya kaçınan) güvenli bir yetişkin bağlanma stiline sahip olanlara göre daha fazla ilişkiye özgü irrasyonel inançları desteklediğini göstermiştir. Dahası, hem güvensiz bir yetişkin bağlanma stili hem de ilişkiye özgü irrasyonel inançlara olan daha güçlü bağlılık, ilişki tatmininin azalması ile doğrudan ilişkili olduğu saptanmıştır.

Feeney ve Noller (1990) yetişkin romantik ilişkilerinde bağlanma stilleri ile ilgili yaptıkları çalışmada 374 lisans öğrencisine (162 erkek ve 212 kadın), bağlanma stili, bağlanma öyküsü, ilişkilerle ilgili inançlar, benlik saygısı, saplantılı aşk, sevgi, aşk bağımlılığı ve aşk stillerine ilişkin anket ölçümleri uygulanmıştır. Katılımcıların yaşları 17 ile 58 arasında değişmekteydi ve üçte ikisinden biraz fazlası 17 ile 19 arasındaydı. Deneklerin çoğu bekardı (4'ü birlikte yaşıyor, 3'ü boşanmış ve 22'si evli). Bağlanma stili, kuramsal olarak beklenen bağlanma tarihi ve ilişkiler hakkındaki inançlarla ilişkilendirilmiştir. Güvenli bir şekilde bağlanan bireyler, erken aile ilişkileri hakkında nispeten olumlu algılamalar içinde olduklarını göstermiştir. Kaçınan bireyler büyük olasılıkla çocuklukta annelerinden ayrılık yaşadıklarını ve başkalarına güvensizliklerini dile getirdiler. Endişeli-kararsız bireylerin babalarını destekleyici olarak görme olasılıkları, kaçınan bireylere göre daha azdı ve bağımsızlık eksikliği ve ilişkilerde derin bir bağlılık arzusu bildirdiler. Benlik saygısı ölçüsü ve aşk biçimlerini ölçen ölçeklerin her biri ayrı ayrı faktör analizine tabi tutulmuştur. Ortaya çıkan faktörlerden türetilen ölçek puanlarına dayalı analizler, bağlanma stiline benlik saygısı ve diğer teorik çerçevelerde tartışılan çeşitli sevgi biçimleriyle de güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu göstermiştir. Sonuçlar, bağlanma teorisinin yetişkinlerin aşk ilişkileri hakkında yararlı bir bakış açısı sunduğunu göstermektedir.

Simpson (1990) tarafından yapılan çalışmada, 144 flört çifti içeren boylamsal bir çalışmada güvenli, endişeli ve kaçınmacı bağlanma stillerinin romantik ilişkiler üzerindeki etkisini inceledi. Erkeklerin ve kadınların ortalama yaşları sırasıyla 19.4 ve 18.7 idi. Arkadaşlık ilişkisinin ortalama süresi 13,5 aydı. Çiftlerin %92'sinden fazlası 1 aydan fazla süredir flört etmekteydi. Hem erkekler hem de kadınlar için güvenli bağlanma stili ile bağlananların, endişeli veya kaçınmacı bağlanma stili ile bağlananlara göre daha fazla karşılıklı bağımlılık, bağlılık, güven ve memnuniyet duydukları gözlemlendi. Endişeli ve kaçınan tarzda bağlananlar, ilişkide daha az

sıklıkla olumlu duygular ve daha sık olumsuz duygular yaşadıkları kaydedilirken, bunun tersi güvenli stil için doğrudur. Altı aylık takip görüşmeleri ile çözümlenler arasında kaçınan erkeklerin çözümlenme sonrası diğer insanlara göre önemli ölçüde daha az duygusal sıkıntı yaşadıkları saptandı.

Priel, Mitranı ve Shaha (1998) ergenlerde yakınlık ve bağlanma stillerini araştırdıkları çalışmada iki yatılı okulda 10-12. Sınıflarda (ortalama yaş = 16,7 yıl) devam eden, 101 kız ve 83 erkek olmak üzere toplam 184 ergen değerlendirilmiştir. Bulgular, karşılıklılığın yaşandığı romantik ilişkilerde güvenli ve korkulu bağlanma stili ortaya konulurken; karşılıklılık ve yakınlığın daha az yaşandığı ilişkilerde saplantılı ve kayıtsız bağlanma stilleri olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizine ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma 18-30 yaş aralığındaki bireylerin bağlanma stiline, eş seçimi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiş bir çalışmadır.

Bu çalışma genel tarama modelinin bir alt türü olan ilişkisel bir tarama modelidir.

3.2. Araştırmanın Hedefi ve Örnekleme

Araştırmanın hedef evreni 18-30 yaş arasındadır. Pandemiden dolayı çevrimiçi şekilde uygulandığı için şehir sınırlaması getirilmemiştir. Ölçek 430 kişiye uygulanmıştır, bazı ölçekler eksik ve hatalı olduğu için değerlendirilmeye katılmamış olup, çalışmaya 202 kadın (%51,0) ve 194 erkek (%49,0) olmak üzere toplam 396 kişi katılımcının yanıtladığı veri toplama araçları değerlendirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada “Eş Seçme Stratejileri Envanteri”, “İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)” veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Ayrıca çalışmaya katılan bireylerin, demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Sosyodemografik Bilgi Formu” da veri toplama araçları arasındadır.

3.3.1. Sosyodemografik bilgi formu

Araştırmacı tarafından düzenlenen sosyodemografik bilgi formunda, katılımcıların cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, mesleği, eğitim durumu, ebeveynlerinin eğitim seviyesi, aile tipi, gelir düzeni ve evlilik modelleri ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Katılımcıların kimlik bilgilerini içeren sorular yönetilmemiştir.

3.3.2. Eş seçme stratejileri envanteri

Eş seçme ve stratejileri envanteri Altuntaş ve Atli tarafından geliştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda ise bulgular psikometrik olarak güvenilir ve geçerli olduğu tespit edilmiştir. Ölçek üniversite seviyesinde farklı yaş gruplarına uygulanabileceği de belirtilmiştir.

Ölçme aracı yedi alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; aile kurumu ve güven, sosyo-ekonomik durum, dini ve siyasi benzerlik, fiziksel özellik, bekaret, çocuk bakımı ve aşktır.

Envanter 28 maddeden oluşmakta ve 9’lu likert tipinde derecelenmektedir. “Hiç Katılmıyorum” ile “Tamamen katılıyorum” arasında sıralanmış şekildedir. “Tamamen katılıyorum” 9 puana karşılık gelirken “Hiç katılmıyorum” 1 puana karşılık gelmektedir. Alt boyutların değerlendirilmesi; aile kurumu ve güven (14-17-20-21-24-25-27-28), sosyo- ekonomik durum (4-12-18-26), dini ve siyasi benzerlik (2-5-10-19), fiziksel özellik (1- 6-9), bekaret (8-15-23), çocuk bakımı (7-11-16) ve aşk (3-13-22) soruların cevaplarını kapsamaktadır. Envanterde alt boyutlar için alınacak yüksek puanlarla bireyin eş seçme strateji hiyerarşisi belirlenecektir.

3.3.3. İlişki ölçekleri anketi (İÖA)

Ebeveyne yönelik bağlanmayı ölçmek için Griffin ve Bartholomew’in (1994) geliştirdiği, Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını Sümer ve Güngör’ün (1999) yaptığı ‘İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)’ kullanılacaktır. Ölçeğin dört alt boyutu vardır. Bunlar; güvenli, korkulu ve saplantılı ve kayıtsız bağlanma stilinden oluşmaktadır.

Envanter 30 maddeden oluşmakta 7’li likert tipinde derecelenmektedir. “Beni hiç tanımlamıyor” 1 puana karşılık gelirken “Tamamıyla beni tanımlıyor” 7 puana denk gelmektedir. Ölçekte toplam 17 madde kullanılmaktadır. Güvenli ve kayıtsız bağlanma stilleri beşer maddeyle ölçülürken, saplantılı ve korkulu bağlanma stilleri dörder madde ile ölçülmektedir. Ölçekteki 5 numaralı madde hem düze hem ters olarak kullanılmaktadır. Ölçekteki diğer ters maddeler 7,17 olarak belirlenmiştir. Güvenli bağlanma (3, 7, 8, 10, 17), korkulu bağlanma (1, 4, 9, 14), saplantılı bağlanma (5, 6, 11,15), kayıtsız bağlanma (2, 5, 12, 13, 16) maddeleri ile ölçülmektedir. Dört bağlanma stilini yansıtan sürekli puanlar bu stilleri ölçmeyi hedefleyen maddelerin toplanmasından ve bu toplamın her bir alt ölçekteki madde sayısına bölünmesinden elde edilmektedir.

Elde edilen sürekli puanlar katılımcıları bağlanma stilleri içerisinde gruplandırmak için de kullanılmaktadır. Gruplandırma sürecinde her bir katılımcı, en yüksek puana sahip olduğu bağlanma kategorisine atanmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Tablo 1. Sosyodemografik Değişkenler İçin Sayı ve Yüzde Dağılımının İncelenmesi

Değişkenler	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)	
Cinsiyet	Kadın	202	51
	Erkek	194	49
Medeni Durum	Evli	22	5.6
	Bekar	263	66.4
	İlişkisi Var	111	28
Eğitim Durumu	Üniversite	354	89.4
	Yüksek Lisans/Doktora	42	10.6
Ekonomik Durum	Düşük	44	11.1
	Orta	279	70.5
	Yüksek	73	18.4
Yaş Grup	18-21 yaş arası	144	36.4
	22-24 yaş arası	147	37.1
	25-30 yaş arası	105	26.5
Anne Eğitim Durumu	İlkokul/Ortaokul	185	46.7
	Lise	115	29
	Üniversite	96	24.2
Baba Eğitim Durumu	İlkokul/Ortaokul	109	27.5
	Lise	137	34.6
	Üniversite	150	37.9
Aile Tipi	Çekirdek Aile	300	75.8
	Geniş Aile	83	21
	Boşanmış Aile	13	3.3
Anne Çalışma Durumu	Ev Hanımı	287	72.5
	Çalışan- Emekli	109	27.5
Ebeveynlerinin Evlilik Modeli	Görücü Usulü	283	71.5
	Flört	113	28.5

Çalışmaya 202 kadın (%51.0) ve 194 erkek (%49.0) olmak üzere toplam 396 kişi araştırmaya katılmıştır. Katılımcıların 263'ü bekar (%66.4), 22'si evli (%5.6) ve 111 kişinin ilişkisi var (%28.0) olduğu saptanmıştır. Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde, yüksek lisans mezunu 42 kişi (%10.6) ve üniversite mezunu 354 kişi (%89.4) olduğu bulunmuştur. Ekonomik durumu düşük düzeyde olan 44 kişi (%11.1), orta düzeyde olan 279 kişi (%70.5) ve iyi düzeyde olan 73 kişi (%18.4) bulunmaktadır. Katılımcıların yaş dağılımı incelendiğinde 18-21 yaş arası 144 kişi (%36.4), 22-24 yaş arası 147 kişi (%37.1) ve 25-30 yaş arası 105 kişi (%26.5) olduğu saptanmıştır. Katılımcıların anne eğitim durumu incelendiğinde ilkokul/ortaokul mezunu olan 185 kişi (%46.7), lise mezunu olan 115 kişi (%29.0) ve üniversite mezunu olan 96 kişi

(%24.2) olduğu ve baba eğitim durumu incelendiğinde ise ilkokul/ortaokul mezunu olan 109 kişi (%27.5), lise mezunu olan 137 kişi (%34.6) ve üniversite mezunu olan 150 kişi (%37.9) olduğu saptanmıştır. Araştırmada aile tipi incelendiğinde çekirdek aile 300 kişi (%75.8), geniş aile 83 kişi (%21.0) ve boşanmış aile sayısı 13 (%3.3) olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların anne çalışma durumu incelendiğinde ev hanımı olan 287 kişi (%72.5) ve çalışan-emekli 109 kişi (%27.5) olduğu bulunmuştur. Katılımcıların ebeveynlerinin evlilik modeli incelendiğinde ise 283 kişi görücü usulü (%71.5) ve 113 kişi flört ederek (%28.5) evlendiği saptanmıştır.

Tablo 2. Çalışmada Kullanılan İlişki Ölçekleri Anketi ve Eş Seçme Stratejileri Envanteri Ölçeklerin Genel Toplam Puanları ve Alt Boyut Puanlarının Betimleyici İstatistik Tablosu

	Değişkenler	En Küçük Değer	En Büyük Değer	$\bar{x}$	SS
İlişki Ölçekleri Anketi	Güvenli Bağlanma Alt Boyut	8	33	19.84	4.65
	Korkulu Bağlanma Alt Boyutu	4	25	16.90	3.65
	Saplantılı Bağlanma Alt Boyutu	10	22	16.91	2.54
	Kayıtsız Bağlanma Alt Boyutu	8	34	21.82	4.55
Eş Seçme Stratejileri Envanteri	Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut	11	49	31.94	6.36
	Sosyo-ekonomik Durum Alt Boyutu	4	28	15.57	5.32
	Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyutu	4	26	14.88	3.98
	Fiziksel Özellik Alt Boyutu	3	21	12.60	3.64
	Bekaret Alt Boyutu	3	19	12.11	2.68
	Çocuk Bakımı Alt Boyutu	3	21	11.47	3.29
	Aşk Alt Boyutu	3	21	12.26	3.33

Çalışmada kullanılan İlişki Ölçekleri Anketi'nin güvenli bağlanma alt boyut toplam puanının en düşük değeri 8 ve en yüksek değeri ise 33 puan aldığı bulunmuştur. Korkulu bağlanma alt boyut toplam puanının en düşük değeri 4 ve en yüksek değeri ise 25 puan aldığı bulunmuştur. Saplantılı bağlanma alt boyut toplam puanının en düşük değeri 10 ve en yüksek değeri ise 22 puan aldığı bulunmuştur. Kayıtsız

bağlanma alt boyut toplam puanının en düşük değeri 8 ve en yüksek değeri ise 34 puan aldığı bulunmuştur.

Çalışmada kullanılan Eş Seçme Stratejileri Envanteri Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puanının en düşük değeri 11 ve en yüksek değeri ise 49 puan aldığı bulunmuştur. Sosyo-ekonomik Durum alt boyut toplam puanının en düşük değeri 4 ve en yüksek değeri ise 28 puan aldığı bulunmuştur. Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyut toplam puanının en düşük değeri 4 ve en yüksek değeri ise 26 puan aldığı bulunmuştur. Fiziksel Özellik alt boyut toplam puanının en düşük değeri 3 ve en yüksek değeri ise 21 puan aldığı bulunmuştur. Bekaret alt boyut toplam puanının en düşük değeri 3 ve en yüksek değeri ise 19 puan aldığı bulunmuştur. Çocuk Bakımı alt boyut toplam puanının en düşük değeri 3 ve en yüksek değeri ise 21 puan aldığı bulunmuştur. Aşk alt boyut toplam puanının en düşük değeri 3 ve en yüksek değeri ise 21 puan aldığı bulunmuştur.

Tablo 3. Kullanılan Ölçekler İçin İç Tutarlılık Güvenirlik Katsayıları

Ölçek	Alt Boyutlar	K	Cronbach Alfa
İlişki Ölçeği	İlişki Ölçeği Genel Toplam	30	0.763
Eş Seçme Strateji Envanteri	Eş Seçme Genel Toplam	28	0.853

Çalışmada kullanılan İlişki Ölçekleri Anketinin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı, 0.763 olarak hesaplanmıştır.

Çalışmada kullanılan Eş Seçme Stratejileri Envanteri Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı, 0.853 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4. Araştırma Ölçek ve Alt Boyutları Arası İlişkilerin İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	1	2	3	4
Güvenli Bağlanma Alt Boyut	1			
Korkulu Bağlanma Alt Boyutu	-0.129*			
Saplantılı Bağlanma Alt Boyutu	-0.096	0.620***		
Kayıtsız Bağlanma Alt Boyutu	0.375***	0.117*	0.436***	
Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut	0.122*	0.582***	0.659***	0.541***
Sosyoekonomik Durum Alt Boyutu	0.524***	0.157**	0.512***	0.758***
Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyutu	0.138***	0.229***	0.169**	0.480***
Fiziksel Özellik Alt Boyutu	-0.236***	0.534***	0.827***	0.640***
Bekaret Alt Boyutu	-0.159**	0.616***	0.426***	-0.166**
Çocuk Bakımı Alt Boyutu	-0.160**	0.277***	0.271***	0.413***
Aşk Alt Boyutu	-0.070	0.507***	0.582***	0.631***

1: Güvenli Bağlanma; 2: Korkulu Bağlanma; 3: Saplantılı Bağlanma 4: Kayıtsız Bağlanma;
*p<0.05; **p<0.01; ***p<0.001.

İlişki Ölçekleri Anketi'nin Güvenli bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri Aile Kurumu ve Güven alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde düşük seviyede bir ilişki vardır ($r=0.122$; $p<0.05$). İlişki Ölçekleri Anketi'nin Güvenli bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri Sosyo-ekonomik Durum alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r=0.524$; $p<0.001$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Güvenli bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r=0.138$; $p<0.001$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Güvenli bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri Fiziksel Özellik alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde düşük seviyede bir ilişki vardır; $r= -0.236$; $p<0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Güvenli bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri Bekaret alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde düşük seviyede bir ilişki vardır; $r= -0.159$; $p<0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Güvenli bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri Çocuk Bakımı alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel

olarak anlamlı negatif yönde düşük seviyede bir ilişki vardır; $r = -0.160$; $p < 0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Güvenli bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri Aşk alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki yoktur; $r = -0.070$; $p > 0.05$.

İlişki Ölçekleri Anketi'nin Korkulu bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Aile Kurumu ve Güven alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r = 0.582$; $p < 0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Korkulu bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri Sosyo-ekonomik Durum alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde düşük seviyede bir ilişki vardır; $r = 0.157$ $p < 0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Korkulu bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde düşük seviyede bir ilişki vardır; $r = 0.229$ $p < 0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Korkulu bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Fiziksel Özellik alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r = 0.534$ $p < 0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Korkulu bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Bekaret alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r = 0.616$; $p < 0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Korkulu bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Çocuk Bakımı alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde düşük seviyede bir ilişki vardır; $r = 0.277$; $p < 0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Korkulu bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Aşk alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r = 0.507$; $p < 0.01$.

İlişki Ölçekleri Anketi'nin Saplantılı bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Aile Kurumu ve Güven alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde iyi seviyede bir ilişki vardır; $r = 0.659$; $p < 0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Saplantılı bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Sosyo-ekonomik Durum alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r = 0.512$; $p < 0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Saplantılı bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde düşük seviyede bir ilişki vardır; $r = 0.169$; $p < 0.01$. İlişki

Ölçekleri Anketi'nin Saplantılı bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Fiziksel Özellik alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde çok iyi seviyede bir ilişki vardır; $r=0.827$; $p<0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Saplantılı bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Bekaret alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r=0.426$; $p<0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Saplantılı bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Bekaret alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r=0.426$; $p<0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Saplantılı bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Çocuk Bakımı alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde düşük seviyede bir ilişki vardır; $r=0.271$; $p<0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin Saplantılı bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Aşk alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r=0.582$; $p<0.01$.

İlişki Ölçekleri Anketi'nin kayıtsız bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Aile Kurumu ve Güven alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r=0.541$; $p<0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin kayıtsız bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Sosyo-ekonomik Durum alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde iyi seviyede bir ilişki vardır; $r=0.758$; $p<0.001$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin kayıtsız bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r=0.480$; $p<0.001$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin kayıtsız bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Fiziksel Özellik alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde iyi seviyede bir ilişki vardır; $r=0.640$; $p<0.001$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin kayıtsız bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Bekaret alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde zayıf seviyede bir ilişki vardır; $r=-0.166$; $p<0.01$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin kayıtsız bağlanma alt boyutu ile Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Çocuk Bakımı alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak pozitif yönde orta seviyede bir ilişki vardır; $r=0.413$; $p<0.001$. İlişki Ölçekleri Anketi'nin kayıtsız bağlanma alt boyutu ile Eş

Seçme Stratejileri Envanteri'nin Aşk alt boyutu toplam puanı arasında istatistiksel olarak pozitif yönde iyi seviyede bir ilişki vardır; $r=0.631$; $p<0.001$.

Tablo 5. Cinsiyet Değişkeni İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi

Ölçek / Alt Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	T	Sd	P
Güvenli Bağlanma Alt Boyut	Kadın	202	18.5941	4.37127	-5.633	394	0.000***
	Erkek	194	21.1289	4.58302			
Korkulu Bağlanma Alt Boyut	Kadın	202	17.3168	3.54763	2.337	394	0.020*
	Erkek	194	16.4639	3.71403			
Saplantılı Bağlanma Alt Boyut	Kadın	202	17.2475	2.47738	2.706	394	0.007**
	Erkek	194	16.5619	2.56497			
Kayıtsız Bağlanma Alt Boyut	Kadın	202	22.1287	4.4569	1.365	394	0.173
	Erkek	194	21.5052	4.63289			

*** $p<0.001$; ** $p<0.01$; * $p<0.05$

Cinsiyet değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin alt boyut puan ortalamaları arası fark, Bağımsız Örnek t-Testi ile incelenmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin Güvenli Bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(394) = -5.633$; $p<0.001$. Erkek katılımcıların Güvenli Bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları, kadın katılımcıların Güvenli Bağlanma alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre erkekler kadınlardan daha fazla Güvenli Bağlanma puanı elde etmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin Korkulu Bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(394) = 2.337$; $p<0.05$. Kadın katılımcıların Korkulu Bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları, erkek katılımcıların Korkulu Bağlanma alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre kadınlar erkeklerden daha fazla Korkulu Bağlanma puanı elde etmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin Saplantılı Bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(394) = 2.706$; $p<0.01$. Kadın katılımcıların Saplantılı Bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları, erkek katılımcıların Saplantılı Bağlanma alt boyut toplam puan

ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre kadınlar erkeklerden daha fazla Saplantılı Bağlanma puanı elde etmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin Kayıtsız Bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(394)= 1.365$; $p>0.05$.

Tablo 6. Cinsiyet Değişkeni İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi

Ölçek / Alt Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	T	Sd	P																																																																				
Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut	Kadın	202	32.2376	6.55121	0.943	394	0.346																																																																				
	Erkek	194	31.634	6.16484				Sosyoekonomik Durum Alt Boyut	Kadın	202	15.2277	5.21742	-1.292	394	0.197	Erkek	194	15.9175	5.40614	Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyut	Kadın	202	14.7871	4.07507	-0.467	394	0.641	Erkek	194	14.9742	3.88892	Fiziksel Özellik Alt Boyut	Kadın	202	13.4703	3.58293	5.03	394	0.000***	Erkek	194	11.6856	3.47293	Bekaret Alt Boyut	Kadın	202	12.0743	2.55281	-0.298	394	0.766	Erkek	194	12.1546	2.80577	Çocuk Bakımı Alt Boyut	Kadın	202	11.5644	3.43501	0.569	394	0.57	Erkek	194	11.3763	3.13226	Aşk Alt Boyut	Kadın	202	12.6733	3.46585	2.568	394	0.011*
Sosyoekonomik Durum Alt Boyut	Kadın	202	15.2277	5.21742	-1.292	394	0.197																																																																				
	Erkek	194	15.9175	5.40614				Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyut	Kadın	202	14.7871	4.07507	-0.467	394	0.641	Erkek	194	14.9742	3.88892	Fiziksel Özellik Alt Boyut	Kadın	202	13.4703	3.58293	5.03	394	0.000***	Erkek	194	11.6856	3.47293	Bekaret Alt Boyut	Kadın	202	12.0743	2.55281	-0.298	394	0.766	Erkek	194	12.1546	2.80577	Çocuk Bakımı Alt Boyut	Kadın	202	11.5644	3.43501	0.569	394	0.57	Erkek	194	11.3763	3.13226	Aşk Alt Boyut	Kadın	202	12.6733	3.46585	2.568	394	0.011*	Erkek	194	11.8196	3.13156								
Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyut	Kadın	202	14.7871	4.07507	-0.467	394	0.641																																																																				
	Erkek	194	14.9742	3.88892				Fiziksel Özellik Alt Boyut	Kadın	202	13.4703	3.58293	5.03	394	0.000***	Erkek	194	11.6856	3.47293	Bekaret Alt Boyut	Kadın	202	12.0743	2.55281	-0.298	394	0.766	Erkek	194	12.1546	2.80577	Çocuk Bakımı Alt Boyut	Kadın	202	11.5644	3.43501	0.569	394	0.57	Erkek	194	11.3763	3.13226	Aşk Alt Boyut	Kadın	202	12.6733	3.46585	2.568	394	0.011*	Erkek	194	11.8196	3.13156																				
Fiziksel Özellik Alt Boyut	Kadın	202	13.4703	3.58293	5.03	394	0.000***																																																																				
	Erkek	194	11.6856	3.47293				Bekaret Alt Boyut	Kadın	202	12.0743	2.55281	-0.298	394	0.766	Erkek	194	12.1546	2.80577	Çocuk Bakımı Alt Boyut	Kadın	202	11.5644	3.43501	0.569	394	0.57	Erkek	194	11.3763	3.13226	Aşk Alt Boyut	Kadın	202	12.6733	3.46585	2.568	394	0.011*	Erkek	194	11.8196	3.13156																																
Bekaret Alt Boyut	Kadın	202	12.0743	2.55281	-0.298	394	0.766																																																																				
	Erkek	194	12.1546	2.80577				Çocuk Bakımı Alt Boyut	Kadın	202	11.5644	3.43501	0.569	394	0.57	Erkek	194	11.3763	3.13226	Aşk Alt Boyut	Kadın	202	12.6733	3.46585	2.568	394	0.011*	Erkek	194	11.8196	3.13156																																												
Çocuk Bakımı Alt Boyut	Kadın	202	11.5644	3.43501	0.569	394	0.57																																																																				
	Erkek	194	11.3763	3.13226				Aşk Alt Boyut	Kadın	202	12.6733	3.46585	2.568	394	0.011*	Erkek	194	11.8196	3.13156																																																								
Aşk Alt Boyut	Kadın	202	12.6733	3.46585	2.568	394	0.011*																																																																				
	Erkek	194	11.8196	3.13156																																																																							

*** $p<0.001$; ** $p<0.01$; * $p<0.05$

Cinsiyet değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Bağımsız Örnek t-Testi ile incelenmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Fiziksel Özellik alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(394)= 5.030$; $p<0.001$. Kadın katılımcıların Fiziksel Özellik alt boyut toplam puan ortalamaları, erkek katılımcıların Fiziksel Özellik alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre kadınlar erkeklerden daha fazla Fiziksel Özellik puanı elde etmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Aşk alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(394)= 2.568$; $p<0.05$. Kadın katılımcıların Aşk alt boyut toplam puan ortalamaları, erkek katılımcıların Aşk alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre kadınlar erkeklerden daha fazla Aşk puanı elde etmiştir.

Kadın ve erkek katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin aile kurumu ve güven alt boyutu ($t_{(394)}=0.943$; $p>0.05$), sosyoekonomik durum ($t_{(394)}=-1.292$; $p>0.05$), dini ve siyasi benzerlik ($t_{(394)}=-0.467$; $p>0.05$), bekaret ($t_{(394)}=-0.298$; $p>0.05$) ve çocuk bakımı ($t_{(394)}=0.569$; $p>0.05$) alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 7. Medeni Durum İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	SS	F	Sd	P
Güvenli Bağlanma Alt Boyut	Evli	22	19.18	4.573		2	
	Bekar	263	19.87	4.778	0.23	393	0.795
	İlişkisi Var	111	19.88	4.366			
Korkulu Bağlanma Alt Boyut	Evli	22	15.09	3.449		2	
	Bekar	263	17.11	3.676	3.317	393	0.037*
	İlişkisi Var	111	16.73	3.548			
Saplantılı Bağlanma Alt Boyut	Evli	22	16	2.76		2	
	Bekar	263	17.07	2.508	2.358	393	0.096
	İlişkisi Var	111	16.7	2.542			
Kayıtsız Bağlanma Alt Boyut	Evli	22	21.72	2.292		2	
	Bekar	263	21.82	4.603	0.005	393	0.995
	İlişkisi Var	111	21.83	4.777			

* $p<0.05$

Medeni durum değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda medeni durum kategorilerine göre İlişki Ölçekleri Anketi'nin Korkulu Bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2,393)=3.317$; $p<0.05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, bekar kişilerin Korkulu Bağlanma alt boyut toplam puan ortalaması, evli ve ilişkisi var olan kişilerin Korkulu Bağlanma alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre bekar olan bireyler Korkulu Bağlanma alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Medeni durum değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin güvenli bağlanma alt boyutu ($F_{(2,393)}=0.230$; $p>0.05$), Saplantılı bağlanma alt boyut ($F_{(2,393)}=2.358$; $p>0.05$) ve kayıtsız bağlanma alt boyut ($F_{(2,393)}=0.005$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 8. Medeni Durum İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	SS	F	Sd	P
Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut	Evli	22	30.54	7.314		2	
	Bekar	263	32.26	6.09	1.183	393	0.307
	İlişkisi Var	111	31.45	6.782			
Sosyoekonomik Durum Alt Boyut	Evli	22	14.9	4.162		2	
	Bekar	263	15.9	5.401	1.563	393	0.211
	İlişkisi Var	111	14.9	5.277			
Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyut	Evli	22	14.86	4.301		2	
	Bekar	263	14.97	3.952	0.265	393	0.767
	İlişkisi Var	111	14.64	4.01			
Fiziksel Özellik Alt Boyut	Evli	22	11.86	2.866		2	
	Bekar	263	12.71	3.574	0.645	393	0.525
	İlişkisi Var	111	12.46	3.914			
Bekaret Alt Boyut	Evli	22	11.5	3.218		2	
	Bekar	263	12.28	2.579	1.69	393	0.186
	İlişkisi Var	111	11.83	2.771			
Çocuk Bakımı Alt Boyut	Evli	22	11.31	3.771		2	
	Bekar	263	11.52	3.254	0.117	393	0.89
	İlişkisi Var	111	11.36	3.291			
Aşk Alt Boyut	Evli	22	11.63	3.485		2	
	Bekar	263	12.21	3.148	0.625	393	0.536
	İlişkisi Var	111	12.46	3.709			

Medeni durum değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda medeni durum kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,393)=1.183$; $p>0.05$.

Medeni durum değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin sosyoekonomik durum alt boyutu ($F(2,393)=1.564$; $p>0.05$), dini ve siyasi benzerlik alt boyutu ($F(2,393)=0.265$; $p>0.05$), fiziksel özellik alt boyutu ($F(2,393)=0.645$; $p>0.05$), bekaret alt boyutu ($F(2,393)=1.690$; $p>0.05$), çocuk bakımı alt boyutu ($F(2,393)=0.117$; $p>0.05$), aşk alt boyutu ($F(2,393)=0.624$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 9. Eğitim Durumu Değişkeni İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	SS	T	Sd	P
Güvenli Bağlanma Alt Boyut	Üniversite	354	19.732	4.5963	-	394	0.195
	Lisansüstü	42	20.714	5.0281	1.297		
Korkulu Bağlanma Alt Boyut	Üniversite	354	16.893	3.6114	-0.1	394	0.92
	Lisansüstü	42	16.952	4.0119			
Saplantılı Bağlanma Alt Boyut	Üniversite	354	16.876	2.5261	-0.816	394	0.415
	Lisansüstü	42	17.214	2.6736			
Kayıtsız Bağlanma Alt Boyut	Üniversite	354	21.698	4.5595	-1.597	394	0.111
	Lisansüstü	42	22.881	4.3684			

Eğitim durumu değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Bağımsız Örnek t-Testi ile incelenmiştir.

Eğitim durumu değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin Güvenli Bağlanma alt boyutu ($t_{(394)}=-1.297$; $p>0.05$), Korkulu Bağlanma alt boyutu ($t_{(394)}=-0.100$; $p>0.05$), Saplantılı Bağlanma alt boyutu ($t_{(394)}=-0.816$; $p>0.05$), Kayıtsız Bağlanma alt boyutu ($t_{(394)}=-1.597$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 10. Eğitim Durumu Değişkeni İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	SS	T	Sd	P
Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut	Üniversite	354	31.893	6.252	-0.45	394	0.66
	Lisansüstü	42	32.357	7.3113			
Sosyoekonomik Durum Alt Boyut	Üniversite	354	15.398	5.3264	-1.82	394	0.07
	Lisansüstü	42	16.976	5.063			
Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyut	Üniversite	354	14.876	4.0235	-0.05	394	0.96
	Lisansüstü	42	14.905	3.648			
Fiziksel Özellik Alt Boyut	Üniversite	354	12.593	3.6253	-0.04	394	0.97
	Lisansüstü	42	12.619	3.7738			
Bekaret Alt Boyut	Üniversite	354	12.133	2.6349	0.413	394	0.68
	Lisansüstü	42	11.952	3.036			
Çocuk Bakımı Alt Boyut	Üniversite	354	11.494	3.3326	0.388	394	0.7
	Lisansüstü	42	11.286	2.9074			
Aşk Alt Boyut	Üniversite	354	12.263	3.2786	0.133	394	0.89
	Lisansüstü	42	12.191	3.7757			

Eğitim durumu değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Bağımsız Örnek t-Testi ile incelenmiştir.

Eğitim durumu değişkeni için Eş Seçme Strateji Envanteri'nin aile kurumu ve güven alt boyutu ($t_{(394)}=-0.447$; $p>0.05$), sosyoekonomik durum ($t_{(394)}=-1.824$; $p>0.05$), dini ve siyasi benzerlik ($t_{(394)}=-0.045$; $p>0.05$), fiziki özellik ($t_{(394)}=-0.043$; $p>0.05$), bekaret ($t_{(394)}=0.413$; $p>0.05$), ocuk bakımı($t_{(394)}=0.388$; $p>0.05$) ve aşk ($t_{(394)}=0.133$; $p>0.05$) alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 11. Anne Eğitim Durumu İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Anne Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	Ss	F	Sd	P
Güvenli Bağlanma Alt Boyut	İlkokul	185	19.7	4.78	0.27	393	0.77
	Lise	115	19.8	4.55			
	Üniversite	96	20.1	4.53			
Korkulu Bağlanma Alt Boyut	İlkokul	185	17.1	3.93	0.48	393	0.62
	Lise	115	16.7	3.39			
	Üniversite	96	16.8	3.4			
Saplantılı Bağlanma Alt Boyut	İlkokul	185	16.8	2.76	0.4	393	0.67
	Lise	115	17.1	2.46			
	Üniversite	96	17	2.17			
Kayıtsız Bağlanma Alt Boyut	İlkokul	185	21.4	4.57	2.03	393	0.13
	Lise	115	22.5	4.26			
	Üniversite	96	21.8	4.8			

Anne eğitim durumu değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda Anne eğitim durumu kategorilerine göre İlişki Ölçekleri Anketi'nin güvenli bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2.393)=0.267$; $p>0.05$.

Anne eğitim durumu değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin korkulu bağlanma alt boyutu ($F_{(2.393)}=0.477$; $p>0.05$), Saplantılı bağlanma alt boyut ($F_{(2.393)}=0.395$; $p>0.05$) ve kayıtsız bağlanma alt boyut ($F_{(2.393)}=2.028$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 12. Anne Eğitim Durumu İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Anne Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	Ss	F	Sd	P
Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut	İlkokul	185	31.4	6.63		2	
	Lise	115	32.4	6.13	1.1	393	0.34
	Üniversite	96	32.3	6.11			
Sosyoekonomik Durum Alt Boyut	İlkokul	185	15.1	5.46		2	
	Lise	115	16.2	5.03	1.83	393	0.16
	Üniversite	96	15.7	5.33			
Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyut	İlkokul	185	14.6	4.08		2	
	Lise	115	15.2	3.81	0.83	393	0.44
	Üniversite	96	15	3.99			
Fiziksel Özellik Alt Boyut	İlkokul	185	12.3	3.93		2	
	Lise	115	13.1	3.38	1.66	393	0.19
	Üniversite	96	12.5	3.31			
Bekaret Alt Boyut	İlkokul	185	12.1	2.76		2	
	Lise	115	11.9	2.68	0.86	393	0.42
	Üniversite	96	12.4	2.51			
Çocuk Bakımı Alt Boyut	İlkokul	185	11.4	3.4		2	
	Lise	115	11.6	3.14	0.23	393	0.79
	Üniversite	96	11.5	3.26			
Aşk Alt Boyut	İlkokul	185	12.1	3.39		2	
	Lise	115	12.5	3.33	0.57	393	0.56
	Üniversite	96	12.2	3.22			

Anne eğitim durumu değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda anne eğitim durumu kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,393)=1.098$; $p>0.05$.

Anne eğitim durumu değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin sosyoekonomik durum alt boyutu ($F(2,393)=1.827$; $p>0.05$), dini ve siyasi benzerlik alt boyutu ($F(2,393)=0.834$; $p>0.05$), fiziksel özellik alt boyutu ($F(2,393)=1.660$; $p>0.05$), bekaret alt boyutu ($F(2,393)=0.861$; $p>0.05$), çocuk bakımı alt boyutu ($F(2,393)=0.234$; $p>0.05$), aşk alt boyutu ($F(2,393)=0.573$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 13. Baba Eğitim Durumu İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Baba Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	SS	F	Sd	P
Güvenli Bağlanma Alt Boyut	İlkokul	109	19.1	4.46		2	
	Lise	137	19.6	4.79	3.5	393	0.031*
	Üniversite	150	20.6	4.57			
Korkulu Bağlanma Alt Boyut	İlkokul	109	17.1	4.18		2	
	Lise	137	16.4	3.69	1.7	393	0.184
	Üniversite	150	17.2	3.14			
Saplantılı Bağlanma Alt Boyut	İlkokul	109	16.9	3.18		2	
	Lise	137	16.9	2.24	0.11	393	0.9
	Üniversite	150	17	2.28			
Kayıtsız Bağlanma Alt Boyut	İlkokul	109	21.4	4.3		2	
	Lise	137	21.6	4.59	1.64	393	0.196
	Üniversite	150	22.3	4.66			

*p<0.05

Baba eğitim durumu değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda Baba eğitim durumu kategorilerine göre İlişki Ölçekleri Anketi'nin güvenli bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2,393)=3.498$; $p<0.05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, babaları üniversite mezunu kişilerin güvenli bağlanma alt boyut toplam puan ortalaması, babaları ilkokul ve lise mezunu olan kişilerin güvenli bağlanma alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre babaları üniversite mezunu kişilerin güvenli bağlanma alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Baba eğitim durumu değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin korkulu bağlanma alt boyutu ($F(2,393)=1.702$; $p>0.05$), Saplantılı bağlanma alt boyut ($F(2,393)=0.105$; $p>0.05$) ve kayıtsız bağlanma alt boyut ($F(2,393)=1.636$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 14. Baba Eğitim Durumu İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Baba Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	Ss	F	Sd	P
Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut	İlkokul	109	31.5	7.3	3.44	393	0.033*
	Lise	137	31.2	6.06			
	Üniversite	150	33	5.77			
Sosyoekonomik Durum Alt Boyut	İlkokul	109	15.2	5.44	3.06	393	0.048*
	Lise	137	15	4.98			
	Üniversite	150	16.4	5.44			
Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyut	İlkokul	109	14.7	4.41	4.64	393	0.010*
	Lise	137	14.2	3.91			
	Üniversite	150	15.6	3.6			
Fiziksel Özellik Alt Boyut	İlkokul	109	12.6	4.4	0.21	393	0.812
	Lise	137	12.5	3.4			
	Üniversite	150	12.7	3.23			
Bekaret Alt Boyut	İlkokul	109	12	2.83	1.73	393	0.179
	Lise	137	11.8	2.77			
	Üniversite	150	12.4	2.45			
Çocuk Bakımı Alt Boyut	İlkokul	109	11.6	3.81	3.39	393	0.035*
	Lise	137	10.9	3.21			
	Üniversite	150	11.9	2.87			
Aşk Alt Boyut	İlkokul	109	12.1	3.67	1.36	393	0.258
	Lise	137	12	3.22			
	Üniversite	150	12.6	3.16			

*p<0.05

Baba eğitim durumu değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda baba eğitim durumu kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2.393)=3.443$; $p<0.05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, baba eğitim durumu üniversite mezunu olan kişilerin Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puan ortalaması, baba eğitim durumu ilkokul ve lise mezunu olan kişilerin Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre baba eğitim durumu üniversite mezunu olan bireyler Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Baba eğitim durumu kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Sosyoekonomik Durum alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak

anlamli bir farklılık vardır; $F(2.393)=3.062$; $p<0.05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, baba eğitim durumu üniversite mezunu olan kişilerin Sosyoekonomik Durum alt boyut toplam puan ortalaması, baba eğitim durumu ilkokul ve lise mezunu olan kişilerin Sosyoekonomik Durum alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre baba eğitim durumu üniversite mezunu olan bireyler Sosyoekonomik Durum alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Baba eğitim durumu kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2.393)=4.639$; $p<0.05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, baba eğitim durumu üniversite mezunu olan kişilerin Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyut toplam puan ortalaması, baba eğitim durumu ilkokul ve lise mezunu olan kişilerin Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre baba eğitim durumu üniversite mezunu olan bireyler Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Baba eğitim durumu kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Çocuk Bakımı alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2.393)=3.393$; $p<0.05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, baba eğitim durumu üniversite mezunu olan kişilerin Çocuk Bakımı alt boyut toplam puan ortalaması, baba eğitim durumu ilkokul ve lise mezunu olan kişilerin Çocuk Bakımı alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre baba eğitim durumu üniversite mezunu olan bireyler Çocuk Bakımı alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Baba eğitim durumu değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin fiziksel özellik alt boyutu ($F(2.393)= 0.208$; $p>0.05$), bekaret alt boyutu ($F(2.393)= 1.727$; $p>0.05$), aşk alt boyutu ($F(2.393)= 1.360$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 15. Aile Tipi İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Aile Tipi	N	$\bar{x}$	SS	F	Sd	P
Güvenli Bağlanma Alt Boyut	Çekirdek Aile	300	19.9	4.51		2	
	Geniş Aile	83	19.7	5.23	0.06	393	0.943
	Boşanmış Aile	13	20.1	4.21			
Korkulu Bağlanma Alt Boyut	Çekirdek Aile	300	16.9	3.67		2	
	Geniş Aile	83	16.9	3.58	0.13	393	0.877
	Boşanmış Aile	13	17.4	3.91			
Saplantılı Bağlanma Alt Boyut	Çekirdek Aile	300	17	2.61		2	
	Geniş Aile	83	16.5	2.24	1.51	393	0.223
	Boşanmış Aile	13	16.5	2.6			
Kayıtsız Bağlanma Alt Boyut	Çekirdek Aile	300	22.1	4.48		2	
	Geniş Aile	83	20.7	4.61	3.84	393	0.022*
	Boşanmış Aile	13	23.1	4.65			

*p<0.05

Aile Tipi durumu değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda Aile Tipi durumu kategorilerine göre İlişki Ölçekleri Anketi'nin kayıtsız bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2,393)= 3.835$; $p<0.05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, boşanmış aile tipine sahip kişilerin kayıtsız bağlanma alt boyut toplam puan ortalaması, çekirdek ve geniş aile tipine sahip kişilerin kayıtsız bağlanma alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre boşanmış aile tipine sahip kişiler kayıtsız bağlanma alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Aile tipi durumu değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin korkulu bağlanma alt boyutu ($F(2,393)=0.131$; $p>0.05$), Saplantılı bağlanma alt boyut ($F(2,393)= 1.507$; $p>0.05$) ve güvenli bağlanma alt boyut ($F(2,393)= 0.059$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 16. Aile Tipi Durumu İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Aile Tipi	N	$\bar{x}$	SS	F	Sd	P
Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut	Çekirdek Aile	300	32.2	6.54		2	
	Geniş Aile	83	31.1	5.75	0.94	393	0.39
	Boşanmış Aile	13	31.8	5.94			
Sosyoekonomik Durum Alt Boyut	Çekirdek Aile	300	15.8	5.21		2	
	Geniş Aile	83	14.7	5.54	1.41	393	0.25
	Boşanmış Aile	13	16.2	6.15			
Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyut	Çekirdek Aile	300	14.9	3.91		2	
	Geniş Aile	83	14.6	4.25	0.45	393	0.64
	Boşanmış Aile	13	15.5	4.03			
Fiziksel Özellik Alt Boyut	Çekirdek Aile	300	12.8	3.67		2	
	Geniş Aile	83	11.8	3.47	2.68	393	0.07
	Boşanmış Aile	13	12.5	3.48			
Bekaret Alt Boyut	Çekirdek Aile	300	12.1	2.77		2	
	Geniş Aile	83	12.2	2.45	0.26	393	0.77
	Boşanmış Aile	13	11.7	1.8			
Çocuk Bakımı Alt Boyut	Çekirdek Aile	300	11.5	3.24		2	
	Geniş Aile	83	11.3	3.56	0.25	393	0.78
	Boşanmış Aile	13	11.7	2.75			
Aşk Alt Boyut	Çekirdek Aile	300	12.4	3.47		2	
	Geniş Aile	83	11.7	2.87	1.35	393	0.26
	Boşanmış Aile	13	12.1	2.29			

Aile tipi durumu değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda Aile tipi durumu kategorilerine göre Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F(2,393)=0.944$; $p>0.05$.

Aile tipi durumu değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin sosyoekonomik durum alt boyutu ($F(2,393)=1.407$; $p>0.05$), dini ve siyasi benzerlik alt boyutu ($F(2,393)=0.453$; $p>0.05$), fiziksel özellik alt boyutu ($F(2,393)=2.684$; $p>0.05$), bekaret alt boyutu ($F(2,393)=0.260$; $p>0.05$), çocuk bakımı alt boyutu ($F(2,393)=0.249$; $p>0.05$), aşk alt boyutu ($F(2,393)=1.345$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 17. Ekonomik Durum Değişkeni İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Ekonomik Durum	N	$\bar{x}$	SS	F	Sd	P
Güvenli Bağlanma Alt Boyut	Düşük	44	19.2	4.09	0.68	393	0.506
	Orta	279	19.8	4.68			
	Yüksek	73	20.3	4.86			
Korkulu Bağlanma Alt Boyut	Düşük	44	18.6	3.47	5.69	393	0.004*
	Orta	279	16.8	3.59			
	Yüksek	73	16.4	3.75			
Saplantılı Bağlanma Alt Boyut	Düşük	44	18.3	2.95	8.59	393	0.000***
	Orta	279	16.9	2.45			
	Yüksek	73	16.3	2.34			
Kayıtsız Bağlanma Alt Boyut	Düşük	44	23.1	4.35	2.42	393	0.09
	Orta	279	21.8	4.59			
	Yüksek	73	21.2	4.44			

***p<0,001; *p<0,05

Ekonomik durum değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda Ekonomik durum kategorilerine göre İlişki Ölçekleri Anketi'nin korkulu bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2.393)= 5.687$; $p<0.05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, ekonomik durumu düşük olan kişilerin korkulu bağlanma alt boyut toplam puan ortalaması, ekonomik durumu orta ve yüksek olan kişilerin korkulu bağlanma alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre ekonomik durumu düşük olan kişiler korkulu bağlanma alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Ekonomik durum kategorilerine göre İlişki Ölçekleri Anketi'nin saplantılı bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2.393)= 8.585$; $p<0.05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, ekonomik durumu düşük olan kişilerin saplantılı bağlanma alt boyut toplam puan ortalaması, ekonomik durumu orta ve yüksek olan kişilerin saplantılı bağlanma alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre

ekonomik durumu düşük olan kişiler saplantılı bağlanma alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Ekonomik durum kategorilerine göre katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin güvenli bağlanma alt boyutu ($F_{(2,393)}=0.682$; $p>0.05$) ve kayıtsız bağlanma alt boyut ($F_{(2,393)}= 2.419$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 18. Ekonomik Durum Değişkeni İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Ekonomik Durum	N	$\bar{x}$	SS	F	Sd	P
Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut	Düşük	44	33.8	6.38		2	
	Orta	279	31.7	6.37	2.09	393	0.125
	Yüksek	73	31.9	6.22			
Sosyoekonomik Durum Alt Boyut	Düşük	44	16.8	4.46		2	
	Orta	279	15.4	5.48	1.33	393	0.265
	Yüksek	73	15.4	5.1			
Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyut	Düşük	44	15.1	3.97		2	
	Orta	279	14.7	3.99	1	393	0.369
	Yüksek	73	15.4	3.95			
Fiziksel Özellik Alt Boyut	Düşük	44	14.4	4.42		2	
	Orta	279	12.5	3.39	7.51	393	0.001**
	Yüksek	73	11.8	3.71			
Bekaret Alt Boyut	Düşük	44	12.5	2.63		2	
	Orta	279	12	2.7	1.09	393	0.339
	Yüksek	73	12.4	2.62			
Çocuk Bakımı Alt Boyut	Düşük	44	11.9	3.38		2	
	Orta	279	11.3	3.33	0.97	393	0.379
	Yüksek	73	11.8	3.08			
Aşk Alt Boyut	Düşük	44	13.3	3.26		2	
	Orta	279	12.2	3.32	2.31	393	0.1
	Yüksek	73	12	3.35			

*** $p<0.01$

Ekonomik durum değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda Ekonomik durum değişkeni kategorilerine göre Eş Seçme Stratejileri Envanteri'nin Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $F_{(2,393)}=2.090$; $p>0.05$.

Ekonomik durum değişkeni kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Fiziksel Özellik alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2,393)=7.514$; $p<0.01$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, ekonomik durumu düşük olan kişilerin Fiziksel Özellik alt boyut toplam puan ortalaması, ekonomik durumu orta ve yüksek olan kişilerin Fiziksel Özellik alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre ekonomik durumu düşük olan kişiler Fiziksel Özellik alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Ekonomik durum değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin sosyoekonomik durum alt boyutu ($F(2,393)=1.332$; $p>0.05$), dini ve siyasi benzerlik alt boyutu ($F(2,393)=0.999$; $p>0.05$), bekaret alt boyutu ($F(2,393)=1.086$; $p>0.05$), çocuk bakımı alt boyutu ($F(2,393)=0.972$; $p>0.05$), aşk alt boyutu ($F(2,393)=2.312$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 19. Anne Çalışma Durumu Değişkeni İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Anne Çalışma Durumu	N	$\bar{x}$	SS	T	Sd	P
Güvenli Bağlanma Alt Boyut	Ev Hanımı	287	19.976	4.7041	0.971	394	0.33
	Çalışan/Emekli	109	19.468	4.494			
Korkulu Bağlanma Alt Boyut	Ev Hanımı	287	16.92	3.6283	0.184	394	0.85
	Çalışan/Emekli	109	16.844	3.7247			
Saplantılı Bağlanma Alt Boyut	Ev Hanımı	287	16.812	2.4551	-1.27	394	0.21
	Çalışan/Emekli	109	17.174	2.7482			
Kayıtsız Bağlanma Alt Boyut	Ev Hanımı	287	21.735	4.5841	-0.62	394	0.53
	Çalışan/Emekli	109	22.055	4.4677			

Anne çalışma durumu değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Bağımsız Örnek t-Testi ile incelenmiştir.

Anne çalışma durumu değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin Güvenli Bağlanma alt boyutu ($t_{(394)}=0.971$; $p>0.05$), Korkulu Bağlanma alt boyutu ($t_{(394)}=0.184$; $p>0.05$), Saplantılı Bağlanma alt boyutu ($t_{(394)}=-1.269$; $p>0.05$),

Kayıtsız Bağlanma alt boyutu ($t_{(394)}=-0.624$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 20. Anne Çalışma Durumu Değişkeni İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Anne Çalışma Durumu	N	$\bar{x}$	SS	T	Sd	P
Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut	Ev Hanımı	287	31.774	6.3555	-	394	0.39
	Çalışan/Emekli	109	32.385	6.3943	0.85		
Sosyoekonomik Durum Alt Boyut	Ev Hanımı	287	15.425	5.4645	-	394	0.39
	Çalışan/Emekli	109	15.936	4.9052	0.85		
Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyut	Ev Hanımı	287	14.815	3.9769	-	394	0.61
	Çalışan/Emekli	109	15.046	4.0055	0.51		
Fiziksel Özellik Alt Boyut	Ev Hanımı	287	12.47	3.5634	-	394	0.27
	Çalışan/Emekli	109	12.927	3.8193	1.12		
Bekaret Alt Boyut	Ev Hanımı	287	12.038	2.7127	-	394	0.36
	Çalışan/Emekli	109	12.312	2.5809	0.91		
Çocuk Bakımı Alt Boyut	Ev Hanımı	287	11.401	3.2122	-	394	0.48
	Çalışan/Emekli	109	11.661	3.486	-0.7		
Aşk Alt Boyut	Ev Hanımı	287	12.24	3.3263	-	394	0.89
	Çalışan/Emekli	109	12.294	3.3536	0.14		

Anne çalışma durumu değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Bağımsız Örnek t-Testi ile incelenmiştir.

Anne çalışma durumu değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t_{(394)}= -0.854$; $p>0.05$.

Anne çalışma durumu değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin sosyoekonomik durum ($t_{(394)}=-0.854$; $p>0.05$), dini ve siyasi benzerlik ($t_{(394)}= -0.514$; $p>0.05$), fiziksel özellik ($t_{(394)}=-1.115$; $p>0.05$), bekaret ($t_{(394)}=-0.908$; $p>0.05$), çocuk bakımı($t_{(394)}=-0.702$; $p>0.05$)ve aşk ($t_{(394)}=-0.142$; $p>0.05$) alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 21. Ebeveynlerinin Evlilik Modeli Durumu Değişkeni İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Ebeveynlerinin Evlilik Modeli	N	$\bar{x}$	Ss	T	Sd	P
Güvenli Bağlanma Alt Boyut	Görücü Usulü	283	19.894	4.6824	0.39	394	0.69
	Flört	113	19.69	4.5749			
Korkulu Bağlanma Alt Boyut	Görücü Usulü	283	17.028	3.7472	1.12	394	0.27
	Flört	113	16.575	3.3907			
Saplantılı Bağlanma Alt Boyut	Görücü Usulü	283	16.936	2.6275	0.31	394	0.76
	Flört	113	16.85	2.3193			
Kayıtsız Bağlanma Alt Boyut	Görücü Usulü	283	21.845	4.6085	0.15	394	0.88
	Flört	113	21.77	4.4159			

Ebeveynlerinin Evlilik Modeli değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Bağımsız Örnek t-Testi ile incelenmiştir.

Ebeveynlerinin Evlilik Modeli değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin Güvenli Bağlanma alt boyutu ($t_{(394)}=0.394$; $p>0.05$), Korkulu Bağlanma alt boyutu ($t_{(394)}=1.116$; $p>0.05$), Saplantılı Bağlanma alt boyutu ($t_{(394)}= 0.307$; $p>0.05$) ,Kayıtsız Bağlanma alt boyutu ($t_{(394)}=0.147$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 22. Ebeveynlerinin Evlilik Modeli Değişkeni İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Bağımsız Örneklem T Testi ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Ebeveynlerinin Evlilik Modeli	N	$\bar{x}$	SS	T	Sd	P
Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut	Görücü Usulü	28 3	31.883	6.5355	-	394	0.77
	Flört	11 3	32.089	5.938			
Sosyoekonomik Durum Alt Boyut	Görücü Usulü	28 3	15.509	5.3966	-	394	0.74
	Flört	11 3	15.708	5.1264			
Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyut	Görücü Usulü	28 3	14.802	4.0366	-	394	0.55
	Flört	11 3	15.071	3.8492			
Fiziksel Özellik Alt Boyut	Görücü Usulü	28 3	12.594	3.7104	-	394	0.98
	Flört	11 3	12.602	3.4603			
Bekaret Alt Boyut	Görücü Usulü	28 3	12.085	2.7855	-	394	0.74
	Flört	11 3	12.186	2.3925			
Çocuk Bakımı Alt Boyut	Görücü Usulü	28 3	11.442	3.232	-	394	0.77
	Flört	11 3	11.549	3.4356			
Aşk Alt Boyut	Görücü Usulü	28 3	12.286	3.3219	-	394	0.77
	Flört	11 3	12.177	3.3627			

Ebeveynlerinin Evlilik Modeli değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Bağımsız Örnek t-Testi ile incelenmiştir.

Ebeveynlerinin Evlilik Modeli değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin aile kurumu ve güven ($t_{(394)}=-0.289$; $p>0.05$), sosyoekonomik durum ($t_{(394)}=-0.336$; $p>0.05$), dini ve siyasi benzerlik ($t_{(394)}=-0.606$; $p>0.05$), fiziksel özellik ($t_{(394)}=-0.020$; $p>0.05$), bekaret ($t_{(394)}=-0.339$; $p>0.05$), çocuk bakımı ($t_{(394)}=-0.292$; $p>0.05$) ve aşk ($t_{(394)}=-0.294$; $p>0.05$) alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 23. Yaş Grupları Değişkeni İçin İlişki Ölçekleri Anketinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Yaş Grupları	N	$\bar{x}$	SS	F	Sd	P
Güvenli Bağlanma Alt Boyut	18-21 yaş arası	144	19.7	4.59		2	
	22-24 yaş arası	147	19.4	4.36	2.29	393	0.103
	25-30 yaş arası	105	20.6	5.04			
Korkulu Bağlanma Alt Boyut	18-21 yaş arası	144	17.9	3.42		2	
	22-24 yaş arası	147	16.4	3.4	8.89	393	0.000***
	25-30 yaş arası	105	16.2	4.01			
Saplantılı Bağlanma Alt Boyut	18-21 yaş arası	144	17.6	2.37		2	
	22-24 yaş arası	147	16.5	2.52	9.51	393	0.000***
	25-30 yaş arası	105	16.5	2.59			
Kayıtsız Bağlanma Alt Boyut	18-21 yaş arası	144	22.5	4.79		2	
	22-24 yaş arası	147	21.5	4.64	2.56	393	0.079
	25-30 yaş arası	105	21.4	3.98			

***p<0,001

Yaş Grupları değişkeni için katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda Yaş Grupları kategorilerine göre İlişki Ölçekleri Anketi'nin korkulu bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2,393) = 8.891$; $p < 0.001$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-21 yaş arasında olan kişilerin korkulu bağlanma alt boyut toplam puan ortalaması, 22-24 yaş arasında ve 25-30 yaş arasında olan kişilerin korkulu bağlanma alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-21 yaş arasında olan kişiler korkulu bağlanma alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Yaş Grupları kategorilerine göre İlişki Ölçekleri Anketi'nin saplantılı bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2,393) = 9.513$; $p < 0.001$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-21 yaş arasında olan kişilerin saplantılı bağlanma alt boyut toplam puan ortalaması, 22-24 yaş arasında ve 25-30 yaş arasında olan kişilerin saplantılı bağlanma alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-21 yaş arasında olan

kişiler saplantılı bağlanma alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Yaş Grupları kategorilerine göre katılımcıların İlişki Ölçekleri Anketi'nin güvenli bağlanma alt boyutu ($F_{(2,393)}=2.290$; $p>0.05$) ve kayıtsız bağlanma alt boyut ($F_{(2,393)}=2.555$; $p>0.05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 24. Yaş Grupları Değişkeni İçin Eş Seçme Strateji Envanterinin Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arası Farkın Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile İncelenmesi

Ölçek/Alt Boyut	Yaş Grupları	N	$\bar{x}$	SS	F	Sd	P
Aile Kurumu ve Güven Alt Boyut	18-21 yaş arası	144	33.7	6.34		2	
	22-24 yaş arası	147	30.6	5.82	9.457	393	0.000***
	25-30 yaş arası	105	31.4	6.62			
Sosyoekonomik Durum Alt Boyut	18-21 yaş arası	144	16.5	5.32		2	
	22-24 yaş arası	147	14.7	5.13	3.919	393	0.021*
	25-30 yaş arası	105	15.5	5.42			
Dini ve Siyasi Benzerlik Alt Boyut	18-21 yaş arası	144	15.5	4.39		2	
	22-24 yaş arası	147	14.3	3.59	3.09	393	0.047*
	25-30 yaş arası	105	14.8	3.82			
Fiziksel Özellik Alt Boyut	18-21 yaş arası	144	13.7	3.58		2	
	22-24 yaş arası	147	12.2	3.42	11.36	393	0.000***
	25-30 yaş arası	105	11.7	3.66			
Bekaret Alt Boyut	18-21 yaş arası	144	12.6	2.62		2	
	22-24 yaş arası	147	11.6	2.53	5.47	393	0.005*
	25-30 yaş arası	105	12.1	2.84			
Çocuk Bakımı Alt Boyut	18-21 yaş arası	144	12	3.54		2	
	22-24 yaş arası	147	11.2	3.04	3.04	393	0.049*
	25-30 yaş arası	105	11.1	3.2			
Aşk Alt Boyut	18-21 yaş arası	144	13	3.43		2	
	22-24 yaş arası	147	11.9	3.21	6.79	393	0.001*
	25-30 yaş arası	105	11.6	3.18			

*** $p<0.001$; ** $p<0.01$; * $p<0.05$

Yaş Grupları değişkeni için katılımcıların Eş Seçme Strateji Envanteri'nin alt boyut toplam puan ortalamaları arası fark Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda Yaş Grupları değişkeni kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F_{(2,393)}=9.457$; $p<0.001$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan

Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-21 yaş arasında olan kişilerin Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puan ortalaması, 22-24 yaş arasında ve 25-30 yaş arasında olan kişilerin Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-21 yaş arasında olan kişiler Aile Kurumu ve Güven alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Yaş Grupları değişkeni kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Sosyoekonomik Durum alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2.393)=3.919$; $p<0,05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-21 yaş arasında olan kişilerin Sosyoekonomik Durum alt boyut toplam puan ortalaması, 22-24 yaş arasında ve 25-30 yaş arasında olan kişilerin Sosyoekonomik Durum alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-21 yaş arasında olan kişiler Sosyoekonomik Durum alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Yaş Grupları değişkeni kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2.393)=3.090$; $p<0.05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-21 yaş arasında olan kişilerin Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyut toplam puan ortalaması, 22-24 yaş arasında ve 25-30 yaş arasında olan kişilerin Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-21 yaş arasında olan kişiler Dini ve Siyasi Benzerlik alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Yaş Grupları değişkeni kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Fiziksel Özellik alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2.393)=11.363$; $p<0.001$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-21 yaş arasında olan kişilerin Fiziksel Özellik alt boyut toplam puan ortalaması, 22-24 yaş arasında ve 25-30 yaş arasında olan kişilerin Fiziksel Özellik alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-21 yaş arasında olan kişiler Fiziksel Özellik alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Yaş Grupları değişkeni kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Bekaret alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2.393)=5.470$; $p<0.01$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-21 yaş arasında olan kişilerin Bekaret alt boyut toplam puan ortalaması, 22-24 yaş arasında ve 25-30 yaş arasında olan kişilerin Bekaret alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-21 yaş arasında olan kişiler Bekaret alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Yaş Grupları değişkeni kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Çocuk Bakımı alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2.393)=3.040$; $p<0.05$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-21 yaş arasında olan kişilerin Çocuk Bakımı alt boyut toplam puan ortalaması, 22-24 yaş arasında ve 25-30 yaş arasında olan kişilerin Çocuk Bakımı alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-21 yaş arasında olan kişiler Çocuk Bakımı alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

Yaş Grupları değişkeni kategorilerine göre Eş Seçme Strateji Envanteri'nin Aşk alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $F(2.393)=6.790$; $p<0.01$. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının bulunması için yapılan Tukey-B (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucuna göre, 18-21 yaş arasında olan kişilerin Aşk alt boyut toplam puan ortalaması, 22-24 yaş arasında ve 25-30 yaş arasında olan kişilerin Aşk alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksektir. Buna göre 18-21 yaş arasında olan kişiler Aşk alt boyut toplam puan ortalamasından daha fazla puan elde etmiştir.

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde; bireyin bağlanma stili ile eş seçimi arasındaki ilişki değerlendirilmiş ve araştırmadan elde edilen verilerin demografik değişkenlere göre anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğine yönelik bulgular yorumlanmıştır. Aynı zamanda yapılan tez literatürde yer alan çalışmalar göz önüne alınarak tartışılmıştır.

Çalışmaya katılan örneklemin sosyo-demografik durumunun incelendiği analizlere bakıldığında ilişki ölçeğinin kadın ve erkek cinsiyetleri arasında alt boyut toplam puanları incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda kadın ve erkek katılımcıların güvenli bağlanma, korkulu bağlanma ve saplantılı bağlanma alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kadın katılımcıların korkulu ve saplantılı bağlanma alt boyut toplam puan ortalaması erkek katılımcıların korkulu ve saplantılı bağlanma alt boyut toplam puan ortalamasından daha yüksek bulunmuştur. Güvenli bağlanmaya bakıldığında ise erkeklerin güvenli bağlanma puanları, kadınların güvenli bağlanma puanlarından daha fazla olduğu saptanmıştır.

Akbağ ve İmamoğlu (2010), araştırmasında korkulu bağlanma cinsiyete göre farklılık göstermiştir. Kadınlar, erkeklere oranla daha fazla korkulu bağlanma geliştirdikleri tespit edilmiştir. Erözkan (2004), çalışmasında güvenli bağlanma stilinde erkeklerden yana anlamlı derecede bir fark tespit etmiştir. Bir başka çalışmada ise Yaşa ve Yıldırım (2019), güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanmanın cinsiyete göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Erkeklerin güvenli bağlanma stiline, kadınlara oranla daha yüksek çıktığı, saplantılı bağlanma stiline ise kadınlarda erkeklere oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Benzer bir çalışmada, Uyar (2019), çalışmasında kadın katılımcıların güvenli bağlanmalarının erkek katılımcılara göre daha düşük olduğunu göstermektedir. Elde edilen bu bulgu, çeşitli çalışmalarla (Konyalıoğlu (2002); Koçak ve Karasu, (2016); Kozalı (2017); Avcı ve Çelikkaleli (2016) tutarlılık göstermektedir. Bu literatür verileri ışığında bulgumuz literatürle uyumlu görünmektedir.

Yapılan analiz sonucunda kadın ve erkek katılımcıların, ESSE fiziksel özellik alt boyutu ve aşk alt boyut toplam puan ortalaması altında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Araştırmamızda fiziksel özellik alt boyutu ve aşk alt boyut

puan ortalamaları kıyaslandığında kadınlar erkeklerden daha yüksek puan elde etmiştir.

Literatüre bakıldığında Soner (2020), çalışmasında Eş Seçme Stratejileri Ölçeği, Aşk Özellik alt boyutu puanlarında kadınların puanları, erkeklerin puanlarından istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu çalışmamızı destekler niteliktedir. Aynı çalışmada Eş Seçme Stratejileri Ölçeği, Fiziksel Özellik alt boyutu puanlarından erkeklerin puanları, kadınların puanlarından istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur. Bahsedilen bulgular yapılan bu çalışmadaki bulgularla benzer nitelikte değildir. Literatürü incelediğimizde Sarı (2008) ve Yıldırım (2007) çalışmaları fiziksel özellik alt boyutu sonucuyla benzer sonuçlar elde etmiştir. Bu farklılığın sebebi olarak evrim kuramına göre, erkeklerin eş seçiminde doğurganlığın simgesi olan fiziksel özellikleri baz almalarının etkisi olduğu düşünülmektedir. Kadınlar kendilerini ve çocuklarını terk etmeyecek statü sahibi bireyleri eş olarak seçerken, erkekler soy devamını sağlamaya yönelik seçimde bulunurlar (Buss, 1999).

Yapılan araştırma sonucu medeni durum açısından incelendiğinde, korkulu bağlanma alt boyutu toplam puan ortalamasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. . Araştırma sonucuna göre bekar katılımcıların ortalaması evli ve ilişki var diyen katılımcıların ortalamasından daha yüksek bulunmuştur. Medeni durum değişkenin kişi sayısı incelendiğinde evlilerin sayısı 21, bekarların sayısı 263, ilişki var diyenlerin sayısı 111'dir. Ateş, (2019) araştırmasında, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri (YIYE II) ölçeğine göre bekar ve evli kişilerin ilişkilerindeki kaçınmacı/korkulu bağlanma stili açısından bekarların puanları, evlilerin puanlarından istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur. Elde edilen bulgularla Butzer ve Campell (2008); Mikulincer vd., (1998) çalışmalarının benzer nitelikte sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. Bekar katılımcılarının puanlarının, evli katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak daha yüksek bulunmasının sebebi olarak, birincil bakıcıyla korkulu bağlanma stili geliştiren çocukların, yetişkinlik döneminde güvene dayalı ilişkiler kuramadığı için bekar olmayı tercih ettikleri düşünülmektedir.

Medeni durum değişkeni ile güvenli bağlanma alt boyut puan ortalaması saplantılı bağlanma alt boyut puan ortalaması ve kayıtsız bağlanma alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sümer (2006), araştırmasında İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) ölçeğine göre bağlanma stilinden elde edilen puanlar medeni duruma göre, bağlanma stilleri bakımından anlamlı

derecede fark göstermediği tespit edilmiştir. Bunun nedeni, örneklem sayısındaki azlık veya gruplara göre katılımcı sayısındaki orantısızlık olarak açıklanmıştır.

İlişki ölçeğinin alt boyutları ile eş seçimi ölçeğinin alt boyutlarıyla eğitim durumu değişkeni ile analiz yapıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatüre bakıldığında, Karakum (2020), araştırmasında, İlişki Ölçekleri Anketine (İÖA) göre eğitim durumu ve bağlanma stilleri karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Ekşi, Özgen ve Kardaş (2017), araştırmasında, Eş Seçimi Stratejileri Envanterine göre eğitim durumu alt boyutu değeri anlamlı sonuç vermemiştir. Eğitim düzeyi, duygusal ilişki üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Çalışmalardan elde edilen bulgular yapılan bu çalışmadaki bulgularla benzer niteliktedir. Ayrıca çalışmamıza, eğitim açısından sadece üniversite ve lisansüstü mezunlarının dahil edilmiş olmasının ve üniversite mezunu 354 kişi, lisansüstü mezununun 42 kişi olmasının da sonuca etki ettiği düşünülmektedir.

İlişki ölçeğinin alt boyutları ile anne eğitim durumu analiz yapıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Akdağ (2011), araştırmasında, İlişki Ölçekleri Anketine (İÖA) göre anne eğitim düzeyleri açısından, gruplar arasında farklılık tespit edilmiştir. Bu farkın saplantılı bağlanma stili geliştiren ergenlerin anneleri ile güvenli ve kayıtsız bağlanma geliştiren ergenlerin annelerinin eğitim düzeyleri arasındaki farklılıktan kaynaklandığı saptanmıştır. Başka bir deyişle saplantılı bağlanma stili geliştiren ergenlerin anneleri kayıtsız ve güvenli bağlanma stili geliştiren ergenlerin annelerinden daha düşük eğitim düzeyine sahiptir. Türkon (2019) ise çalışmasında, anne eğitim düzeyi ile ergenin bağlanma stili arasında ilişki bulamamıştır. Bu sonuç, elimizdeki bulgularla benzerlik gösterirken, literatürdeki benzer çalışmalardan farklı sonuçlar vermiştir.

Eş seçimi ölçeğinin alt boyutları anne eğitim durumu ile analiz yapıldığında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Karakamış (2020), araştırmasında Eş seçme stratejileri envanterinin alt boyutlarından Aile Kurumu ve Güven puanı, sosyoekonomik durum alt boyutu ve bekaret alt boyutu annenin eğitim düzeyine göre farklılaşmakta olduğunu saptamıştır. Annesi ilkökul ve altı mezunu öğrencilerin Aile Kurumu ve Algı düzeyi ile Bekaret alt boyutu yüksek bulunurken, annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin sosyoekonomik durumu yüksek bulunmuştur. Bu bulgu, çalışmamızda elde edilen bulgularla benzerlik göstermemektedir. Bunun nedeninin,

eğitim düzeyi yüksek olan anne katılımcılarının sınırlı sayıda olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

İlişki leğinin alt boyutları ile baba eğitim durumu değişkenine analiz yapıldığında güvenli bağlanma alt boyut toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı derecede fark bulunmuştur. Baba eğitim durumu niversite mezunu olan katılımcıların güvenli bağlanma alt boyut puan ortalaması, baba eğitim durumu lise ve ilköğretim olan katılımcıların güvenli bağlanma alt boyut toplam puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Sonuç olarak babanın eğitim durumu yükseldikçe güvenli bağlanma stili artmaktadır. Fakat korkulu bağlanma, saplantılı bağlanma ve kayıtsız bağlanma stilleri baba eğitim durumu ile analiz yapıldığında farklılık bulunmamıştır. Gümüştepe (2019), çalışmasında, babanın eğitim durumuna yönelik bir değerlendirme yapıldığında, eğitim düzeyi yüksek olan babalara sahip çocukların, akranlarına karşı daha çok bağlılık geliştirdiği tespit edilmiştir. Ebeveynlerin eğitim düzeyi yükseldikçe, çocukların davranışları ve sosyalliği olumlu derecede arttığını yordamaktadır. İlkokul mezunu babaların çocuklarının daha fazla kaçınmalı stile sahip oldukları tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular ve bu çalışmadaki bulgular güvenli bağlanmayla benzerlik gösterirken, kaçınmacı bağlanma stiliyle farklılık göstermektedir. Bu durumun sebebi ise çalışmamızda babanın eğitim düzeyinin eşit dağılmadığı, ilkokul mezunu sayımızın az olduğundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Eş seçimi leğinin alt boyutları ile baba eğitim durumu değişkeni analiz yapıldığında aile kurumu ve güven alt boyutu, sosyoekonomik durum ve alt boyutu, dini ve siyasi benzerlik alt boyutu, ocuk bakımı alt boyutu arasında farklılık bulunmuştur. Baba eğitim durumu niversite mezunu olan katılımcıların, aile kurumu ve güven alt boyutu, sosyoekonomik alt boyutu, dini ve siyasi benzerlik alt boyutu ve ocuk bakımı alt boyutu toplam puan ortalaması, baba eğitim durumu ilkokul ve lise olan katılımcıların puan ortalamasından daha yüksek bulunmuştur. Sonuç olarak babanın eğitim durumu yükseldikçe aile kurumu ve güven alt boyutu, sosyoekonomik alt boyutu, dini ve siyasi benzerlik alt boyut ve ocuk bakımı alt boyut ilişkisi de yükselmektedir.

Karakamış (2020), araştırmasında eş seçme stratejileri envanterinin alt boyutlarından olan Fiziksel zellik puanı babanın eğitim düzeyine göre anlamlı derece fark tespit edilmiştir. Babası niversite ve üstü mezunlarının Fiziksel zellik algı

düzeyi yüksek bulunmuştur. Diğer alt boyutlar ise, Aile Kurumu ve Güven, Sosyoekonomik Durum, Dini ve Siyasi Benzerlik, Bekaret, Çocuk Bakımı ve aşk puanı alt boyutları babanın eğitim düzeyine göre anlamlı derecede farklılaşmamaktadır. Bu çalışmadan toplanan bulgular ve elde edilen bulgular benzer nitelikte değildir. Bu durumun sebebi ise eğitim seviyesi üniversite ve üstü mezunlarının katılımcının Karakamış (2020)'nin çalışmasına sınırlı sayıda katılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda ilişki ölçeğinin kayıtsız bağlanma alt boyutu ile aile tipi değişkeni analizinde farklılık bulunmuştur. Boşanmış ailelerde kayıtsız bağlanma puanları, geniş aile ve çekirdek aileye nazaran kayıtsız bağlanmadan daha yüksek bulunmuştur. Güvenli bağlanma, korkulu bağlanma ve saplantılı bağlanma alt boyutu ile aile tipi arasında ise bir farklılık bulunmamıştır. Sardoğan, Karahan, Menteş, Dicle (2007), çalışmasında, anne-babası ayrı ya da boşanmış yaşayan çocukların, ebeveyn bağlanma düzeylerinin diğer çocuklara göre daha düşük olduğu ve güvensiz bağlanma stili geliştirdikleri saptanmıştır. Farndale, Burton-Smith, Montgomery ve Shutte (2003), boşanmanın ergenlerde güvensiz bağlanma tarzının gelişmesine neden olduğunu saptamışlardır. Bu konuda yapılan başka bir araştırmada (Şirvanlı, 1998) boşanmış ve çatışmalı ailelerden gelen 13 yaş grubundaki çocuklarda; yüksek kaygı, depresif belirtiler ve psiko-sosyal problemlerin diğer çocuklara oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur.

İlişki ölçeğinin alt boyutları ile ekonomik durum değişkeni ile analiz yapılmıştır. Araştırmamızın sonucunda korkulu bağlanma alt boyutu ile ve saplantılı bağlanma alt boyutu ile bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın kimden kaynaklandığına bakıldığında ise ekonomik durumu düşük olan kişilerden kaynaklandığı görülmektedir. Sonuç olarak ekonomik durum düştükçe korkulu bağlanma ve saplantılı bağlanma yükselmektedir. İpek ve Majidova (2020) çalışmasında düşük ekonomik düzeye sahip bireyler kayıtsız ve kaçınan stilleri tercih ettiği saptanmıştır. Doherty, 2004; Petrowski ve arkadaşları, 2015; Schachner ve arkadaşlarının (2008) yaptıkları araştırma sonuçları da çalışmamızla benzer niteliktedir.

Çalışmamızda eş seçimi ölçeğinin fiziksel özellik alt boyutu ile ekonomik durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Farklılığın kimden kaynaklandığına bakıldığında ise ekonomik durumu düşük olan bireylerin fiziksel özellik alt boyutu toplam puan ortalaması, ekonomik durumu orta ve yüksek

olan kişilerin fiziksel özellik alt boyut toplam puan ortalamasından daha yüksek bulunmuştur. Araştırmamızın sonucunda ekonomik durum düştükçe, fiziksel özellik artmaktadır. Soner (2020), çalışmasında Eş Seçme Stratejileri Ölçeği, Fiziksel Özellik boyutu ile sosyoekonomik durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Fiziksel özellik boyutu için, sosyoekonomik durumu orta olan bireylerle sosyoekonomik düzeyi yüksek olan bireyler arasında inceleme yapılmıştır. Elde edilen bulgular, sosyoekonomik düzeyi yüksek olan bireylerin Fiziksel Özellik alt boyut puanları, sosyoekonomik düzeyi orta olan bireylerin Fiziksel özellik alt boyut puanlarında istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgular, çalışmadaki verileri destekler nitelikte değildir. Buradaki farklılığın sebebi ise çalışmamızdaki ekonomik durumu düşük olan örneklem sayısının az ve eşit dağılmadığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Eş seçimi ölçeğinin diğer kalan alt boyutları ile ekonomik durum değişkeni arasında bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgularla ilgili literatürü incelediğimizde, Keldal (2015), araştırmasında ekonomik durum, güven, aile kurumu, dini ve siyasi benzerlik ile istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

İlişki ölçeğinin alt boyutları ile yaş grupları arasında analiz yapılmıştır. Korkulu bağlanma ve saplantılı bağlanma ile yaş grupları arasında bir farklılık bulunmuştur. Her iki alt boyutta da farklılığın kimden kaynaklandığına bakıldığında ise 18-21 yaş arasına sahip katılımcılar 22-24 ve 25-30 yaş arasına sahip katılımcılardan daha fazla puan elde etmiştir. Yaş ilerledikçe korkulu ve saplantılı bağlanma azalmaktadır. Ya da yaş düştükçe korkulu ve saplantılı bağlanma yükselmektedir. Eş seçme ölçeğinin alt boyutları ile yaş grupları değişkenleri arasında analiz yapılmıştır. 18-21 yaş arasına sahip katılımcıların aile kurumu ve güven alt boyutu, sosyoekonomik durum alt boyutu, dini ve siyasi benzerlik alt boyutu, fiziksel özellik alt boyutu, bekaret alt boyutu, çocuk bakımı alt boyutu ve aşk alt boyutu toplam puan ortalamaları, 22-24 yaş ve 25-30 yaş arası katılımcıların ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Yaş grubu düştükçe aile kurum ve güven, sosyoekonomik durum, dini ve siyasi benzerlik, fiziksel özellik, bekaret, çocuk bakımı ve aşk alt boyutlarından alınan puanlar artmaktadır. Doğru (2017) üniversite öğrencilerinde evlilik tutumu, cinsiyet ve yaş değişkenine göre yaptığı araştırmasında bulgularımızdan farklı bir sonuç elde etmiştir. Katılımcıların eş seçme stratejilerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık

göstermediği saptamıştır. Çalışmanın bu sonucunu ise örnekleme seçilen yaş aralığının birbirine yakın olmasına bağlamıştır.

Yapılan analiz sonuçlarına göre, İlişki Ölçekleri Anketi'nin bağlanma stili alt boyutları ile Eş Seçme Strateji Envanteri alt boyutları arasındaki ilişkilerden;

'Güvenli bağlanma' ile 'sosyoekonomik durum' ve 'dini-siyasi benzerlik' arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde orta seviyede bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir.

'Korkulu bağlanma' ile 'aile kurumu ve güven', 'fiziksel', 'bekaret' ve 'aşk' arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde orta seviyede bir ilişki saptanmıştır.

'Saplantılı bağlanma' ile 'fiziksel özellik' arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde çok iyi seviyede, 'aile kurumu ve güven' arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde iyi seviyede ve 'sosyoekonomik durum', 'bekaret' ve 'aşk' arasında ise istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde orta seviyede bir ilişki saptanmıştır.

'Kayıtsız bağlanma' ile 'sosyoekonomik durum', 'fiziksel' ve 'aşk' alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde iyi seviyede, 'aile kurumu ve güven' 'dini-siyasi benzerlik' ve 'çocuk bakımı' arasında orta seviyede ilişki olduğu gözlemlenmiştir.

Çalışmamızın sonuçlarına dayanarak, özellikle kayıtsız ve saplantılı bağlanma örüntülerinde bireylerin evlenecekleri kişi konusunda daha çok kritere baktığı, bu bağlamda da daha seçici olduğu düşünülmektedir.

Bağlanma ve eş seçme üzerine yapılan Tolmacz, Goldzweig ve Guttman, (2004)'ın araştırmasında; bağlanma türleri, ideal eş imgesi, ideal benlik ve anne imgesi arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Güvenli ve güvensiz (kaçınma-kaygılı), bağlanma türüne sahip erkekler arasında ortaya çıkan fark, güvensiz bağlanma türüne sahip erkeklerin, önemli gördükleri kararları verirken daha az zarar görmelerini sağlayacak mekanizmalar geliştirmiş olmaları ile açıklanmıştır. Çalışmada, güvenli bağlanma örüntüsüne sahip kişilerin ideal eş imajı tanımlamalarında yüksek düzeyde esnekliğe sahip olma eğiliminde olduklarından bahsedilmektedir. Bu bağlamda güvensiz bağlanma türlerinden birine sahip bireylerin daha çok eş seçme kriteri ile aralarında daha güçlü ilişkiler saptanması beklenebilecek bir bulgu olarak yorumlanabilir.

Ayrıca Collins ve Read (1990) ebeveynlerini daha sıcak olarak algılayan bireylerin, ilişkilerinde daha az kaygılı ve başkalarına bağlanma açısından daha rahat olduklarını bildirirler. Bu bulgu, diğer birçok çalışmanın sonuçlarıyla uyumludur (Collins ve Read 1990; Kirkpatrick ve Davis 1994; Senchak ve Leonard, 1992). Parsaei ve Refahi (2017)'nin çalışmasında, güvensiz stilde bağlananların, öz değerlerini düşük hissettikleri için bunu bastırmak adına, mükemmel eşe ulaşmak istediklerini, bu nedenle özellikle zenginlik, güzellik vb. kriterlere daha fazla önem verdikleri saptanmıştır. Bu bağlamda eş seçiminde özellikle fiziksel özellikler kriterinin güvensiz bağlanma türlerinden öne çıkması beklenebilecek bir bulgu olabilir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırmada temel olarak incelenmek istenen konu bireyin bağlanma stili ile eş seçimi arasında nasıl bir ilişki olduğunu incelemektir. Bu araştırma için gerek birlikte gerek ayrı ayrı bütün değişkenler ölçümlere tabi tutulmuştur.

Yapılan analiz sonuçlarına göre, bağlanma stilleri ve eş seçme stratejileri cinsiyetler arasında anlamlı farklılık göstermiştir. İlişki Ölçekleri Anketi'nin bağlanma stili alt boyutları ile ESSE alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler saptanmıştır; 'Güvenli bağlanma' ile ESSE 'dini-siyasi benzerlik' ve 'sosyoekonomik düzey' alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde, orta düzeyde ilişki olduğu gözlemlenirken, 'saplantılı bağlanma', 'korkulu bağlanma' ve 'kayıtsız bağlanma' ile ESSE 'aile kurumu ve güven', 'fiziksel özellik' ve 'aşk' alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde, orta veya iyi düzeyde ilişki olduğu saptanmıştır.

Elde edilen bulgular, bağlanma stillerinin bireyin eş seçimini dolayısıyla belki de romantik ilişkilerinin karakterini ve kalitesini etkilediği anlayışıyla tutarlıdır. Bu doğrultuda, bireyin hayatında halihazırda oldukça önemli yer tutan anne-baba ilişkileri ve onlarla kurulan sağlıklı bağlanma örüntülerinin, bireyin hayatındaki ve seçimlerindeki önemi tekrar görülmüştür. Yapılacak olan benzer çalışmalarda daha geniş örneklemelere ulaşılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın temel sınırlılığı, araştırma yöntemlerinden biri olan, önemli ve oldukça yararlı görülen yüz yüze görüşme tekniğinin, pandemi sürecinden dolayı kullanılamamış olmasıdır. Bu çalışma 384 kişi üzerinde çevrimiçi şekilde uygulanmıştır. Araştırmanın bir diğer sınırlılığı ise verilerin ölçeklerle sınırlı kalmış olmasıdır. Bulgularımızdan hareketle, bireyin bağlanma stillerinin, bireyin eş seçme stratejileri ile ilişkili olabildiği söylenebilir. Bu doğrultuda, bireyin hayatında halihazırda oldukça önemli yer tutan anne-baba ilişkileri ve onlarla kurulan sağlıklı bağlanma örüntülerinin, bireyin hayatındaki ve seçimlerindeki önemi tekrar görülmüştür. Sahada çalışacak olanlara bireylerle çalışırken bağlanma temelli terapi türlerine de önem vermeleri ve yüz yüze çalışmalar yaparak, daha fazla katılımcı üzerinde uygulanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M. S., ve Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. *American Psychologist*, 46(4), 333–341.
- Ainsworth, M. S. (1978). *Patterns of attachment: a psychological study of the strange situation*. Hillsdale, N.J.: New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- Ainsworth, M. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709–716.
- Akbağ, M., ve İmamoğlu S. E. (2010). Cinsiyet ve Bağlanma Stilllerinin Utanç, Suçluluk ve Yalnızlık Duygularını Yordama Gücünün Araştırılması, *Educational Sciences: Theory & Practice*.
- Akdağ, T. S. (2011). Ergenlerin bağlanma stilleri ile ebeveynlerin bağlanma stilleri arasındaki ilişki (Uzmanlık Tezi). Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Antalya.
- Akdemir, D., Pehlivan Türk, B., Ünal, F., ve Özusta, Ş. (2009). Otistik Bozukluk ve Gelişim Geriliğinde Bağlanmaya Yönelik Sosyal Davranışların Karşılaştırılması *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2009; 20(2):105-117
- Akpınar, B. (2019). Farklı Teoriler Çerçevesinde Eş Seçimi ve Evlilik Uyumu Konularının İncelenmesi.
- Alkan, T. (1981). *Kadın-Erkek Eşitsizliği Sorunu*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ankara.
- Allen, J. P. Moore, C., Kuperminc, G., ve Bell, K. (1998). Attachment and adolescent psychosocial functioning. *Child development*, 69(5), 1406–1419.
- Allen, J., Hauser, S., O'Connor, T., Bell, K., ve Eickholt, C. (1996). The connection of observed hostile family conflict to adolescents' developing autonomy and relatedness with parents. *Development and Psychopathology*, 8(2), 425-442.
- Altundağ, G. (2011). Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri, Stresle Başa Çıkma Tutumları ve Stresi Algılama Düzeyinin İncelenmesi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Altuntaş, S., ve Atli, A. (2015). Eş Seçme Stratejileri Envanteri geliştirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 123-135.
- Aslan, S., ve Güven M. (2010). Bağlanma ve Kişisel Uyum Arasındaki İlişkide Ayrışma Bireyleşmenin Aracılığı. *Eğitim ve Bilim*, 35(157).
- Aslan, S. (2008). Kişilik, Huy ve Psikopatolojisi Psikiyatride Derlemeler, Olgular ve Varsayımlar, 2(1-2):7-18
- Ateş, N. (2019). Eğitim Düzeylerine Göre 20-35 Yaş Arasındaki Evli ve Bekârların Bağlanma Stili Puanlarının Karşılaştırılması. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2 (1), 1-11.

- Avcı, R., ve Çelikkaleli, Ö. (2016). Ergenlerde Şiddet Eğiliminin Yordayıcıları Olarak Akran Zorbalığına Maruz Kalma, Sürekli Öfke ve Yabancılaşma. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 151-167.
- Aziz, A. (1996). Radyo ve Televizyonda Temel Kavramlar, *A.Ü. İletişim Fakültesi Yayınları*.
- Bacanlı, H. (2001). Eş Tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7-16.
- Bacanlı, H. (2002). *Psikolojik Kavram Analizi*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Bacanlı, H., ve Işık Ş. (2012). Yetişkinlik ve Yaşlılık Gelişimi ve Psikolojisi. İstanbul: Açılım Kitap.
- Bartholomew, K., ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226–244.
- Bartholomew, K., ve Shaver, P. R. (1998). Methods of assessing adult attachment: Do they converge? In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (p. 25–45). *The Guilford Press*.
- Bartholomew, K. (1990). Avoidance of Intimacy: An Attachment Perspective. *Journal of Social and Personal Relationships*, 7(2), 147–178.
- Benoit, D., ve Parker, K. C. H. (1994). Stability and transmission of attachment across three generations. *Child Development*, 65(5), 1444–1456.
- Berscheid, E., ve Hatfield, E. (1969). *Interpersonal attraction*. Reading, Mass: Addison-Wesley.
- Bilen, M. (1983). *Ailede Kurumlarda ve Toplumda Sağlıklı İnsan İlişkileri*, Teknik Basım Sanayii Matbaası, Ankara.
- Bilen, M. (2004). *Sağlıklı İnsan İlişkileri*, Anı Yayıncılık, Ankara
- Biller, H. B. (1993). *Fathers and families: Paternal factors in child development*. Westport, Conn: Auburn House.
- Birnbaum, G. E. (2007). Attachment orientations, sexual functioning, and relationship satisfaction in a community sample of women. *Journal of Social and Personal Relationships*, 24(1), 21–35.
- Bloom, K. C. (1995). The development of attachment behaviors in pregnant adolescents. *Nursing research*, 44(5), 284–289.
- Bolattekin, A. (2014). Anne-Babanın Bağlanma Stilleri, Anne-Baba Tutumları ve Çocuklarındaki Davranış Problemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Bowlby, J. (1958). The nature of the child's tie to his mother. *The International Journal of Psychoanalysis*, 39, 350–373.

- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss* (Vol. 1). London, UK: The Hogarth Press.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment And Loss. Vol. 2: Separation: Anxiety And Anger*. New York, NY: Basic Books.
- Bowlby, J. (1979). *The Making and Breaking of Affectional Bonds: II. Some Principles of Psychotherapy: The Fiftieth Maudsley Lecture (expanded version)*. *British Journal of Psychiatry*, 130(5), 421-431.
- Bowlby, J. (1999). *Attachment And Loss*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma: Bağlanma ve Kaybetme 1*. (T. V. Soylu, Çev.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Bretherton, I. (1985). *Attachment theory: Retrospect and prospect*. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 50(1-2), 3–35.
- Bretherton, I. (2013). *Revisiting Mary Ainsworth's conceptualization and assessments of maternal sensitivity-insensitivity*. *Attachment & Human Development*, 15(5-6), 460–484.
- Buss, D. (1999). *Evolutionary psychology: The new science of the mind*. Psychology Press.
- Buss, D. M., ve Schmitt, D. P. (1993). *Sexual strategies theory: An evolutionary perspective on human mating*. In *Interpersonal Development* (pp. 297-325). Routledge.
- Buss, D. M. (1994). *The strategies of human mating*. *American Scientist*, 82(3), 238-249.
- Buss, D. M., ve Barnes, M. (1986). *Preferences in human mate selection*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(3), 559–570.
- Butzer, B., ve Campbell, L. (2008). *Adult attachment, sexual satisfaction, and relationship satisfaction: A study of married couples*. *Personal Relationships*, 15(1), 141–154.
- Ceylan, F. G. (1994). *Üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri*. Yüksek Lisan Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Sivas.
- Cohan, C. L., ve Kleinbaum, S. (2002). *Toward a greater understanding of the cohabitation effect: Premarital cohabitation and marital communication*. *Journal of Marriage and Family*, 64(1), 180–192.
- Collins, N. L., ve Read, S. J. (1990). *Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644–663.
- Cooper, M. L., Shaver, P. R., ve Collins, N. L. (1998). *Attachment styles, emotion regulation, and adjustment in adolescence*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1380–1397.
- Crain, W. (1992). *Theories Of Development: Concepts and Applications*, Usa: Prentice.

- Çalışır, M. (2009). Yetişkin Bağlanma Kuramı ve Duygulanım Düzenleme Stratejilerinin Depresyonla İlişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1 (3), 240-255.
- Çetin, A. G. A., ve Alkan-Ersoy, Ö. (2017). 12-14 Yaş arası ergenlerin sosyal beceri düzeyi ile ebeveynlerine bağlanma güvenliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 419-440.
- Daniel N. H., ve Alan B., (2005) Unhappily Ever After: Effects of Long-Term, Low-Quality Marriages on Well-Being, *Social Forces*, Volume 84, Issue 1, Pages 451–471,
- Deal, J. (1988). Similarity in Mate Selection and Courtship Progress: The Use of Self and Other Perceptions. *Family Science Review*.
- Demir, A., ve Fıfıloğlu, H. (1999). Loneliness and marital adjustment of Turkish couples. *Journal of Psychology*, 133, 230-241.
- Demirdağ, M. F. (2017). Bağlanma Teorisi'nin Kökenleri: John Bowlby ve Mary Ainsworth. *Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 76-90.
- Derman, O. (2008). Ergenlerde psikososyal gelişim. *Adolesan Sağlığı II Sempozyum Dizisi*, 63(1), 19-21.
- Doğru, D. (2017). Algılanan anne baba tutumlarının eş seçme stratejileri ve evlilik tutumu ile ilişkisi (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Doherty, N.A., ve Feeney, J.A. (2004) The composition of attachment networks throughout the adult years. *Personal Relationships*, 11, 469-488.
- Doumas, D. M., Pearson, C. L., Elgin, J. E., ve McKinley, L. L. (2008). Adult attachment as a risk factor for intimate partner violence: the "mispairing" of partners' attachment styles. *Journal of interpersonal violence*, 23(5), 616–634.
- Eagly, A. H., ve Wood, W. (1991). Explaining Sex Differences in Social Behavior: A Meta-Analytic Perspective. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17(3), 306–315.
- Eagly, A. H., ve Wood, W. (1999). The origins of sex differences in human behavior: Evolved dispositions versus social roles. *American Psychologist*, 54(6), 408–423.
- Eagly, A. H., Wood, W., ve Diekmann, A. B. (2000). Social role theory of sex differences and similarities: A current appraisal. *The developmental social psychology of gender*, 12, 174.
- Erdoğan Taycan, S., ve Çepik Kuruoğlu, A. (2014). Evlilik uyumu ile bağlanma stilleri ve mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 25(1), 9–18.
- Erözkan, A. (2010). Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*

- Farndale, F., Burton-Smith, R., Montgomery, I., ve Shutte, R. (2003). Anxiety in Adolescents: The Contribution of Parental Divorce, Parental Conflict and Quality of Attachment to Parents and Pers. *Australian Journal of Psychology*, 226.
- Farndale, H. L. (2005). Anxiety in adolescents: the contribution of parental divorce, parental conflict, and quality of attachment to parents and peers (Doctoral dissertation, University of Tasmania).
- Feeney, J. A., ve Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of personality and Social Psychology*, 58(2), 281.
- Finzi, R., Cohen, O., ve Ram, A. (2000). Attachment and divorce. *Journal of family psychotherapy*, 11(1), 1-20.
- Fitzpatrick J. (2016). Filter Theory, Texas Tech University, USA.
- Fraley, R. C., ve Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of general psychology*, 4(2), 132-154.
- Frazier, P. A., Byer, A. L., Fischer, A. R., Wright, D. M., ve DeBord, K. A. (1996). Adult attachment style and partner choice: Correlational and experimental findings. *Personal Relationships*, 3(2), 117-136
- Freud, S. (1984). *Günlük Yaşamın Psikopatolojisi*. (E. Erdoğan, Çev.). İstanbul: İnkılap ve Aka.
- Fromm, E. (1988). *Sevme Sanatı*, (Çev: Işıtan Gündüz.), İstanbul, Say Yayınları.
- Fuller-Iglesias, H. R., Webster, N. J., ve Antonucci, T. C. (2015). The complex nature of family support across the life span: Implications for psychological well-being. *Developmental psychology*, 51(3), 277.
- Geçtan, E. (1995). *Psikanaliz ve Sonrası*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Gonzaga, G. C., Keltner, D., Londahl, E. A., ve Smith, M. D. (2001). Love and the commitment problem in romantic relations and friendship. *Journal of personality and social psychology*, 81(2), 247.
- Görünmez, M. (2006). Bağlanma stilleri ve duygusal zeka yetenekleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Griffin, D. W., ve Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology*, 67(3), 430.
- Gülerce, A. (1996). *Türkiye’de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Gümüštepe, H. (2019). *Çocukların Bağlanma Kaygısı İle Bağlanma Kaçınmasının Okula ve Akran İlişkilerine Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Okan Üniversitesi, İstanbul.

- Güngör, D. (2000). Bağlanma Stillерinin ve Zihinsel Modellerin Kuşaklara Aktarımında Ana-Babalık Stillерinin Rolü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hamilton, Claire. (2000). Continuity and Discontinuity of Attachment from Infancy through Adolescence. *Child development*. 71. 690-4.
- Hawkins, D., ve Booth, A. (2005). Unhappily Ever After: Effects of Long-Term, Low-Quality Marriages on Well-Being. *Social Forces*.
- Hazan, C., ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511–524.
- Hazan, C., ve Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1–22.
- Holmes, Jeremy. (1993). Attachment Theory: A Biological Basis for Psychotherapy?. *The British journal of psychiatry : the journal of mental science*.
- Hortaçsu, N. (1991). *İnsan İlişkileri*. Ankara, İmge Kitabevi.
- Hortaçsu, N. (2002). *Çocuklukta İlişkiler: Ana baba, kardeş ve arkadaşlar*, Ankara: İmge Kitabevi.
- Howe, D., Brandon, M., Hinings, D., ve Schofield, G. (1999). Attachment theory, child maltreatment and family support: A practice and assessment model. London: Macmillan.
- Huston, T. L., Surra, C. A., Fitzgerald, N. M., ve Cate, R. M. (1981). 'From courtship to marriage: mate selection as an interpersonal process'. In S. W. Duck & R. Gilmour (eds). *Personal Relationships 2: Developing Personal Relationships*. Academic Press: London.
- İpek, M., ve Majidova, F. (2020). Bağlanma Stili ile Evliliğe Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Aydın Sağlık Dergisi*, 6 (1), 57-78.
- Kaçar, M., ve Parlar, H., (2019). Uzun Süreli Flörtün Bireylerin Evlilik Algısı Üzerine Etkisinin İncelenmesi, 18.
- Kahvecioğlu, C. (2014). Eş Seçiminin, Terkedilme Şeması, Baskın Nöral Sistemler, Evlilik Mitleri ve Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üsküdar Üniversitesi.
- Karaduman, N. (2017). Popüler Kültürün Oluşmasında ve Aktarılmasında Sosyal Medyanın Rolü. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31 (43), 113-133.
- Karakamış, E. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçim Stratejileri ve Algıladıkları Anne-Baba Tutumlarının İncelenmesi.
- Keldal, G. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe İlişkin Tutumlarının Yordayıcısı Olarak Eş Seçme Stratejileri ve Cinsiyet Rol Algıları

- Kesebir, S., Kavzoğlu, S., ve Üstündağ, M. (2011). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3 (2), 321-342.
- Keskin, G., ve Çam, M. O. (2008). Ergenlerin Ruhsal Durumları ve Anne Baba Tutumları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi-Anatolian Journal Of Psychiatry*, vol.9, 139-147.
- Kirkpatrick, L. A., ve Davis, K. E. (1994). Attachment style, gender, and relationship stability: a longitudinal analysis. *Journal of personality and social psychology*, 66(3), 502–512.
- Koçak, R., ve Karasu, H. (2016). Ergenlerde özerkliğin yordayıcısı olarak bağlanma stilleri ve proaktif kişilik yapılarının incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 195-236.
- Konyalıoğlu, P. A. (2002). Üniversite Öğrencilerinin Duygusal İlişki Bağlanma Tarzları ile Kişilik Tipleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Korkulu, A. (2019). Anne baba tutumunun eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ile ilişkisi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
- Korunur, R. (2020). Üniversite öğrencilerinin eş seçimine yönelik tutumlarının ana-babaya bağlanma ve kişilik özellikleri ile ilişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi.
- Kozalı, E. (2017). Depresyonda yaşam kalitesi: Yetişkin bağlanma stilleri, duygulanım düzenleme stratejileri ve öz duyarlığın rolü (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Katip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Kul, H. (2019). Kuşaklara göre yakın ilişkilerde yaşantılar, romantizm ve eş seçimi tutumları arasındaki ilişkilerin araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi
- Kumcağız, H., Demir, Y., ve Yılmaz, M. (2020). Relationship between Marital Adjustment and Wellbeing of Married Individuals. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 52 (52), 371-383.
- Küçükarslan, M., ve Gizir, C. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (42).
- Laible, D., Carlo, G., Torquati, J., ve Ontai, L. (2004). Children's Perceptions of Family Relationships as Assessed in a Doll Story Completion Task: Links to Parenting, Social Competence, and Externalizing Behavior. *Social Development*. 13. 551- 569.
- Larson, J. H. (1988). The Marriage Quiz: College students' beliefs in selected myths about marriage. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 37(1), 3–11.
- Larson, J. H. (1992). “You're my one and only”: Premarital counseling for unrealistic beliefs about mate selection, *The American Journal of Family Therapy*, 20:3, 242-253,

- Larson, R. W., Richards, M. H., Moneta, G., Holmbeck, G., ve Duckett, E. (1996). Changes in adolescents' daily interactions with their families from ages 10 to 18: Disengagement and transformation. *Developmental Psychology*, 32(4), 744–754.
- Lips, H. M. (1991). *Women, men, and power*. Mountain View, CA: Mayfield.
- Main, M., ve Solomon, J. (1986). Discovery of an insecure-disorganized/disoriented attachment pattern. In T. B. Brazelton & M. W. Yogman (Eds.), *Affective development in infancy* (p. 95–124). Ablex Publishing.
- Main, M., ve Solomon, J. (1990). Procedures for identifying infants as disorganized/disoriented during the Ainsworth Strange Situation. In M. T. Greenberg, D. Cicchetti, & E. M. Cummings (Eds.), *The John D. and Catherine T. MacArthur Foundation series on mental health and development. Attachment in the preschool years: Theory, research, and intervention* (p. 121–160). University of Chicago Press.
- Main, M. (1990). Cross-Cultural Studies of Attachment Organization: Recent Studies, Changing Methodologies, and the Concept of Conditional Strategies. *Human Development*, 33(1), 48-61.
- Mikulincer, M., ve Shaver, P. (2007). Boosting Attachment Security to Promote Mental Health, Prosocial Values, and InterGroup Tolerance. *Psychological Inquiry*/
- Mikulincer, M. (1998). Adult attachment style and affect regulation: Strategic variations in self-appraisals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(2), 420–435.
- Morsünbül Ü., ve Çok F. (2011). Bağlanma ve İlişkili Değişkenler. *Psikiyatride Guncel Yaklaşımlar, Current Approaches in Psychiatry*.
- Murstein, B. (1970). Stimulus. Value. Role: A Theory of Marital Choice. *Journal of Marriage and Family*, 32(3), 465-481.
- Muşdal, Ç. B. (2018). The Impacts of Adult Attachment Styles on Marital Relationships. *The International Journal of Human and Behavioral Science*, 4(1), 1-8.
- Nazlı, S. (2018). *Aile Danışmanlığı*, 14. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ondaş B. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Evlilik ve Eş Seçimiyle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı*, Ankara.
- Orçan, Y., ve Kar, D. (2008). Türkiye'de Erken Yaşta Yapılan Evlilikler ve Risk Algısı: Bismil Örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14 (14), 97-112 .
- Örnek, S. V. (1979). *Geleneksel Kültürümüzde Çocuk*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Folklor Dizisi: 5.
- Özabacı, N. (2004). *Evlilik Öncesi İlişkiler, Evlilik Okulu* (ss. 39-53), İstanbul: Remzi Yayınevi
- Özbaran B., ve Bildik T. (2006). Bağlanmanın nörobiyolojisi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*

- Özdemir, M. (2009). İlköğretim Öğretmenlerinin Aile Değerleri ve Medyanın Aile Değerlerine Etkisi Hakkındaki Görüşleri, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.
- Özenç, E. (2002). The role of attachment styles in partner pairing and satisfaction within marriage in critical and non-critical stages, Middle East Technical University.
- Özgen, G., Ekşi, H., ve Kardeş, S. (2017). Eş Seçim Stratejileri, Mükemmeliyetçilik ve Değer Tercihlerinin Evlenmemiş Bireylerin Duygusal İlişki Tercihlerine Etkisinin Lojistik Regresyon Analizi İle İncelenmesi. Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2 (2), 92-104.
- Özgüven İ. E., (2000) Evlilik ve Aile Terapisi, Nobel Yayınları, Ankara.
- Özgüven, İ., ve Bilge, F. (1997). Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cins Arkadaşlığı. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2 (8), 27-36.
- Özgüven, İ. E. (2017). Cinsellik ve cinsel yaşam, (2.Baskı). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özteke, H.İ. (2015). Bağlanma, eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ve beden imgesi baş etme stratejilerinin romantik ilişkilerde mükemmeliyetçiliği yordaması, Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Öztürk, E. (2013). Sosyo-tarihsel perspektif süreci içinde aşk sosyolojisi, Cinius Yayınları.
- Parman, T. (2000). Ergenlik ya da merhaba hüznü, 2. basım. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Parsaei, M., ve R. Zhaleh. (2017). Prediction Of Spouse Selection Criteria Based On Personality Traits, Department of counseling. Marvdasht Branch. Islamic Azad University. Marvdasht, Iran.
- Parsons, T. T. (1997). Sources and Stages of Mate Selection, Relationship Development and Marriage. ProQuest Dissertations and Theses.
- Petrowski, K., Schurig, S., Schmutzer, G., Brähler, E., ve Stöbel-Richter, Y. (2015). Is It Attachment Style or Socio-Demography: Singlehood in a Representative Sample. Frontiers in psychology, 6, 1738.
- Pishva, N., ve Besharat, M. A. (2011). Relationship Attachment Styles with Positive and Negative Perfectionism. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 30. 402–406.
- Porter, L. S., Keefe, F. J., Davis, D., Rumble, M., Scipio, C., ve Garst, J. (2012). Attachment styles in patients with lung cancer and their spouses: associations with patient and spouse adjustment. Supportive care in cancer: official journal of the Multinational Association of Supportive Care in Cancer, 20(10), 2459–2466.
- Priel, B., Mitrany, D., ve Shahar, G. (1998). Closeness, support and reciprocity: a study of attachment styles in adolescence. Personality and Individual Differences, 25, 1183-1197.

- Regan, P. C. (2016). *The Mating Game: A Primer on Love, Sex, and Marriage*, California State University, Los Angeles, USA.
- Reich, W., ve Siegel H. (2002). Attachment, ego–identity development and exploratory interest in university students. *Asian Journal of Social Psychology*.
- Ruth, S. (2007). Attachment: Theoretical development and critique, *Educational Psychology in Practice*, 23:3, 205-219.
- Sakallı, N., ve Curun, F. (2012). Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılara Karşı Tutumlar. *Psikoloji Çalışmaları*, 22 (0), 31-45.
- Santrock, J. W. (2014). *Yaşam boyu Gelişim: Gelişim Psikolojisi* (G. Yüksel, Çev.) Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sardoğan M. E., Karahan T. F., Menteş Ö., ve Dicle A. N, (2007). Ebeveyne Bağlanma Düzeyine ve Anne-Babanın Boşanma/Birliktelik Durumuna Göre Çocuklarda Evlilik Çatışmasını Algılama Biçimleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(23), 12-25.
- Saxton, L. (1982). *Marriage. The Nature Of Marriage, The Individual, Marriage, And The Family*, (5th Edith), California, Wadsworth Publishing Company Belmont, A Division of Wadsworth, Inc.
- Schachner, D. A., Shaver, P. R., ve Gillath, O. (2008). Attachment style and long-term singlehood. *Personal Relationships*, 15(4), 479–491.
- Scorsolini-Comin, F., ve Santos, M. (2012). Correlations between Subjective Well-being, Dyadic Adjustment and Marital Satisfaction in Brazilian Married People. *The Spanish journal of psychology*.
- Scott, R., ve Cordova, J. (2002). The influence of adult attachment styles on the association between marital adjustment and depressive symptoms. *Journal of family psychology : JFP : journal of the Division of Family Psychology of the American Psychological Association*.
- Senchak, M., ve Leonard, K. E. (1992). Attachment Styles and Marital Adjustment among Newlywed Couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 9(1), 51–64.
- Seven, S. (2006). 6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeyleri İle Bağlanma Durumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(5), 971–980.
- Solmaz, N. (2020). Evli Çiftlerin Kişilik İnançlarına Göre Eş Seçimi, Evlilik Uyumu ve Psikopatolojileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Soner, G. (2020). Eğitim Fakültesi öğrencilerinde eş seçme stratejileri ve ilişki doyumunun çeşitli değişkenlere göre incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.

- Sprecher, S., Sullivan, Q., ve Hatfield, E. (1994). Mate selection preferences: gender differences examined in a national sample. *Journal of personality and social psychology*.
- Stackert, R., ve Bursik, K. (2003). Why am I unsatisfied? Adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and Individual Differences*.
- Surra C.A., Hughes D.K., ve Jacquet S.E. (1999). The Development of Commitment to Marriage. In: Adams J.M., Jones W.H. (eds) *Handbook of Interpersonal Commitment and Relationship Stability. Perspectives on Individual Differences*. Springer, Boston, MA.
- Sümer, M. (2006). “Yetişkinlerin Bağlanma Stillерinin Duygusal Zekâ, İlişkiye Bağlılık, İlişkide Algılanan Tatmin ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”. (Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Sümer, N., ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirilmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71–106.
- Sümer, N. (2006). Ergenlikte ebeveyn tutum ve davranışlarının bağlanma kaygısındaki rolü. 11. Ergen Günleri Konuşma Metni. Hacettepe Üniversitesi.
- Şahinkaya, R. (1979). *Psiko-Sosyal Yönleriyle Aile*. Kardeş Basımevi. (3.Basım). Ankara.
- Şenel, G. H. (2010). *Eş seçimi kararı, Evlilik Okulu*. Remzi Kitabevi. İstanbul.
- Şentürk, M., ve Turğut, M. (2011). Medya Profesyonellerinin ve Medyanın Aile Algısı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 26 (26), 51-82.
- Şimşek, M. Z. (2018). Romantizm ve Eş Seçimi Tutumunun Romantik İlişki Yaşantıları ve Romantik İlişkilerdeki İnançlar Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Burdur.
- Şirvanlı, D. (1998). Eşler arası çatışma ve boşanmanın farklı yaş ve cinsiyetteki çocukların davranış ve uyum problemleri ile algıladıkları sosyal destek üzerindeki rolü. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Şirvanlı, D. (1999). Eşler arası çatışma ve boşanmanın çocuklar üzerindeki etkileri I: Davranış ve uyum problemleri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 6(1), 19-29.
- Thoresen, C. E., ve Pattillo, J. R. (1988). Exploring the Type A behavior pattern in children and adolescents. In B. K. Houston & C. R. Snyder (Eds.), *Wiley series on health psychology/behavioral medicine. Type A behavior pattern: Research, theory, and intervention* (p. 98–145). John Wiley & Sons.
- Tolmacz, R., Goldzweig, G., ve Guttman, R. (2004). Attachment Styles and the Ideal Image of a Mate. *European Psychologist*, 9(2), 87–95.
- Toro-Morn, M., ve Sprecher, S. (2003). A Cross-cultural Comparison of Mate Preferences among University Students; The United States Vs. The People's Republic of China (PRC). *Journal of Comparative Family Studies*, 34(2), 151-170.

- Türkarıslan N., ve Süleymanov A. (2010). Üniversite son sınıf öğrencilerinin evlilik konusundaki görüş ve düşünceleri -Azerbaycan ve Türkiye karşılaştırması. Karadeniz (Black Sea-Çernoye More) Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı: 5.
- Türkon, H. (2019). Ergenlerde (14-18) bağlanma stilleri ile gelecek beklentisi ve öz-denetim düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi: Kayseri örneği (Yüksek Lisans Tezi).
- Tütengil, C. (1978). Aile ve Evlilik Araştırması Sonuçları I. Istanbul Journal of Sociological Studies, 0 (16), 1-16.
- Tüzemen, A., ve Özdağoğlu, A. (2010). Doktora Öğrencilerinin Eş Seçiminde Önem Verdikleri Kriterlerin Analitik Hiyerarşı Süreci Yöntemi ile Belirlenmesi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 21 (1), 215-232.
- Uçar, S. (2015). Kadın ve Erkeklerin Televizyonda Yayınlanan Evlilik Programlarına İlişkin Tutumları Üzerine Bir Araştırma (Tokat İli Örneği), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yüksek Lisans Tezi). Ankara.
- Uğur, R. (2017). Heteroseksüel çiftlerin bağlanma romantizm ve eş seçimine yönelik tutumlarının çift uyumu ile ilişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi.
- Ünder, N. (2020). Bağlanmanın Çocuk Üzerindeki Etkisi ve EMDR 'nin Bağlanma Bozukluğuna Etkisi, <https://www.paylasimpsikoloji.com/8-baglanmanin-cocuk-uzerinde-etkileri-ve-emdrnin-baglanma-bozukluguna-etkisi.aspx> (Erişim Tarihi: 04.06.2021).
- Van Der Kolk, B.A. (2020). Beden Kayıt Tutar, Travmanın İyileşmesinde Beyin, Zihin ve Beden. (Çev. Nurdan Cihanşümül Maral). Nobel Yaşam Yayıncılık, İstanbul.
- Wilson, G. D., ve McLaughlin, C. (2002). Aşk Bilimi, Çitlembik Yayınevi, İstanbul.
- Winch, R. F. Ktsanes, T., ve Ktsanes, V. (1955). Empirical elaboration of the theory of complementary needs in mate-selection. The Journal of Abnormal and Social Psychology, 51(3), 508-513.
- Winch, R., Ktsanes, T., ve Ktsanes, V. (1954). The Theory of Complementary Needs in Mate-Selection: An Analytic and Descriptive Study. American Sociological Review, 19(3), 241-249.
- Yıldırım M. S., ve Yaşa, C. (2019). Ebeveynleri Boşanmış Yetişkin Bireylerin Kişilerarası İlişkilerinde Bağlanma Modelleri ile Ayrılma Kaygısının İlişkisi. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.
- Yıldırım, N.H. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı düzeyleri ile evliliğe yükledikleri anlam ve eş seçme kriterleri arasındaki ilişki.
- Yıldız, M. (2012). Bağlanma Kuramı Açısından Yaşlılık Dönemine Genel Bir Bakış. Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 36 (1), 1-30.
- Yılmazçoban, A. M. (2008). Flört ve görücü usulü evliliklerde psikososyal özelliklerin etkisi (Demirci örneği). (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; Sakarya.

Zeanah, C. H., Boris, N. W., ve Larrieu, J. A. (1997). Infant development and developmental risk: a review of the past 10 years. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 36(2), 165–178.

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ: 25.02.2021
TOPLANTI SAYISI: 2021-06

KARAR NO: 2021-06-30: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 190624238 numaralı Melike AKPINAR' ın " Bireyin Ebeveyne Yönelik Bağlanma Stili ile Eş Seçimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu çalışması hakkında yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, İGÜ Etik Kurulumuzun 18.12.2020 tarih ve 2020-31 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(T) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy çokluğu ile karar verildi.

EKLER

EK-1

SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Merhaba sayın katılımcılar;

Bu anket; yüksek lisans tez konusu için gerekli olan bilimsel verilerin toplanması amacıyla yapılmaktadır.

Vereceğiniz bilgiler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacağından adınızı yazmanıza gerek yoktur. Araştırmanın kesin ve doğru sonuçlar verebilmesi için lütfen ölçek maddelerine içten ve dürüst yanıtlar veriniz.

Melike AKPINAR

Gelişim Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Klinik Psikoloji Bilim Dalı

Cinsiyetiniz:

- Kadın
- Erkek

Yaşınız:**Medeni Durumunuz:**

- Evli
- Bekar
- İlişkisi var
- Boşanmış

Mesleğiniz:**Eğitim Durumunuz:**

- İlkokul Mezunu
- Ortaokul Mezunu
- Lise Mezunu
- Üniversite Mezunu
- Lisansüstü Mezunu

Annenizin eğitim seviyesi:

- Hiç okula gitmemiş
- İlkokul Mezunu
- Ortaokul Mezunu
- Lise Mezunu
- Üniversite Mezunu
- Lisansüstü Mezunu

Babanızın eğitim seviyesi:

- Hiç okula gitmemiş
- İlkokul Mezunu
- Ortaokul Mezunu
- Lise Mezunu
- Üniversite Mezunu
- Lisansüstü Mezunu

Çocukluk döneminizdeki aile tipiniz hangisidir? (Açıklama: Çekirdek aile: anne, baba ve çocuktan oluşan. Geniş aile: anne, baba, çocuk ve büyük anne, büyük babadan oluşan. Boşanmış aile: anne ve baba boşanmış.)

- Çekirdek aile
- Geniş aile
- Boşanmış aile

Çocukluk döneminizde ailenizin gelirini nasıl tanımlarsınız:

- Düşük
- Orta
- Yüksek

Annenizin çalışma durumu:

- Ev hanımı
- Çalışan-Emekli

Ebeveynlerinizin evlilik modeli:

- Görücü usulü / Tanıştırılma
- Flört

EŞ SEÇME STRATEJİLERİ ENVANTERİ		Hiç Katılmıyorum								Tamamen Katılıyorum
No	Maddeler									
	Aşağıda yer alan maddeleri dikkatlice okuyarak, katılma derecenizi en iyi yansıtan rakamın üzerine (X) işareti koyunuz. Bazı maddelere cevap vermek zor olabilir. Ancak her bir maddede sizi en iyi yansıtan rakamı işaretleyiniz. Katkılarınız için teşekkür ederim.									
1	Evleneceğim kişinin güzel/yakışıklı olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Evleneceğim kişinin benimle aynı mezhepten olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Evleneceğim kişinin aşka inanması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
4	Evleneceğim kişinin saygın bir meslek sahibi olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5	Evleneceğim kişinin benimle aynı etnik kökenden olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
6	Evleneceğim kişinin cinsel yönden çekici olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	Evleneceğim kişinin ev işlerinden anlaması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
8	Evleneceğim kişinin daha önce cinsel ilişkide bulunmamış olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
9	Evleneceğim kişinin fiziksel olarak çekici olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	Evleneceğim kişinin benimle aynı kültürel yapıdan olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
11	Evleneceğim kişinin çocukları sevmesi benim veren biri olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
12	Evleneceğim kişinin iyi bir maddi gelire sahip olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
13	Evleneceğim kişinin bana aşık olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
14	Evleneceğim kişinin, aileme saygı duyması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
15	Evleneceğim kişinin daha önce evlenmemiş olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9

16	Evleneceğim kişinin çocuk bakımından anlaması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
17	Evleneceğim kişinin dürüst olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
18	Evleneceğim kişinin bana ekonomik güvence sağlaması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
19	Evleneceğim kişiyle aynı siyasi görüşten olmak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
20	Evleneceğim kişinin güvenilir olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
21	Evleneceğim kişinin sadık olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
22	Evleneceğim kişinin sevgisini ifade etmesi benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
23	Evleneceğim kişinin bakir/bakire olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
24	Evleneceğim kişinin bana saygılı davranması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
25	Evleneceğim kişinin evliliğe önem veren biri olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
26	Evleneceğim kişinin, sosyal statüsü yüksek bir mesleğe sahip olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
27	Evleneceğim kişinin aile kurumuna önem veren biri olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
28	Evleneceğim kişinin evine bağlı olması benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7	8	9

İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)

Aşağıda yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. Lütfen her ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını aşağıdaki 7 aralıklı derecelendirme üzerinde değerlendiriniz.

1.....4.....7

Beni Hiç Tanımlamıyor

Kararsızım

Tamamıyla Beni Tanımlıyor

	1	2	3	4	5	6	7
1.Başkalarına kolaylıkla güvenemem.							
2.Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.							
3.Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.							
4.Başkalarıyla çok yaklaşırsam incitileceğimden korkuyorum.							
5.Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.							
6.Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık istiyorum.							
7.Yalnız kalmaktan korkarım.							
8.Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.							
9.Başkalarına tamamıyla güvenmekte zorlanırım.							
10.Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.							
11.Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.							

12.Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.							
13.Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.							
14.Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.							
15.Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum							
16.Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.							
17.Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.							
18. Başkalarıyla tam olarak kaynaşıp bütünleşme arzum bazen onları ürkütüp benden uzaklaştırıyor.							
19. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.							
20. Birisi bana çok fazla yakınlaştığında rahatsızlık duyarım.							
21. Romantik ilişkide olduğum insanların benimle kalmak istemeyeceklerinden korkarım.							
22. Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.							
23. Terk edilmekten korkarım.							
24. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder							
25. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.							
26. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.							
27. İhtiyacım olduğunda insanları yanımda bulacağımı biliyorum.							
28. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.							
29. Romantik ilişkide olduğum insanlar, genellikle onlarla, benim kendimi rahat hissettiğimden daha yakın olmamı isterler.							
30. Başkalarıyla yakınlaşmayı nispeten kolay bulurum.							